

dolenjski gozdar

GLASILO GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO

D O L E N J S K I G O Z D A R
GLASILO KOLEKTIVA GOZDNEGA GOSPODARSTVA
N O V O M E S T O

Novo mesto, marec 1976

Številka 4

Letnik XII.

IZDAJATELJ: DELAVSKI SVET GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO

UREJA UREDNIŠKI ODBOR: urednik ing. Jože Petrič in člani
Markovič Franc, Falkner ing. Jože, Piškur ing. Jernej,
Klančičar ing. Slavko, Šebenik Janez, Šepec ing. Tone,
Vidervol ing. Jože in Hočevan ing. Tone

V S E B I N A

Stran

1. Poslovanje podjetja v letu 1975	1
I. Drevesničarstvo, gojenje in varstvo gozdov	1
II. Izkoriščanje gozdov	21
III. Urejanje gozdov	25
IV. Gozdne gradnje	29
V. Mehanizacija	37
VI. Komerciala	53
VII. Finančno poslovanje	53
2. Nova varianta bilančne metode pri urejanju GE Črmošnjice	71
3. Smučarsko tekmovanje za "Fricov pokal"	74
4. "Timberjack" je moral v Črnomelj	75
5. Tovarišici Francki ob odhodu iz kolektiva	78
6. Kegljaško srečanje gozdarjev južne Slovenije	79
7. Kadrovski problemi v podjetju	80
8. Struktura izkoristka delovnih dni pri naših sekačih	83
9. Z ekskurzije varnostnikov v Sovjetsko zvezo (1. nadaljevanje)	86
10. Navodila za vzdrževanje in delo z motorno žago	94
11. Pregled vsebine XII. letnika	101

Čeprav z nekoliko zamude, objavljamo v pričujoči številki obširnejše poročilo o poslovanju podjetja v letu 1975. Poročila in problematika pri posameznih dejavnostih so prikazana kot sledi:

I. Drevesničarstvo, gojenje in varstvo gozdov:

1/ Drevesničarstvo

Še bolj kot v preteklem letu, se je tudi v letu 1975 kot posledica premajhnega obsega setve v zadnjih letih, pokazalo pomanjkanje lastnik sadik za pogozdovanje. To pomanjkanje je bilo še toliko večje, ker smo med letom na račun sredstev, ki smo jih dobili iz republiške samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo, občutno povečali prvotni plan pogozdovanj. Že sam podatek, da smo od 617.000 sadik, ki smo jih porabili za 203 ha pogozdovanj, morali nabaviti drugod kar 350.000 sadik (57 % od porabljenih sadik), dovolj govorno priča o tem. Edina sreča pri vsem tem je bila, da smo vsaj uspeli nabaviti sadike (GG Slovenj Gradec in Kočevje), kajti na splošno so razmere v Sloveniji podobne kot pri nas. V nasprotnem primeru bi bila realizacija plana pogozdovanj ogrožena. Pri tem je treba poudariti, da podjetje "Semesadike" Mengeš ni imelo na razpolago sadik, ker je z dolgoročnimi pogodbami vezano na njihovo prodajo v druge republike (Bosna, Srbija).

Tako pomanjkanje sadik narekuje potrebo, da se po eni strani opremo na lastne zmogljivosti pridelovanja v domačih drevesnicah, po drugi strani pa, da z modernizacijo proizvodnje, zlasti sejank, ki že nekaj let predstavljajo ozko grlo, zmanjšamo stroške, izboljšamo kvaliteto in zagotovimo dovolj sadilnega materiala za enostavno in razširjeno reprodukcijo. Zlasti slednja dobiva z ozirom na zakonsko podlago obveznega zbiranja sredstev, vedno večji pomen. Medtem, ko je znašala v zadnjih nekaj letih poraba sadik v SR Sloveniji povprečno letno okrog 7 milijonov, jo bo treba z ozirom na načrtane programe razširjene gozdnobiološke reprodukcije v območnih gozdnogospodarskih načrtih, najmanj podvojiti. Tako povečanje pridelovanja sadik bo še toliko bolj potrebno, ker smo v petletnem obdobju, odkar smo sprejeli območni gozdnogospodarski načrt, pri realizaciji programirane razširjene reprodukcije, močno v zaostanku. V našem območnem načrtu imamo v desetletnem razdobju 1971 - 1980 programiranih 960 ha direktne premene v okviru razširjene reprodukcije (v glavnem seveda pogojeno z dodatnimi sredstvi), v petletnem obdobju izvajanja tega načrta pa smo realizirali samo 398 ha, kar pomeni, da smo v zaostanku za 82 ha, če računamo, da bi morali realizirati polovico programa, t.j. 480 ha.

Zasledujoč navedene cilje, smo podobno kot v preteklem letu, tudi spomladi 1975 poskrbeli za čim večji obseg setve. Tako je bila setev izvršena na površini 45 a (v letu 1974 na 57 a), pri čemer smo porabili 35 kg semena smreke, 1 kg semena japonskega macesna in 4 kg semena črnega bora. Setev je bila izvršena v drevesnicah Krka, Rožek I in Gradac I. Tako je treba pripomniti, da je setev v drevesnici Gradac I in klasična setev v drevesnici Krka slabo

uspela, medtem ko je bila v Rožeku izredno lepa. Vzroke za izpad ni iskati toliko v muhastem spomladanskem vremenu, ki je povzročalo močno padavico sejank, ampak po vsej verjetnosti v provenienci semena. V Krki in Gradacu smo namreč sejali starejše seme, ki smo ga kupili od GG Postojna. Če bi bilo krivo samo vreme, potem ne bi tako lepo uspela setev v Rožeku, kjer so posejali 17 kg domačega semena roške provenience in pridelali nad 450.000 enoletnih sejank. Ta primer nam mora biti v resno opozorilo, kako pomembna je provenienca semena. Zato bomo morali za vsako ceno nabrati čim več semena, oziroma storžev v domačih semenskih sestojih, kadar bo semensko leto. Zadnji obrod je bil namreč leta 1973 (nabrali smo 72 kg semena smreke) in bo po vsej verjetnosti naslednji šele v letu 1977.

Spomladi 1974 zastavljeni poskus setve na 40 m² površine po Dunnemanovi metodi v drevesnici Krka je dal več kot zadovoljive rezultate. Kljub močni sekundarni fuzariji in kljub pomanjkanju izkušenj, so v jeseni 1975 iz te majhne površine nabrali 20.800 kvalitetnih smrekovih sejank (povprečno 520 kom/m²), od katerih jih je bilo kar 3.700 kom ali 18 % višjih od 1 cm. Te sejanke so bile sposobne za pogozdovanje. Na sploh je bila kvaliteta sejank za presajevanje odlična in se nikakor ne more primerjati s sejankami pridelanimi po klasični metodi. Da o stroških vzdrževanja (pletev), ki so pri tem načinu proizvodnje minimalni, lahko bi rekli simbolični, sploh ne govorimo.

Ti ohrabrujoči rezultati prvega poskusa so nas privedli do tega, da bomo postopoma celotno proizvodnjo smrekovih sejank preusmerili na to metodo. Tako je bilo spomladi 1975 na tak način v drevesnici Krka posajenih 250 m² (6 kg domačega semena smreke). Ob koncu prvega leta so sejanke izredno lepe in ocenjujejo, da jih je okrog 220.000. Za razliko od prvega poskusa, kjer je bil substrat v obliki čistih smrekovih iglic (nabiranje je izredno zamudno in drago), smo na podlagi analiz, ki jih je izdelal Jugoslovanski institut za četinjače v Jastrebarskem prešli na mešanico zemlje (kisla, skoraj sterilna zemlja iz opuščenih kremenovih peskokopov), iglic zelenega bora in bele šote v razmerju 50 : 30 : 20. V drevesnici Krka je bila ob koncu leta pripravljena setvena površina še za nadaljnjih 270 m², spomladi 1976 pa bodo površino razširili še v Krki in Gradacu (polovico drevesnice). Na ta način bodo postopoma usposobljene (predvidoma v letu 1977) vse lehe v drevesnicah Krka in Gradac I za proizvodnjo sejank po metodi Dunnemana. S setveno površino gredic na približno 2.800 m² (dvoletni proizvodni cikel) bi zadostili vsem potrebam po sejankah smreke in duglazije, katere pridelovanje se po tej metodi prav tako obnese. S tem bi občutno zmanjšali stroške vzdrževanja in izboljšali kvaliteto, kar bi se v veliki meri odražalo tudi na skrajšanju proizvodnega ciklusa. Sedaj se namreč dogaja, da morajo zaradi slabše kvalitete oziroma zaradi slabšega priraščanja ostati sejanke v semenišču 3 leta, če pa presajujemo dvoletno II. klaso (po JUS od 6 - 10 cm) morajo ostati v presajevališču 3 leta. V enem in drugem primeru traja proizvodni cikel od semena do zrele sadike za pogozdovanje 5 let, kar močno poveča stroške, pa tudi izpad je pri majhnih sejankah neprimerno večji kot pri normalno razvitih. Takih izkušenj smo si nabrali že dovolj, posebno ko nam je "Semesadike" vsled velikega povpraševanja, deloma

pa tudi zaradi njihove skomercializiranosti, odrinilo samo II. klaso dvoletnih sejank. Popolnoma drugače je v tem pogledu pri Dunnemanu, o čemer pričajo rezultati že omenjenega poskusa v drevesnici Krka.

Res je, da so stroški osnovanja Dunnemanovih gredic zelo visoki (betonski okviri, kovinska mreža proti voluharjem in krtom, plastična folija proti plevelu, nabava in mešanje substrata, senčila, brezhibno delovanje namakalnih naprav) toda to je samo enkratna investicija, ki se prav gotovo izplača že pri dvakratni proizvodnji (4 leta). Po sedanjih cenah znaša taka investicija za 1 m² okrog 300 din. Če ni kakšnih posebnih bolezni na takem m² pri minimalnih stroških vzdrževanja že v naslednjem letu pridelamo okrog 1000 dvoletnih sejank, ki so prav tako vredne 300 din. Pri nadaljnji setvi se namreč substrat v gredicah samo ponovno premeša in po potrebi nekoliko doda, vse ostalo pa, razen dodajanja gnojil, ostane tako kot je bilo pri prvi setvi.

Muhasta zima, ki je bila skoraj brez snega je ob koncu februarja in v začetku marca povzročila močan srež, ki je napravil veliko škode na enoletnih sejankah. Čeprav so sejanke ročno popravljali (visoki stroški) je bil kljub temu izpad precejšen. Tudi v tem primeru se je pokazala slaba stran presajevanja majhnih dvoletnih sejank. V Podturnu so avgusta 1974 presajevali že znano II. klaso dvoletnih sejank nabavljenih pri "Semesadike" v Mengšu. Majhne 6 - 10 cm visoke sejanke brez razvitega koreninskega sistema se namreč do začetka zime niso mogle zakoreniniti, posledica česar je bila, da jih je v marcu 1975 podobno kot nepresajene sejanke dvignil srež. Nastali so dodatni stroški in večji izpad, obenem pa smo dobili lekcijo več, da je presajevanje nekvalitetnih sejank tudi v tem pogledu zelo problematično in neracionalno.

V letu 1975 je bilo v drevesnicah Struga, Krka, Gorjanci, Rožek I in II presajenih 875.000 sejank smreke, 6.000 sejank duglazije in 10.000 sejank zelenega bora. Spomladi so bile presajene sejanke duglazije (Gorjanci in Rožek I) in zelenega bora (Krka) s 560.000 sejankami smreke pa je bila v celoti zapolnjena drevesnica Struga. Medtem, ko bi bil ob koncu leta del kvalitetnih domačih presajenk v Strugi (360.000 iz Gradaca in Krke) skoraj da primeren za pogozdovanje, pa je 200.000 presejank iz Tišine ("Semesadike") komaj da kazalo znake življenja. Komentar bi bil tudi na tem mestu odveč.

Medtem, ko smo prejšnja leta presajevali sadike v avgustu (poletno presajevanje) pa je bilo poletje 1975 tako deževno, da vegetacija praktično sploh ni prenehala. Zato so morali v Podturnu poletno presajevanje prestaviti na drugo polovico septembra, ko so v lepem vremenu uspeli presaditi 315.000 smrekovih sejank domačega pridelka (Krka, Rožek I). Kvaliteta sejank je izredno dobra in del bo prav gotovo primeren za pogozdovanje že prihodnjo jesen. Vsa smreka v spomladanskem in poletnem času je bila presajena s strojem (priključek "Rath") pri čemer so izurjeni traktorist in delavke dosegli zelo lepe učinke (preko 60.000 sejank dnevno).

V drevesnicah STRuga, KRka, Gorjanci, Rožek I in II ter Gradac I in II je bilo ob koncu leta 1975 ali bolje rečeno po oddaji sadik in zaključenih delih številčno stanje v tisočih sadikah naslednje (inventura):

Drevesna vrsta	Starost sadik let				SKUPAJ
	1 + 0	2 + 0	2 + 1	2 + 1	
Smreka	784	612	1.054	82	2.532
Macesen	2	6	-	-	8
Črni bor	40	3	-	-	43
Zeleni bor	-	-	10	-	10
Duglazija	-	22	6	-	28
Ostali iglavci	-	20	-	1	21
Ostali listavci	-	2	-	1	3
Skupaj:	826	665	1.070	84	2.645

Malo neugoden je delež sejank starosti 1 + 0, kjer je zaradi že navedenih vzrokov (seme, padavica) prišlo do občutnejšega izpada in delež presajenk 2 + 2, ki bo omogočil samo majhen obseg realizacije plana pogozdovanj spomladi 1976. Taka nihanja bodo z uvedbo metode Dunnemana v bodoče prav gotovo odpadla. Sejanke 2 + 0 bodo prišle v poštev za spomladansko in jesensko presajevanje 1976, presajenke 2 + 1 pa za pogozdovanje jeseni 1976 in spomladi 1977. Iz navedenega je razvidno, da v prihodnje ne bomo več prisiljeni kupovati sadike drugod. Morda bo za nadomestilo izpada potrebno nabaviti nekaj dvoletnih sejank.

Od zalog je vredno omeniti 20.000 sejank (triletnih) Pančičeve omorike, ki so izredno lepe (Rožek I) in predstavljajo veliko vrednost (zrasle so iz 1 kg semena, ki po vrednosti odtehta 24 kg semena navadne smreke, ena do 10 cm visoka dvoletna sejanka pa stane 2,50 din). Spomladi 1976 jih bodo v Podturnu presadili, kasneje pa bodo lahko šle v prodajo kot okrasna vrsta. Morda bi z ozirom na precejšnje število, kazalo nekje na primernem mestu čez 2 ali 3 leta osnovati primerno velik nasad, ki bi lahko poznejšim rodovom služili kot semenski sestoj. Ta drevesna vrsta vsekakor zasluži večjo pozornost.

Že omenjeno deževno vreme, ki je trajalo skoraj vse poletje, je imelo za posledico bujno rast plevela in s tem v zvezi povečane stroške. Zgodilo se je celo, da se zaradi deževja ni dalo pravočasno tretirati presajenk s herbicidi, medtem pa je plevel tako zrasel, da ga je bilo potrebno odstranjevati ročno. Pri tem se je ozko grlo pokazalo tudi v priključkih za medvrstno okopavanje in škropljenje. Čeprav smo v planu predvideli nabaviti še po en tak priključek, ga zaradi restrikcij na uvoz nismo uspeli dobiti. Za prihodnje leto je to neobhodno potrebno, zlasti še, ker so na TOZD "Gozdarstvo" Novo mesto opremili traktor z ustreznim reduktorjem.

Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo pri biotehniški fakulteti v Ljubljani je v letu 1975 opravil v drevesnici Rožek II več poskusov tretiranja z različnimi herbicidi. Poskusi so pokazali, da so bili zelo dobri rezultati doseženi s herbicidoma "Caragard 3587" in "Dicofluid MP combi". Če hočemo znižati stroške, bomo morali v bodoče v večji meri uporabljati take izsledke v praksi. Če bi namreč uspeli držati v šahu plevel, potem bi prav gotovo drevesničarstvo postalo veliko bolj ekonomično.

Od problemov, ki so se pojavili v tem letu so tudi senčila. V upanju, da bomo njihovo pomanjkanje rešili in z ozirom na priporočilo, ki je bilo objavljeno v Gozdarskem vestniku, smo namreč že v letu 1974 nabavili senčnike iz plastične mrežaste tkanine. Prvo leto so se pokazali v redu, predvsem, ker so poleg zasenčevanja odlično varovali setev pred pticami, toda že naslednje leto so se mreže zaradi dežja in sončne pripeke začele trgati. Torej je tudi v tem primeru obveljal pregovor, da je za malo denarja malo veselja. Izgleda, da bo treba ta senčila nadomestiti s trstiko. Sicer pa bo z uvedbo Dunnemanovega sistema (na majhni površini se pridela veliko več sejank) uporaba senčnikov bistveno zmanjšana (okrog 1.400 m², t.j. polovico od predvidene površine gredic v Krki in Gradacu).

V letu 1975 niso bile vključene v proizvodnjo drevesnice Črmošnjice, Gabrina in del drevesnice Rožek II. V Črmošnjicah so spomladi posejali deteljo lucerno in bo površina prišla na vrsto čez dve leti ali tri leta, del Gabrine in Rožeka II pa spomladi 1976. S takim načinom kolobarjenja bomo dosegli lahko boljše rezultate. Kot rezervna površina je tudi sedanja njiva v Logu pri Soteski, ki bi bila v primeru potrebe primerna za presajevališče.

Pri modernizaciji drevesničarske proizvodnje v tem letu je treba omeniti tudi napeljavo podzemnega vodovoda z ustreznim številom razpršilcev v drevesnici Krka. Namakalni sistem, ki ga iz reke Krke napaja agregat tipa "Agro" je sedaj tako izpopolnjen, da je celotna površina drevesnice lahko naenkrat pod umetnim dežjem. To so hkrati idealni pogoji za vzgojo sejank po Dunnemanu, ki terja pogosto zalivanje po opravljeni setvi.

Iz nakazanih izvršenih del in številnih problemov, ki so se pojavili v tem letu izhaja, da je bil v drevesničarski proizvodnji le storjen korak naprej, še zdaleč pa ne smemo biti zadovoljni. Vložiti bo treba še veliko sredstev, naporov in strokovnega znanja, če hočemo drevesnice in proizvodnjo v njih zares modernizirati. Še vedno pa ostaja pri tem odprto vprašanje pri delovanja okrasnih grmovnih in drevesnih vrst. Povpraševanje po tovrstnem materialu je čedalje večje in vse kaže, da v tem pogledu precej kasnimo. Morda se bo z uvedbo novega delovnega mesta, ki ga je na TOZD "Gozdarstvo" Podturn zasedal v začetku leta 1976 gozdarski strokovnjak s hortikulturno usmeritvijo, stanje popravilo. Želja nas vseh je, da bi se taka pričakovanja čimprej uresničila.

a) Pogozdovanje, spopolnjevanje in osnavljanje nasadov (razširjena biološka reprodukcija)

V začetku leta je bil sprejet plan pogozdovanja v višini 131 ha (91 ha družbeni in 40 ha zasebni sektor). Zaradi dodatnih sredstev za razširjeno biološko reprodukcijo, ki smo jih po formiranju republiške samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo, dobili v višini 170 milijonov S din, je med letom prišlo do spremembe oziroma povečanja plana. Po objavljenem natečaju, ki je bil razmeroma pozen, smo vložili zahtevek za 95 ha nasadov in dobili odobreno celotno zaproseno količino v vrednosti 170 milijonov S din.

Pri izboru objektov za natečaj smo nekatere, ki so odgovarjali kriterijem razširjene reprodukcije, izločili iz rednega plana, sicer pa smo jih osnovali povsem na novo. Celotna realizacija vseh pogozdovanj in spopolnjevanja je v primerjavi s planom in realizacijo v letu 1974 po omenjenih spremembah bila naslednja:

TOZD oziroma OZK	DRUŽBENI SEKTOR				ZASEBNI SEKTOR				SKUPAJ			
	Plan		Real.		Plan		Real.		Plan		Real.	
			1974				1974				1974	
Novo mesto	27	33	122	35	3	5	167	11	30	38	127	46
Straža	30	28	93	15	21	22	105	21	51	50	98	36
Podturn	22	22	100	19	6	6	100	6	28	28	100	25
Črmošnjice	11	13	118	18	2	3	150	3	13	16	123	21
Črnomelj	33	33	100	25	19	23	121	8	52	56	108	33
Trebnje	8	8	100	6	6	7	117	5	14	15	107	11
SKUPAJ:	131	137	104	118	57	66	116	54	188	203	108	172

Plan je bil v obeh sektorjih lastništva presežen, z 203 ha pogozdenih površin pa je bila lanskoletna realizacija presežena za 31 ha. Pri tem je bila realizacija izvršenih del v nasadih (direktna premena), ki jih je financirala SIS za gozdarstvo SRS, naslednja:

TOZD oziroma ma OZK	DRUŽBENI SEKTOR		ZASEBNI SEKTOR		SKUPAJ	
	Osnovana povr.-ha	Vrednost din	osnovana povr.-ha	Vrednost din	Osnovana povr.-ha	Vredn. din
Novo mesto	15,10	308.629	2,00	38.200	17,10	346.829
Straža	13,45	261.057	2,50	49.500	15,95	310.557
Podturn	6,05	126.559	0,60	11.700	6,65	138.259
Črmošnjice	7,25	138.888	-	-	7,25	138.888
Črnomelj	29,65	485.840	14,80	226.440	44,45	712.280
Trebnje	3,73	60.182	-	-	3,73	60.182
GG SKUPAJ:	75,23	1.381.155	19,90	325.840	95,13	1.706.995

Če od 203 ha odštejemo 95 ha iz naslova razširjene reprodukcije, potem vidimo, da je bil plan redne obnove realiziran dejansko samo s 108 ha. Z novoosnovanimi 95 ha nasadov se je površina le-teh v območju povečala od 1787 ha na 1882 ha. Novost, ki je za nas zelo ugodna je v tem, da se bo iz sredstev SIS financiralo tudi vzdrževanje nasadov (obžetje, dognojevanje, zaščita) 4 leta po osnovanju.

Znano je namreč, da so stroški vzdrževanja precej visoki. Nasadi so bili osnovani na 22 objektih, kar pomeni, da je bila povprečna velikost objekta 4,32 ha. Največ površine so pogozdili v Črnomlju, kar je z ozirom na obilico primernih površin, ki so na njihovem območju, tudi povsem razumljivo.

Podobno kot prejšnja leta, je bilo tudi v tem letu precejšnje povpraševanje po sadikah s strani gozdnih posestnikov, ki so želeli sami pogozditi svojo gozdno parcelo. Žal jim zaradi pomanjkanja sadik (57 % od porabljenih sadik je bilo treba kupiti drugod) nismo mogli ustreči, čeprav se zavedamo, da je tak način sodelovanja z lastniki gozdov zelo koristen.

Od celotnega pogozdovanja na površini 203 ha je odpadlo na spopolnjevanje prej osnovanih nasadov 8,64 ha, kar predstavlja 4,4% pogozdene površine. Sicer pa je spopolnjevanje naravnega mladja zajeto v samo pogozdovanje v obliki reduciranih površin po ključu števila porabljenih sadik.

Priprava tal je bila izvršena na površini 175 ha, kar pri odbitku spopolnjevanja predstavlja 90 % pogozdene površine. Preostanek 19 ha (10 %) predstavljajo praznine oziroma nezaraščene površine, kjer priprave tal ni bilo potrebno delati. Poudariti je treba, da je bila priprava tal zlasti na tistih objektih, kjer je šlo za direktno premeno grmišč, izredno zahtevna, saj so delavci dosegali komaj 3 are na dan (TOZD "Gozdarstvo" Novo mesto in Straža).

Delež spomladanskega in jesenskega pogozdovanja v obeh sektorjih lastništva skupaj je prikazan v naslednji tabeli:

TOZD "Gozdarstvo" oziroma OZK	Spomladanska sezona		Jesenska sezona		Skupaj	
	ha	%	ha	%	ha	%
Novo mesto	13	34	25	66	38	100
Straža	11	22	39	78	50	100
Podturn	12	43	16	57	28	100
Črmošnjice	8	50	8	50	16	100
Črnomelj	16	28	40	72	56	100
Trebnje	2	13	13	87	15	100
GG SKUPAJ:	62	30	141	70	203	100

Medtem ko smo v letu 1974 pri letni realizaciji 172 ha pogozdili v spomladanski sezoni 31 ha (18 %) je bila letošnja spomladanska realizacija kar 62 ha ali 30 % letne realizacije. Tako razmerje je bilo zelo ugodno, posebno še, ker spomladi ni bilo izrazito sušnega obdobja. Za spomladansko sezono smo uporabili nekaj domačih sadik, večino pa smo jih nabavili drugod in sicer 100.000 pri GG Slovenj Gradec in 50.000 GG Kočevje. Z ozirom na obstoječe zaloge v lastnih drevesnicah, bo realizacija pogozdovanj v spomladanski sezoni 1976 zopet zelo majhna (na razpolago je samo 84.000 za pogozdovanje primernih sadik). Sicer pa so podobne situacije, ko je

velika večina pogozdovanja odpadla na jesen, že večkrat nastopile.

Poraba sadik po drevesnih vrstah je bila v obeh sektorjih lastništva na celotnem območju v primerjavi z letom 1974 naslednja:

Drevesna vrsta	Leto 1975		Leto 1974	
	komadov	%	komadov	%
Smreka	550.660	90,2	493.110	86,1
Macesen	13.800	2,2	10.930	1,9
Duglazija	11.600	1,9	1.200	0,2
Črni bor	10.200	1,6	25.750	4,5
Zeleni bor	14.730	2,4	35.000	6,1
Rdeči hrast	5.920	1,0	-	-
Javor	4.300	0,7	-	-
Jesen	420	-	6.950	1,2
SKUPAJ:	616.630	100,0	572.940	100,0

Kot je bilo že v poglavju o drevesničarstvu povedano, smo 350.000 sadik (57 %) nabavili drugod (GG Slovenj Gradec 250.000 in GG Kočevje 100.000), ostale pa smo pridelali v lastnih drevesnicah.

Z 90,2 % je delež smreke največji, v primerjavi s prejšnjim letom pa je bilo pogozdenega znatno več macesna in duglazije. Kot poskus smo pogozdili 10.200 dvoletnih sadik korziškega črnega bora, ki se po strokovni literaturi v naših razmerah dobro obnese. Zeleni bor (triletna sejanke) je bil namenjen izključno za spopolnjevanje na pogozdenih kremenovih peskokopih (TOZD "Gozdarstvo" Novo mesto). Dvoletne sadike rdečega hrasta so posadili na objektu "Mlake" (TOZD "Gozdarstvo" Črnomelj). Na splošno je bila kvaliteta sadik, tudi kupljenih, zelo dobra.

Kakšna je bila poraba sadik po posameznih TOZD in OZK, kolikšna je bila povprečna gostota sajenja in koliko je bilo v povprečju posajenih sadik na hektar gozdne površine, prikazuje naslednja tabela:

TOZD "Gozdarstvo" oziroma OZK	Porabljen št. sadik			Povpreč. gostota sajenja kom/ha	Povpr. št. posaj. sadik na ha g. površ.-kom/ha		
	družb. sektor	zaseb. sektor	skupaj		družb. sektor	zaseb. sektor	skup.
Novo mesto	111.570	19.280	130.850	3.444	19,1	1,5	7,1
Straža	90.070	63.750	153.820	3.056	19,0	5,6	9,6
Podturn	71.680	19.520	91.200	3.240	15,1	11,6	14,2
Črmošnjice	40.900	6.400	47.300	2.911	8,0	1,9	5,6
Črnomelj	94.630	59.640	154.270	2.767	17,4	3,7	7,2
Trebnje	20.450	18.740	39.190	2.735	27,1	2,5	4,8
GG SKUPAJ:	429.300	187.330	616.630	3.040	16,1	3,6	7,8

Od skupnega števila sadik je bilo v družbenem sektorju posajenih 70 %, v zasebnem pa 30 %, kar je v obratnem razmerju s površino gozdov, vendar pa je z ozirom na razpoložljiva sredstva, ki se zberejo na račun biološke amortizacije tudi razumljivo.

Medtem, ko je v letu 1974 znašala povprečna gostota sajenja 3.341 sadik na hektar, se je v tem letu zmanjšala na 3.040 kom/ha. To je z ozirom na strukturo sadik (manj dvoletnih) tudi razumljivo. Nekoliko se je, predvsem v družbenem sektorju povečalo povprečno število posajenih sadik na hektar gozdne površine (od 14,7 na 16,1 kom/ha v družbenem in od 3,5 na 3,6 kom/ha v zasebnem sektorju). Medtem, ko je število v družbenem sektorju še nekako zadovoljivo in se približuje že znanim normativom v gozdarstvu, pa je v zasebnem sektorju tako skromno, da še zdaleč ne zadovoljuje dejanskih potreb.

Kakšna je bila dosežena storilnost pri pogozdovanju (oba sektorja lastništva skupaj) v pogledu porabljenega časa za enoto površine in števila posajenih sadik v 8 urah, prikazuje naslednja tabela:

TOZD oz. OZK skupaj	Pogozd. povr. ha	Porab. ure	Ur za enoto	Povpr. gost. kom/ha	Št.posaje-nih sadik na uro	Št.posajen. sadik v 8 urah	Št.pos. sadik v 8 ur. v 1974
Novo mesto	37,99	6.363	167,5	3.444	20,6	165	186
Straža	50,33	7.555	150,1	3.056	20,4	163	178
Podturn	28,15	4.511	160,2	3.240	20,2	162	206
Črmošnjice	16,25	2.319	142,7	2.911	20,4	163	165
Črnomelj	55,75	6.005	107,7	2.767	25,7	206	186
Trebnje	14,33	1.688	117,8	2.735	23,2	186	204
GG skupaj:	202,80	28.441	140,2	3.040	21,7	174	197

Učinek se je v primerjavi s prejšnjim letom zmanjšal od 197 na 174 posajenih sadik v 8 urah, kar je utemeljeno z večjim številom močnejših sadik, ki zahtevajo kopanje večjih jam. Sicer pa so učinki po posameznih obratih dokaj izenačeni. Navidezno izstopa navzgor morda le Črnomelj, vendar so tam posadili več dvoletnih sadik. Prav gotovo bi bil učinek večji, če bi v večji meri uporabljali vrtni stroj "Gribor".

Podobno je v pogledu porabe časa na enoto tudi pri pripravi tal. Le-ta je bila v primerjavi z letom 1974 naslednja:

TOZD in OZK skupaj	Površina ha	Porabljene ure	Ure za enoto	Ure za enoto v letu 1974
Novo mesto	34,63	3.689	106,5	109,4
Straža	47,76	8.487	177,7	138,9
Podturn	27,90	2.880	103,2	103,4
Črmošnjice	15,25	1.270	83,3	106,7
Črnomelj	39,75	4.669	117,4	93,2
Trebnje	9,38	824	87,8	53,2
GG skupaj:	174,67	21.819	124,9	108,1

V primerjavi s prejšnjim letom se je poraba časa za enoto povečala v povprečju za 16,8 ur. Razlogi za to so objektivnega značaja, kajti v veliko primerov, ko je šlo za premeno grmišč, je bila zaraščenost tako močna, da delavci nikakor niso mogli dosegati večjih norm. Tako stanje je zlasti očitno v Straži. Najmanj časa so porabili v Črmošnjicah in v Trebnjem, kar je pripisati izdelanim sortimentom, ki so napadli ob priliki priprave tal. Sicer pa gre v vseh teh primerih za pripravo tal v okviru razširjene reprodukcije, pri čemer se kalkulacije izdelujejo za vsak objekt posebej. Žal SIS za gozdarstvo SRS ne priznava več kot 120 ur za hektar površine. Delno so razlike med obrati pogojene tudi s sodelovanjem lastnikov gozdov, ki so si na tem ali onem objektu pripravili drva in obenem počistili zemljišče. Seveda je do takega sodelovanja lahko prišlo samo tam, kjer so objekti dobro dostopni.

Za 1 hektar pogozdene površine je bilo v povprečju porabljenih 265 ur, pri čemer odpade na pripravo tal 125 ur (46 %), na samo pogozdovanje pa 140 ur (54 %). Ta podatek zgovorno priča o tem, da je ravno priprava tal zelo zahtevno delo, ki zahteva veliko živega dela in stroškov.

V letnem planu je bilo za celotno območje predvideno dognojevanje nasadov na površini 69 ha (57 ha v družbenem in 12 ha v zasebnem sektorju), realizacija pa je bila s 75 ha nekoliko presežena (64 ha v družbenem in 11 ha v zasebnem sektorju). Za dognojevanje smo porabili 25 ton granuliranega mineralnega gnojila N:P:K = 4:14:11. V prihodnjih letih bo dognojevanje financirala republiška SIS za gozdarstvo iz naslova vzdrževanja objektov, ki so bili prav tako osnovani iz teh sredstev.

3) Obžetve

V hektarih izražena količinska realizacija je bila ob primerjavi s planom in realizacijo v letu 1974 naslednja:

TOZD oziroma OZK	DRUŽBENI SEKTOR				ZASEBNI SEKTOR				SKUPAJ			
	plan		real.		plan		real.		plan		real.	
				1974				1974				1974
Novo mesto	351	336	96	277	43	44	102	49	394	380	96	326
Straža	127	105	83	94	52	51	98	46	179	156	87	140
Podturn	87	101	116	71	12	16	133	9	99	117	118	80
Črmošnjice	120	91	76	64	19	16	84	14	139	107	77	78
Črnomelj	85	73	86	79	83	22	26	45	168	95	56	124
Trebnje	34	43	126	30	36	33	92	44	70	76	108	74
Skupaj:	804	749	93	615	245	182	74	207	1049	931	89	822

V obeh sektorjih lastništva skupaj je bil plan izpolnjen samo z 89 %. Izpad 11 % je, kot po navadi, pogojen s planiranjem ob določeni rezervi. Na nekaterih objektih, kjer je bila predvidena obžetev, so morali zaradi bujnih odganjkov iz panja, spremeniti obžetev v čiščenje. Na nekaterih objektih (Jurenska gmajna na TOZD "Gozdarstvo" Novo mesto) je zaradi močne zarasti, obžetev

izredno zahtevna in delavci s težavo dosejajo norme, čeprav imajo za delo primerno orodje (na dolgih ročajih nasajeni srpični vejniki). Pri obžetvah velja splošna ugotovitev, da je bila kvaliteta opravljenega dela dobra in da ni bilo nikjer primera, da bi bil kakšen nasad zanemarjen, čeprav je realizacija za 11 % manjša od plana. K temu je pripomogla tudi dobra organizacija dela (prevozi in skupine).

Porabljeni fond časa, oziroma v urah izražena poraba časa na enoto površine je bila naslednja:

TOZD in OZK skupaj	Površina ha	Porabljene ure	Ure za enoto	Ure za enoto v letu 1974
Novo mesto	380,00	15.862	41,7	39,8
Straža	154,62	6.086	39,4	33,4
Podturn	117,20	4.637	39,6	31,8
Črmošnjice	107,20	3.356	31,3	28,7
Črnomelj	95,26	3.595	37,7	36,7
Trebnje	75,87	2.466	32,5	32,2
GG Skupaj:	930,15	36.002	38,7	35,8

V povprečju je bilo porabljenih 38,7 ur za hektar, kar je nekoliko več kot v letu 1974. Največ časa so porabili na TOZD "Gozdarstvo" Novo mesto, sicer pa so doseženi normativi precej izenačeni. V glavnem je obžetje izvajala ženska delovna sila.

Kot je iz podatkov razvidno, smo za obžetje porabili 36.002 uri. Če k temu dodamo še okrog 25 % časa, ki smo ga porabili za čiščenje nasadov, kar znese okrog 14.000 ur, skupaj za vzdrževanje nasadov torej okrog 50.000 ur, vidimo, da smo za vzdrževanje porabili približno toliko časa kot za pogozdovanje s pripravo tal (50.260 ur) na površini 203 ha. Ta podatek zgovorno priča o velikih stroških, ki jih imamo z vzdrževanjem pogozdenih površin. Nekoliko se bo v tem pogledu stanje izboljšalo, kajti republiška SIS za gozdarstvo, bo financirala tudi vzdrževalna dela v nasadih 4 leta po osnovanju.

4.) Čiščenje gošč in kultur ter nega mladja

Medtem, ko pri obžetvah plan ni bil dosežen, pa je bil pri tej vrsti gojitvenih del presežen. Kakšna je bila v hektarih izražena količinska realizacija, prikazuje naslednja tabela:

TOZD oziroma OZK	DRUŽBENI SEKTOR				ZASEBNI SEKTOR				SKUPAJ			
	plan	real.	%	Real.	plan	real.	%	Real.	plan	real.	%	real.
				1974				1974				1974
Novo mesto	211	206	98	224	73	70	96	67	284	276	97	291
Straža	71	75	106	86	94	89	95	81	165	164	99	167
Podturn	37	40	108	64	10	11	110	10	47	51	108	74
Črmošnjice	80	109	136	42	19	18	95	19	99	127	128	61
Črnomelj	121	155	128	153	191	166	87	221	312	321	103	374
Trebnje	37	40	108	66	112	113	101	94	149	153	103	160
Skupaj:	557	625	112	635	499	467	93	492	1056	1092	103	1127

Vzroki za preseganje plana so bili nakazani že v poglavju o obžetvah. V tabeli je zajeta tudi nega bukovega mladja, ki so ga opravili na TOZD "Gozdarstvo" Straža na površini 26,95 ha in pri tem porabili 2.000 ur (74 ur/ha).

Porabljeni fond časa je bil takle:

TOZD IN OZK SKUPAJ	Površina ha	Porabljene ure	Ure za enoto	Ure za enoto v letu 1974
Novo mesto	275,98	17.088	61,9	57,3
Straža	164,01	9.184	56,0	61,5
Podturn	51,10	2.926	57,3	57,3
Črmošnjice	126,80	4.086	32,2	42,6
Črnomelj	321,19	14.859	46,3	45,7
Trebnje	152,71	4.686	30,7	30,4
GG SKUPAJ:	1.091,79	52.829	48,4	50,8

V povprečju je bilo porabljenih za vsak hektar 484 ur, kar je nekoliko manj kot v letu 1974. Razlike med posameznimi obrati so občutne, saj so v Novem mestu porabili še enkrat več ur kot v Trebnjem. Zaradi tako velikih razlik bo v bodoče potrebno temeljito proučiti sistem povprečnih enotnih cen, kajti več kot očitno je n.pr., da so v Novem mestu pri sistemu enotnih cen močno prikrajšani, saj tolikšna poraba časa ni posledica morda slabe storilnosti, ampak objektivnih pogojev.

5.) Redčenje sestojev

Količinska realizacija prvega redčenja je prikazana v naslednji tabeli:

TOZD oziroma OZK	DRUŽBENI SEKTOR				ZASEBNI SEKTOR				SKUPAJ			
	Plan	Real.	% Real.	1974	Plan	Real.	% Real.	1974	Plan	Real.	% Real.	1974
Novo mesto	50	35	70	40	14	8	57	24	64	43	67	64
Straža	44	55	125	59	18	-	-	5	62	55	88	64
Podturn	16	22	137	3	-	-	-	1	16	22	137	4
Črmošnjice	22	53	241	36	1	1	100	17	23	54	235	53
Črnomelj	77	124	161	89	-	-	-	-	77	124	161	89
Trebnje	13	4	31	9	10	13	130	19	23	17	74	28
Skupaj:	222	293	132	236	43	22	51	66	265	315	119	302

Medtem, ko je bil pri prvem redčenju plan presežen za 19 %, pa drugo redčenje ni bilo v celoti realizirano. Realizacija slednjega v hektarih je bila takale:

TOZD oziroma OZK	DRUŽBENI SEKTOR				ZASEBNI SEKTOR				SKUPAJ			
	Plan		Real.	% Real.	Plan		Real.	% Real.	plan		real.	% Real.
			1974				1974				1974	
Novo mesto	72	37	51	101	-	-	-	-	72	37	51	101
Straža	162	134	83	86	5	-	-	-	167	134	80	86
Podturn	30	24	80	15	2	-	-	-	32	24	75	15
Črmošnjice	28	14	50	64	-	-	-	-	28	14	50	64
Črnomelj	108	74	68	109	-	-	-	-	108	74	68	109
Trebnje	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
SKUPAJ:	402	283	70	375	7	-	-	-	409	283	69	375

Precejšen izpad pri drugem redčenju je posledica bojazni zaradi prekoračitve predvidenega etata. V nekaterih gospodarskih enotah je bilo namreč precej slučajnih pripadkov in ker so jih morali prvenstveno izdelovati, je zmanjkalo etata za redčenje. Ponekod so se zaradi tega preusmerili na prvo redčenje, zaradi česar je realizacija le-tega tudi večja od planirane.

Medtem, ko je v letu 1974 znašal delež redčenja prvega 44 % pa se je v tem letu povečal na 53 %. Tako tendenco lahko zasledujemo zadnja 3 leta, vzroki zanj so bili podobni kot v tem letu.

Kakšna je bila poraba časa (nadstroški izraženi v urah) na hektar prereditvenih sestojev pri prvem in drugem redčenju, je prikazano v naslednji tabeli:

TOZD in OZK SKUPAJ	REDČENJE I			REDČENJE II.		
	Površina	Porab.	Ure za	Površina	Porabl.	Ure za
	ha	ure	enoto	ha	ure	enoto
Novo mesto	43,40	1.991	45,9	37,00	25	0,7
Straža	54,48	3.569	65,5	134,40	272	2,0
Podturn	22,30	1.660	74,4	23,50	-	-
Črmošnjice	53,50	4.832	90,3	13,50	-	-
Črnomelj	124,41	2.578	20,7	74,22	1.017	13,7
Trebnje	17,25	320	18,6	-	-	-
GG skupaj:	315,34	14.950	47,4	282,62	1.314	4,6

Poraba časa je precej različna, odvisna pa je od količine izdelanih sortimentov, v zasebnem sektorju pa tudi od sodelovanja lastnikov gozdov. Iz pregleda lahko ugotovimo, da ni ostre meje med prvim in drugim redčenjem. Če bi le-ta bila, potem bi morali pri drugem redčenju izdelani sortimenti v celoti pokrivati stroške tega gojitvenega ukrepa. Tako prepletanje je iz že znanih razlogov razumljivo.

V glavnem so bili redčeni bukovi letvenjaki in drogovenjaki s primesjo iglavcev in plemenitih listavcev. Kvaliteta opravljenega dela je v redu.

6. Reševanje iglavcev (indirektna premena)

Količinska realizacija je prikazana v naslednji tabeli:

TOZD oziroma OZK	DRUŽBENI SEKTOR				ZASEBNI SEKTOR				SKUPAJ			
	Plan		real.		plan		real.		plan		real.	
			1974				1974				1974	
Novo mesto	5	3	60	2	2	3	150	4	7	6	86	6
Straža	2	2	100	1	13	12	92	4	15	14	93	5
Podturn	37	41	111	21	6	6	100	2	43	47	109	23
Črmošnjice	22	30	136	10	1				23	30	130	10
Črnomelj	6	7	117	3	20	17	85	31	26	24	92	34
Trebnje	1	1	100	2	2	3	150	5	3	4	133	7
SKUPAJ:	73	84	115	39	44	41	93	46	117	125	107	85

V obeh sektorjih lastništva skupaj je bil plan presežen za 7 %, sama realizacija pa je bila kar za 40 ha večja od realizacije v letu 1974. Največ so reševanja iglavcev naredili v Podturnu.

Porabljen čas je prikazan v naslednji tabeli:

TOZD in OZK SKUPAJ	Površina ha	Porabljene ure	Ure za enoto	Ure za enoto v letu 1974
Novo mesto	6,50	272	41,8	3,1
Straža	13,50	927	68,7	50,6
Podturn	45,95	2.598	56,5	45,3
Črmošnjice	29,85	1.805	60,5	87,4
Črnomelj	24,43	1.182	48,4	65,6
Trebnje	3,92	96	24,4	9,3
GG SKUPAJ:	124,15	6.880	55,4	53,1

V povprečju je bilo porabljenih za hektar 55,4 ure, kar je nekoliko več kot pri prvem redčenju (47,7 ur). Ponekod so pri delu sodelovali tudi lastniki gozdov.

7. Varstvo gozdov

Količinski obseg del, ki jih prištevamo med varstvena dela, je bil za celotno območje naslednji:

Vrsta dela	Enota mere	Družbeni sektor	Zasebni sektor	Skup.	Skupaj v letu 1974
1. Polaganje in izdelava lovnihi dreves	m3	242	20	262	681
2. Posek in izdel.sl.prip."		11.463	-	11.463	24.460
3. Kleščenje stoj.drevja	"	370	-	370	758
4. Čišč.protipožar.pasov	m2	4.550	90.850	95.400	124.772
5. Ostala varstvena dela	ure	2.196	576	2.772	6.627

Medtem, ko je bila v letu 1974 količina izdelanih slučajnih pripadkov nenormalno visoka, se je stanje v tem letu precej popravilo in skorajda prišlo v normalne okvire. Še vedno je močno prisoten problem odmiranja jelke v gospodarskih enotah Soteska in Poljane, v manjši meri pa tudi v gospodarskih enotah Črmošnjice in Mirna gora. Pri jelkah, ki se suše, ni problem samo v izdelavi slučajnih pripadkov, ampak tudi v kvaliteti lesa in v vprašanju načina obnove takih sestojev. Najbolj akutno je stanje v gospodarski enoti Soteska, kjer morajo skoraj ves etat iglavcev izkoristiti pri sečnji in izdelavi suhih jelk. Naravna obnova sestojev je tu problematična tudi zaradi škod, ki jih povzroča divjad. Le dovolj visoka mrežasta ograja omogoča pomlajevanje. Stroški za take ograje pa so izredno visoki, saj znašajo okrog 100 din za tekoči meter.

Od škod je treba omeniti vetrolom, ki je dne 16. 7. 1975 močno prizadejal bukove sestoje v gospodarski enoti Pendirjevka-Kobile. Na skupni površini okrog 12 ha so bili prizadeti oddelki 23, 24, 25, 30 in 38. Vihar je podrl prek 7.000 m³ starejših bukovih dreves s povprečno kubaturo 1,96 m³. Izdelava vetrolomov je bila zaradi težkih terenskih razmer zelo zahtevna. Poleg škode, ki je nastala na lesni masi (večji odpadek) se javlja tudi problem obnove podrtih sestojev (okrog 7 ha bo potrebno pogozditi). Celotno škodo so ocenili na okrog 570.000 din.

Škode, ki jih je povzročila divjad v gospodarskih enotah Soteska, Poljane, Črmošnjice in Mirna gora, so bile tudi v tem letu občutne. Jelenjad obšira naravno mladje jelke in bukve, veliko škodo pa povzroča tudi v nasadih smreke. Poleg ograj, ki se še izdelujejo, je bilo jeseni porabljenih 350 kg "Dendrocola", ki so ga s posebnimi škropilnicami nanašali na sadike v nasadih. Še nadalje se bo treba v sodelovanju s kočevskimi lovci prizadevati, da bi škode po divjadi spravili v kolikor toliko normalne okvire.

Podobno kot že vrsto let je bil tudi to leto spomladi opravljen pregled vseh nasadov in skupin zelenega bora zaradi morebitne okužbe po mehurjevki. Število okuženih primerkov je bilo v primerjavi s štirimi leti v nazaj takole:

TOZD "gozdarstvo" in OZK skupaj	Število okuženih primerkov po letih				
	1975	1974	1973	1972	1971
Novo mesto	511	254	1.054	324	473
Straža	2	-	-	3	-
Podturn	85	72	326	235	26
Črmošnjice	-	-	1	-	-
Črnomelj	270	250	401	188	492
Trebnje	124	139	85	330	36
GG SKUPAJ:	992	715	1.867	1.098	1.027

V primerjavi s prejšnjim letom je intenziteta okužbe nekoliko večja, kar je verjetno pripisati ugodnejšim vremenskim prilikam za razvoj glivice.

Smrekova uš šiškariča (*Chermes abietis*) se je pojavila v smrekovih in macesnovih nasadih v zelo slabi intenziteti, tako, da nastale škode praktično niso omembne vredne. Holandska brestova bolezen (*Ceratostomella ulmi*) je bila prisotna kot kronični pojav v gospodarski enoti Soteska. Zaradi sušenja posamično primešanega bresta v bukovih drogovnjakih so morali posekati 450 m³ brestovih dreves. Macesnov molj (*Coleophora Laricella*) se je v majhni intenziteti pojavil v nasadu "Vahta" in "Sredgora". Škoda je neznatna. Od ostalih bolezni je omembe vreden osip na zeleni duglaziji (*Rhissosphaera kalsossii* in *Adelopus Gäumanni*), ki se je ponovno pojavil v skupinah duglazije na Zastavi in Mlakah (TOZD "Gozdarstvo" Črnomelj).

V gospodarski enoti Poljane, odd 6 in 15 b (nasad Podstenice) so polhi na površini 1,5 ha močno obgrizli 8-letna drevesca macesna. Posušilo se je okrog 700 drevesc, škodljivca pa so pregnali s posebno pripravljenim strupom na bazi kumarina.

Po številu je bilo gozdnih požarov 11, pri čemer je pogorelo 17,80 ha površin, škoda pa je bila ocenjena na 261.030 din. V 4 primerih je požar povzročila iskra iz lokomotive. Največ škode je povzročil požar v gospodarski enoti Pendirjevka, kjer je na površini 2,75 ha pogorel 8 - 10 letni nasad smreke. Vzrok za nastanek tega požara, ki je povzročil škodo v višini 158.860 din, je neznan.

8. Porabljena sredstva in viri

Če primerjamo finančni plan in njegovo realizacijo za redna gozdno-gojitvena in varstvena dela, dobimo naslednjo podobo za celotno območje:

Sektor lastništva	Plan - din	Realizacija-din	%
Družbeni	9.625.854	8.593.593	89
Zasebni	3.861.315	3.597.468	93
SKUPAJ:	13.487.169	12.191.061	90

Zakaj je prišlo do izpada pri rednem planu je bilo pojasnjeno že v poglavju o pogozdovanju. Če k skupni realizaciji prištejemo še sredstva republiške SIS za gozdarstvo v višini 1.706.995 din, dobimo skupno vrednost opravljenih del, ki znaša 13.898.056 din. Če izhajamo iz te vrednosti, je analiza, ki pove, koliko je bilo povprečno vloženih sredstev za m³ posekane (družbeni sektor) oziroma odkupljene lesne mase v zasebnem sektorju, kolikor na hektar gozdne površine in kakšna je odstotno razmerje med vloženimi sredstvi, blagovno proizvodnjo in površino gozdov, takole:

TOZD "Gozdarstvo" oziroma OZK	Sektor las.	Sečnja in odk. v neto	Porab. sred. din	Poprečna vlaganja din/m ³	Popr. vlag. din/ha	Procentna razmerja		
						vlož. sred.	blag. proizv.	površina gozdov
Novo mesto	SLP	18092 ^{m³}	2525562	140	432	25	16	22
	ZAS	6680	533536	80	43	14	12	24
	Skup.	24772	3059098	123	167	22	14	23
STRAŽA	SLP	25321	1839992	73	388	18	22	18
	ZAS	15434	1043419	68	92	27	27	22
	Skup.	40755	2883411	71	179	22	24	21
PODTURN	SLP	34404	1686419	49	355	17	30	18
	ZAS	4222	243614	58	145	6	7	3
	Skup.	38626	1930033	50	300	14	23	8
ČRMOŠNJICE	SLP	20565	1442233	70	282	15	18	19
	ZAS	7076	201513	28	60	5	13	6
	Skup.	27641	1643746	59	194	11	16	11
ČRNO MELJ	SLP	13987	2072464	148	380	21	12	20
	ZAS	13580	1214968	89	76	31	24	31
	Skup.	27567	3287432	119	153	23	16	27
TREBNJE	SLP	1649	408078	247	540	4	2	3
	ZAS	9735	686258	70	93	17	17	14
	Skup.	11384	1094336	96	135	8	7	10
SKUPAJ:	SLP	114018	9974748	87	374	100	100	100
	ZAS	56717	3923308	69	75	100	100	100
	Skup.	170735	13898056	81	177	100	100	100

Podatki o vlaganjih pričajo o tem, da se sredstva prelivajo znotraj območja po sektorjih lastništva. Pri tem so seveda vlaganja v družbene gozdove precej večja kot v zasebne. To je tudi razumljivo, kajti če bi hoteli v zasebne gozdove toliko vlagati kot v družbene, potem bi morala biti biološka amortizacija tako visoka, da bi bile odkupne cene zelo nizke. S tem pa se seveda lastniki gozdov ne bi mogli sprijazniti.

Navedeni podatki o vlaganjih se nanašajo samo na sredstva po rednem planu in sredstva, ki smo jih dobili iz republiške SIS za gozdarstvo. Iz naslova biološke amortizacije se obračunava tudi odkazilo drevja za sečnjo. Tako je bilo v letu 1975 odkazilo v družbenem sektorju obračunano po ceni 10,40 din/m³, v zasebnem pa po 16,05 din/m³. Količinski in vrednostni prikaz odkazila je naslednji:

TOZD "Gozdarstvo" oziroma OZK	DRUŽBENI SEKTOR		ZASEBNI SEKTOR		SKUPAJ	
	m ³	din	m ³	din	m ³	din
Novo mesto	20.680	215.072	18.396	295.256	39.076	510.328
Straža	32.622	339.268	13.891	222.951	46.513	562.219
Podturn	48.020	499.408	6.159	98.852	54.179	598.260
Črmošnjice	16.955	176.332	4.284	68.758	21.239	245.090
Črnomelj	17.529	182.302	26.392	423.592	43.921	605.894
Trebnje	1.782	18.533	16.877	270.876	18.659	289.409
GG SKUPAJ:	137.588	1.430.915	85.992	1.380.285	223.587	2811200

Brez ureditvenih del, ki so prikazana v posebnem poročilu, je obračun biološke amortizacije za celotno območje naslednji:

Porabljena sredstva	Družbeni sektor	Zasebni sektor	SKUPAJ
1. Gojenje in varstvo gozdov (redni plan)	8.593.593	3.597.468	12.191.061
2. Osnovanje nasadov (sred. SIS)	1.381.155	325.840	1.706.995
3. Odkazilo drevja	1.430.915	1.380.285	2.811.200
SKUPAJ:	11.709.256	5.303.593	16.709.256

Pripomniti je treba, da smo po zakonu o gozdovih morali po zaključnem računu za leto 1974 vplačati v sklad pri republiški SIS za gozdarstvo 20 % rente iz družbenega sektorja v višini 768.474 din in 5 % od zbrane biološke amortizacije v zasebnem sektorju v višini 224.330 din. Skupaj smo torej odvedli 992.804 din, dobili pa poleg navedenih 1.706.995 din za razširjeno gozdnobiološko reprodukcijo še 683.100 din za gradnjo gozdnih cest.

Če primerjamo obseg bioloških vlaganj s predpisom, ki zahteva, da morajo biti leta najmanj tako velika kolikor znaša 10 % vrednosti prodanih gozdnih sortimentov, potem lahko ugotovimo, da so bila precej visoka. Pri tem se takoj zastavlja resno vprašanje, kako bo s tovrstnimi vlaganji v prihodnje. Zlasti je problem pereč v zasebnem sektorju, kjer že vrsto let ugotavljamo, da ostaja etat neizkoriščen in da blagovna proizvodnja iz leta v leto močno niha. Z ozirom na navedeno, se bomo morali prilagoditi pač danim možnostim.

9.) Gozdnogojitveno načrtovanje

Ob uvajanju nove tehnologije pri izkoriščanju in gojenju gozdov in ob vedno dražji delovni sili je gozdnogojitveno in sečno spravilno načrtovanje postalo neobhodno potreben element pri racionalnem gospodarjenju z gozdovi. Predstavlja temeljito pripravo dela, ki ima za cilj povečati produktivnost, zniževati stroške in povečati vrednostni prirastek sestojev.

V tem letu je bilo izdelanih precej gozdnogojitvenih načrtov. Zanimali so v glavnem vse tiste oddelke, v katerih je v letu 1976 predvidena sečnja v družbenem sektorju. Z namenom, da bi gojitveno načrtovanje postalo naša vsakdanja praksa, moramo poskrbeti za strokovno izobraževanje, hkrati pa revirne gozdarje, ki naj bodo nosilci tega dela, razbremeniti rutinskih poslov in jim omogočiti poglobljeno strokovno delo.

10.) Izvajanje območnega gozdnogospodarskega načrta

Območni gozdnogospodarski načrt, ki je sestavljen za desetletno razdobje 1971 - 1980 je v letu 1975 zaključil prvo polovico veljavnosti. Zato je prav, da pogledamo, kako smo ga v teh prvih 5 letih izpolnjevali. V pregledu, ki prikazuje planirani obseg najvažnejših gojitvenih del v desetletju, je prikazan najprej polovičen obseg za 5 let, nato pa petletna realizacija, ki je na koncu izražena tudi v procentih. V hektarih izražen pregled izgleda takole:

Vrsta dela	Sektor lastn.	10-letni načrt	Načrt obdobja 1971-1975	Izvršeno 1971-1975	% izvrš.
Priprava tal	SLP	570	285	355	124
	ZS	490	245	184	75
	SK	1.060	530	539	102
Pogozdovanje	SLP	570	285	358	126
	ZS	490	245	268	109
	SK	1.060	530	626	118
Spolnjevanje	SLP	48	24	25	104
	ZS	18	9	13	144
	SK	66	33	38	115
Osnovanje nasad. s pripr. tal (direkt.premena, razš.reprodukc.)	SLP	660	330	378	114
	ZS	300	150	20	13
	SK	960	480	398	83
Dognovanje	SLP	300	150	515	343
	ZS	20	10	22	220
	SK	320	160	537	336
Obžetve	SLP	3.085	1.543	3.120	202
	ZS	2.220	1.110	1.139	103
	SK	5.305	2.653	4.259	160
Čiščenje	SLP	4.760	2.380	3.264	137
	ZS	3.820	1.910	2.185	114
	SK	8.580	4.290	5.449	127
Redčenje I.	SLP	2.297	1.149	1.142	99
	ZS	480	240	172	72
	SK	2.777	1.389	1.314	95
Redčenje II.	SLP	3.920	1.960	1.757	90
	ZS	120	60	17	28
	SK	4.040	2.020	1.774	88
Uravnavanje zmesi (indirekt.premena, rešev. iglavcev)	SLP	441	221	329	149
	ZS	550	275	225	82
	SK	991	496	554	112

Slika o izvrševanju območnega načrta je torej skupna za celotno območje, ločeno samo po sektorjih lastništva. Po posameznih obratih ali gospodarskih enotah bi lahko pokazala drugačna odstopanja realizacije od planiranega obsega, vendar to ni bistveno. Na splošno lahko že ob površnem pregledu procenta izvršitve v petletnem obdobju ugotovimo, da je realizacija zadovoljiva.

Pogozdovanje in spolnjevanje je v obeh sektorjih lastništva preseženo. Nekoliko večji izpad je samo pri pripravi tal v zasebnem sektorju. To odstopanje, ki je prav za prav nepomembno, gre na račun tega, ker je bilo planirana priprava tal na isti površini kot pogozdovanje, v resnici pa je bilo pogozdenih več prazin, v nekaj primerih pa so pripravo izvršili tudi sami lastniki gozdov, kar v obračunu ni bilo prikazano. Zelo velik izpad je v

realizaciji direktne premene v zasebnem sektorju. Pripomniti pa je treba, da je ta vrsta del v območnem načrtu pogojena (v družbenem sektorju za večino površin, v zasebnem pa v celoti) z dodatnimi sredstvi, ki so se začela redno zbirati pri republiški SIS za gozdarstvo šele v letu 1975. Če bomo dobili dovolj sredstev v prihodnjem petletnem obdobju, potem ni bojazni, da bomo zaostanek lahko nadoknadili, kajti ravno v zasebnem sektorju je na razpolago dovolj površin, ki odgovarjajo kriterijem za razširjeno biološko reprodukcijo.

Dognojevanje je v obeh sektorjih lastništva močno preseženo, prekoračitev pa gre na račun gnojenja v nasadih, za kar smo dobili sredstva tudi iz republiških virov (anuitete bivšega republiškega gozdnega sklada).

Zelo močna prekoračitev (realizacija je v 5 letih večja kot je plan zadesetletno obdobje) je opazna pri obžetvah v družbenem sektorju. Vzrok za to so obžetve v nasadih, ki v načrtu, z ozirom na pogojena sredstva, niso bile posebej prikazane. Dejstvo pa je, da je bilo v družbenem sektorju osnovanih več nasadov, kot je bilo rednega pogozdovanja. Tudi v bodoče bo obseg obžetev v približno takem obsegu, razlika bo le v tem, da bomo pri nasadih zanje dobili sredstva iz republiške SIS za gozdarstvo (vzdrževanje nasadov 4 leta po osnovanju).

Medtem, ko je realizacija čiščenja tudi precej presežena, pa je opazen malenkosten izpad pri prvem in nekoliko večji izpad pri drugem redčenju. Pri drugem redčenju v družbenem sektorju je glavni razlog v etatu, kar je že bilo poudarjeno, v zasebnem sektorju pa je plan tako nizek, da se ga bo dalo brez dvoma v naslednjih 5 letih ujeti. Morda bo k temu pripomoglo večje zanimanje za bukovo celulozo s strani tovarne "Djuro Salaj" v Krškem.

Tudi realizacija uravnavanja zmesi (reševanje iglavcev), ki jo smatramo za indirektno premeno, je zadovoljiva. V zasebnem sektorju bi morali v večji meri sodelovati lastniki gozdov.

Iz vsega povedanega lahko sklepamo, da bomo v prihodnjem petletnem obdobju načrtani obseg del lahko uresničili. Problematičen bo morda le zasebni sektor zlasti še, če bo sečnja in s tem v zvezi blagovna proizvodnja, manjša od predvidenega etata. Problem bodo morali reševati predvsem obrati za kooperacijo.

II. Izkoriščanje gozdov

Posek in izdelava gozdnih sortimentov v preteklem letu:

- v družbenem sektorju	132.344.	m3	btto	mase
- v zasebnih gozdovih	99.113	m3	"	"
S k u p a j :	231.457	m3	btto	mase

Primerjava netto mase s planom daje naslednjo sliko:

Plan za leto 1975 je bil:	108.924 m3	v gozdovih SLP
	43.415 m3	odkupa iz zaseb. sek.
	152.339 m3	lesa netto mase

Realizacija plana za leto 1975 je bila:

114.018 m3	SLP
56.717 m3	odkup
170.735 m3	netto mase skupaj

Te številke nam kažejo, da so TOZD "Gozdarstva" v poseku in izdelavi gozdnih sortimentov v gozdovih SLP ustvarili presežek poseka lesa za 5.055 m3 ali za 4,7 %. Iz priloženih tabel je razvidno, da je preseganje v poseku iglavcev bilo 5 %, listavcev pa nekaj več kot 4 %, kar znaša v povprečju 4,7 %. Ta odstotek nam kaže, da so se TOZD kolikor toliko disciplinirano pridrževali dinamike plana in da so delo "uravnavali" (kombinacija z gojenjem gozdov). To nam potrjujejo tudi podatki iz strukture izkoristka delovnih dni sekačev in sicer, da se je delo v režiji in gojenju povečalo za 100 % v primerjavi z letom 1974. Preseganje plana poseka in izdelave gozdnih sortimentov je vsekakor v razumnih mejah in se različno giblje po posameznih TOZD. Tudi ugodne vremenske prilike preko celega leta (razen konec leta) so omogočile več ali manj normalno delo skozi vse leto.

Na osnovi podatkov iz strukture izkoristka fonda časa, ki jih TOZD pošiljajo letno, izhaja, da je 195 delavcev sekačev v 116 delovnih dneh izdelalo 108.522 m3 lesa (TOZD Trebnje ni upošteto). To pomeni, da je posamezni delavec sekač naredil povprečno 556 m3 lesa in dosegel storilnost 4,77 m3 izdelanega lesa na dan.

Kar zadeva drugo fazo ali spravilo lesa iz gozda, kaže, da so se zaloge v gozdu, predvsem na na kamionski cesti zmanjšale za 2.000 m3 napram primerjalnemu letu 1974. To delo so opravili: 10 traktorjev IMT (27.500 m3), 2 zgibnika "Timberjack" (13.500 m3) in 2 žičnici (2.000 m3 občasno delale). Pazen mehanizacije, ki je spravila okrog 43.000 m3, so svoj delež prispevali 23 parov konj (27.340 m3), 10 samčarjev-konj (11.974 m3) in 56 borsanskih konjičkov (49.594 m3). To kaže, da je bilo z živino spravljeno okrog 72.000 m3 lesa. Udeležba mehanizacije pri spravilu je torej okoli 37 %.

Prevoz lesa na železniške postaje ali potrošnikom se je odvijal z 20 kamioni različnih nosilnosti. Kamioni so vozili 3991 del. dni in prepeljali 141.137 m³ lesa. Učinek enega kamiona je v povprečju 199,5 voznih dni na leto, 7057 m³ prepeljanega lesa letno ali 35,4 m³ lesa na vozni dan. Dnevni prevoz lesa vseh kamionov je bil 708 m³. Izpad kamionov kot je iz tabel razvidno, je v preteklem letu bil 25 %.

Nakladanje lesa je mehanizirano, razen ponekod nakladanje prostorninskega lesa, ki je še zmeraj ročno. 29 nakladalcev je v preteklem letu naložilo 150.300 m³ lesa na kamione. Ta številka se razlikuje od prevožene količine lesa naših kamionov, ker so v njej započadene količine lesa, ki so jih nakladalci naložili na kamione privatnikov in drugih podjetij. Njihova storilnost znaša 5182 m³ na leto ali 31 m³ lesa na nakladalca dnevno.

Odkup lesa je v preteklem letu bil za 31 % večji kot je bil planiran, ravno tako je bil za 3 % večji, kot je bil dosežen v letu 1974. Da je bil tak je več razlogov, med katerimi je omeniti cene in boljše organizacijske prijeme. Nova organizacija bo morala v tekočem letu posvetiti več pozornosti zajemanju lesne mase iz zasebnega sektorja. Posluževati se bo treba sečnih nalogov, kakor tudi sečnje v lastni režiji, da bi realizirali etat, ki tvori blagovno proizvodnjo v zasebnem sektorju.

Prodaja lesa je bila v preteklem letu za 13 % večja od planirane, kar je deloma posledica zmanjšanja prehodnih zalog lesa.

Poročilo o proizvodnji za leto 1975

Zap. št.	Sortiment	Enota mere	TOZD Str.	TOZD Črnom.	TOZD Črmoš.	TOZD Podt.	TOZD N.m.	TOZD Treb.	GG
1.	Hlodi iglavcev	m3	5880	1408	4361	17776	1253	63	30.746
2.	Jam.in cel.les	m3	1377	527	1247	4000	613	115	7.379
3.	Piloti	m3		33	2317	1051	409		3.810
4.	Motke	m3	163	395	2	207	121	6	894
5.	Stavbni les	m3	334						834
6.	Drogovi	m3		150	13		618	85	366
I.	IGLAVCI	m3	8254	2513	7940	23034	3014	274	45.029
1.	Hlodi bukve	m3	6561	3191	5192	5464	5596	226	26.230
2.	Hlodi bk za prage "		299			156			455
3.	Jam. les bukve	m3	725	173	4	119	215		1.241
4.	Hlodi javorja	m3	161	199	69	230	162		371
5.	Hlodi hrasta	m3	540	123	167	70	700	158	1.758
6.	Jam.les hrasta	m3	332	56	27			98	513
7.	Hlodi ost.list.	m3	509	37	181	152	52	6	937
8.	Kost. stebrički	m3					14		14
9.	Hrastovi pilati	m3	45						45
10.	Drogi	m3		1	2	2	15	5	25
II.	TEHN.LES LIST.	m3	9172	3785	5642	6243	6754	493	32.089

Zap. št.	Sortiment	Enota mere	TOZD Str.	TOZD Črnom.	TOZD Črmoš.	TOZD Podt.	TOZD V.m.	TOZD Treh.	CC
1.	Buk.drva za kur.	prm	12081	10252	3942	7622	9872	1356	50.325
2.	Hrastova drva	prm							
3.	Drva ost. list.	prm	66	1578	1741		2380		5.765
4.	Tanin	prm			61	66	302	1	430
5.	Celulozni les	prm					253		253
III.	PROSTORNIN. LES	prm	12147	11830	10744	7888	12807	1357	56.773
IV.	LISTAVCI SKUPAJ	m3	17067	11474	12625	11370	15078	1375	68.989
V.	LESNA MASA SKUPAJ	m3	25321	13987	20565	34404	18092	1649	114.011
31.12. 1974		m3	23495	12841	21804	35451	19708	1650	114.949
PLAN 1975		m3	23321	14280	17430	35851	16388	1683	108.961
			108,7	93	117	96	110	98	104,6

Primerjava proizvodnje z letom 1974 in planom za leto 1975

Iglavci	m3	8254	2513	7940	23034	3014	274	45.029
1974	m3	9624	2737	7050	23041	3063	446	45.961
Plan 1975	m3	8063	2362	6936	22806	2387	346	42.902
Teh.les list.	m3	9172	3785	5642	6243	6754	493	32.089
1974	m3	7514	3089	6806	7813	7073	408	32.703
Plan 1975	m3	8459	2925	4999	6939	6026	430	29.678
Prostornin. les	prm	12147	11830	10744	7888	12807	1357	56.773
1974	prm	9780	10792	12227	7072	14727	1224	55.911
Plan 1975	prm	10468	13835	8400	9400	12250	1400	55.914
Listavci	m3	17067	11474	12625	11370	15078	1375	68.989
1974	m3	13871	10104	14754	12410	16645	1204	68.988
Plan 1975	m3	15268	11918	10453	13045	14001	1337	66.022
Lesna masa	m3	25321	13987	20565	34404	18092	1649	114013
1974	m3	23495	12841	21804	35451	19708	1650	114949
Plan 1975	m3	23331	14280	17391	35851	16388	1683	108924

Zaloge lesa 31. 12. 1975

	Gozd			Kamionska cesta			
	igl.	list.	prm	Igl.	List.	Prm	m3
TOZD Straža	229	559	1515	209	593	923	3.175
TOZD Črnomelj	17	307	2709	-	257	411	2.609
TOZD Črmošnjice	-	286	2908	176	223	288	2.762
TOZD Podturn	1412	507	821	635	464	585	3.932
TOZD Novo mesto	68	683	1858	-	196		2.155
	1726	2342	9811	1020	1733	2207	14.633
31. 12. 1974	2133	3444	9936	2932	839	1348	16.682

Zaloge iglavcev 31. 12. 1975

	Hl.	J.L.	P	M	Stavb.	D	m3
TOZD Straža	145	163	-	92	10	-	410
TOZD Črnomelj		12		3		2	17
TOZD Črmošnjice	204	120	16	1			341
TOZD Podturn	1192	315		40			2.047
TOZD Novo mesto	179	15	1	104		32	331
	1720	1125	17	240	10	34	3.146
31. 12. 1974	2651	1658	98	576	-	35	5.068

Zaloge ostale hlodovine 31. 12. 1975

	BK	BK.PR	BK.J.	JAV.	HR.	HR.	OST.J.	D	Stembr.	m3
						pi. l.	HR.			
TOZD Straža	483	95	93	69	151	35	153 73	-	-	1.152
" Črnomelj	400		40	24	74		8 13 1	-	-	565
" Črmošnj.	334		3	16	119		20 17 2	-	-	511
" Podturn	766	138		27	23		11 6	-	-	971
" Novo mes.	225		27	47	182		28 2	14		525
	2203	233	163	183	549	35	220 108 11 14			3.724
31. 12. 74	3361		177	238	225	11	103 148 17			4.280

Zaloge prostorninskega lesa 31. 12. 1975

	BK	Ost. list.	T	Hr	Cel.	m3
TOZD Straža	2360	77	-	-	-	2.437
" Črnomelj	2824	296	-	-	-	3.120
" Črmoš.	2527	668	1	-	-	3.196
" Podt.	1378	-	28	-	-	1.406
" N.m.	1523	272	33	84	32	1.944
	10612	1313	62	84	32	12.103
31.12.74	10577	386	126		138	11.277

Storilnost sekačev v letu 1975

	Št.del.	dni/ del.	Skupaj dni	ur	M.ž. m3	učinek delavca na dan	učinek delavca na leto
TOZD Straža	40	137	5476	42966	30 25459	4,65m3	636
TOZD Črnomelj	25	163	4072	33841	20 13987	3,43m3	560
TOZD Črmoš.	28	153	4286	33374	25 20526	4,79m3	733
TOZD Podturn	33	155	5136	40944	33 34404	6,70m3	1042
TOZD NOVO m.	36	132	4767	38165	26 18092	3,30m3	503
	162	147	23737	189790	134 112463	4,74m3	694
31.12.1974	165	155	25648	205609	137 114274	4,48m3	696

Storilnost nakladalcev v letu 1975

	Št. del.	Dni	Igl.	List.	Prm	m3	m3 del./ dan	m3/del na leto
TOZD Straža	10	1598	8697	15079	17249	34771	18	3.477 m3
TOZD Črnomelj	5	495	3153	13998	11285	24515	49	4.903
TOZD Črmoš.	4	805	8465	10542	8589	24714	31	6.179
TOZD Podturn	4	728	25583	11385	8795	42766	59	10.691
TOZD Novo m.	6	1202	3210	10186	15580	23527	20	3.921
	29	4828	49108	61190	61498	150293	31	5.182
31. 12. 1974	30	3784	52508	52343	64038	146371	38	4.879

Odkup v letu 1975

	1975	1974
TOZD Straža	15.434 m3	16.641 m3
TOZD Črnomelj	13.580 m3	11.180 m3
TOZD Črmošnjice	7.076 m3	5.070 m3
TOZD Podturn	4.222 m3	4.705 m3
TOZD Novo m.	6.680 m3	7.232 m3
TOZD Trebnje	9.735 m3	10.241 m3
	56.717 m3	55.069 m3

Prodaja lesa v letu 1975

	1975	1974
SLP	132.467 m3	135.493 m3
ZAS	39.691 m3	41.669 m3
	172.158 m3	177.162 m3

xxx

III. Urejanje gozdov

Služba za urejanje in načrtovanje je v letu 1975 delala po sred-njeročnem programu urejanja gozdov, ki je bil potrjen z načrtom novomeškega gozdnogospodarskega območja za razdobje 1971 - 1980.

V tem letu so bila opravljena revizijska terenska urejevalna dela v enotah Žužemberk in Črmošnjice (11.000 ha). Načrta za ti dve enoti morata biti predložena v potrditev republiškem sekretaria-tu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano do l. 7. 1976. V nasprot-nem primeru sledijo sankcije za podjetje in odgovorne osebe.

Razen tekočih del, služba za urejanje in načrtovanje spremlja izvajanje načrtov in opozarja operativno na obveze planov sečenj in gozdnogojitvenih del, v slučaju pa da ni mogoče realizirati posameznih ureditvenih načrtov enot, izdelava služba za urejanje in načrtovanje s sodelovanjem izvajalcev načrta spremembo ureditvenega načrta enote z vsemi potrebnimi analizami, ki tako spremembo narekujejo in opravičujejo. Prav tako služba za urejanje in načrtovanje prevzame ves potrditveni postopek za potrditev načrtov, oziroma sprememb in dopolnitev načrtov.

Leta 1975 je bilo znotraj podjetja na organih delavskega samoupravljanja sprejetih 7 ureditvenih gozdnogospodarskih načrtov enot in posredovanih v potrditev republiškem sekretariatu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (Novo mesto - jug, Poljane, Soteska, Brezova reber, Padež-Radoha-Rasen, Krka in Gorjanci-Pendirjevka-Kobile). Načrt za enoto Brezova reber je izdelala TOZD Gozdarstvo Straža.

Republiški sekretariat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je izdal odločbo o potrditvi območnega gozdnogospodarskega načrta za GG Novo mesto, z veljavnostjo 1971 - 1980. Odločba je bila izdana novembra 1975 in obvezuje GG Novo mesto, da načrt dopolni v nekaterih poglavjih, predvsem pa je potrebno v skladu z občinskimi urbanističnimi načrti vklopiti gozdarstvo kot panogo v širši društveni prostorski plan razvoja ter zavzeti stališča do konfliktnih situacij gozdnega gospodarstva Novo mesto in ostalih koristnikov gozdnega prostora. Dopolnitev načrta je v delu in bo z vso kartografsko dokumentacijo izdelana v prvih mesecih leta 1976.

Na urejanju in načrtovanju je v letu 1975 delalo naslednje število stalnih delavcev:

inženir projektant	3
tehnik taksator	2
geometer	1
ref. za arond. in kat.	1
vodja službe - inženir	1
Skupaj:	<u>8</u>

Po sistemizaciji delovnih mest je neizpolnjeno delovno mesto inženir taksator, kar pomeni, da služba za urejanje in načrtovanje opravlja svoje naloge z zmanjšanim številom dela vcev.

Po internem ceniku urejevalnih del za leto 1975 je bila dosežena naslednja realizacija urejevalnih del:

- urejanje družbenih gozdov	897.827,21 din
- urejanje zasebnih gozdov	<u>582.153,60 din</u>
Skupaj realizacija	1.479.980,81 din

Pomembno postavko realizacije in stroškov predstavlja popolna premerba gozdnega drevja. To smo izvedli deloma s stalnimi delavci TOZD Gozdarstvo Črmošnjice, deloma s sezonskimi, v enoti Žužemberk pa s šolsko mladino.

V enoti Črmošnjice je bilo polne premerbe 2500 ha, v enoti Žužemberk pa 290 ha (skupaj 2790 ha), kar predstavlja cca 1750 dnin.

Delavci in šolska mladina (zunanji sodelavci) so bili za opravljena dela nagrajeni po pravilniku o delitvi OD - GG Novo mesto v skladu z ustreznimi normativi za izmero gozdnega drevja.

Za leto 1976 je predvideno, da se predlože v potrditev načrti enot Črmošnjice in Žužemberk ter dopolnitev k načrtu za območje GG Novo mesto. Na novo pa se pristopi k revizijski ureditvi enot: Straža - Toplice in Semič.

Angažiranost geometra je bila v letu 1975 v naslednjem:

1. sodelovanje pri izdelavi ODK (osnovna državna karta)
2. izračun površin
3. sodelovanje pri terenskih taksacijskih delih
4. izdelava povečav kart
5. določanje mej parcel
6. izdelava terenskih posnetkov
7. kopiranje matric
8. razno.

1. Sodelovanje pri izdelavi ODK (osnovna državna karta)

Za celo Slovenijo je v izdelavi osnovna državna karta v merilu 1:5000 za višje gozdnate predele pa 1:10000. Gozdno gospodarstvo je sofinancer teh. del. Za predele, kjer so čisti oddelki SLP so ti tudi vrisani v to karto. Geometer je moral meje signalizirati za aerofoto snemanje, kasneje pa vklopiti oddelke v karto. V letu 1974 je bilo to opravljeno za enoto Brezovo reber, v izdelavi pa je še preostali del Gorjancev in Pendirjevke s Kobilami. Rok izdelave teh kart je konec leta 1975, vendar se je rok nekoliko podaljšal.

2. Izračun površin

Na predelih, kjer je nova karta, je izračunal nove površine oddelkov in odsekov, nekatere odseke pa je bilo treba ponovno posneti na terenu in jih vnesti v karto.

3. Sodelovanje pri terenskih taksacijskih delih
Sodeloval je pri razmejevanju v gozdnogospodarski enoti Črmošnjice.

4. Izdelava povečave kart

Za gojitvene in spravilne načrte terensko gozdarsko osebje potrebuje karte v merilu 1:5000. Tam, kjer obstojajo le v merilu 1:10000 so bile te povečane. Izdelane so bile za pretežni del SLP gozdov.

5. Določanje mej parcel

Na terenu je bilo vzpostavljenih več mej po stanju v zemljiškem katastru, žal pa je ostal predel v k.o. Mavrlen - Tanča gora, zaradi razsežnosti in premalo identifikacijskih točk nedokončan. V letu 1976 bo potrebno to stvar dokončno urediti.

6. Izdelava terenskih posnetkov

Izdelal je situacijske posnetke v velikem merilu (1:500) skla-dišč, žag in drevesnic.

7. Kopiranje matric

Za potrebe taksacije, TOZD in drugih podjetij (Kremen, Vodovod) je kopiral matrice na ozalit in transparent papir.

8. Razno

Pojasnila strankam, sodelovanje pri arondaciji in gozdnem ka-tastru, priprava lokacijskih dokumentacij, itd.

V sestav službe za urejanje in načrtovanje GG Novo mesto, spada tudi referent za gozdni kataster in arondacijo zemljišč. Refe-rent vzporedno z ureditvenimi revizijami načrtov gozdnogospodar-skih enot ureja lastništvo gozdov in pripravlja sezname družbe-nih gozdov. V skladu z zakonom o gozdovih daje predloge skupšči-nam občin za dodelitev družbenih gozdov v upravljanje gozdnemu gospodarstvu Novo mesto. Daje statistična poročila v zvezi s površino vseh gozdov v območju. Na predlog TOZD Gozdarstvo se-stavlja kupoprodajne in menjalne predloge ter zemljiškoknjižne predloge ter te po predpisanih postopkih izvede na pristojnih sodiščih in zemljiških knjigah. Vse spremembe gozdnih površin v upravljanju GG Novo mesto tekoče evidentira in hrani ustrezno dokumentacijo.

Ker je referent za arondacijo in gozdni kataster pri nakupu gozdov vezan na planirana finančna sredstva, ta pa so znatno nižja kot so ponudbe, na svojem referatu ni polno zaposlen in zato pomaga pri kabinetnih delih sestave gozdnogospodarskih načrtov. Ceni se, da je na svojem referatu angažiran 70 % časa, pri sestavi načrtov pa 30 %. Podrobno poročilo za leto 1975 pa podaja sam, v naslednjem sestavku:

I. Zamenjava gozdnih parcel

a/ Červan Alojz iz Goriške vasi, zamenja svojo gozdno parcelo k.o. Golobinjek št. 2105/1 v izmeri 6873 m² za parcelo DL GG Novo mesto št. 376/69 v izmeri 4117 m².

b/ Stopar Dragica iz Birčne vasi zamenja svojo gozdno parcelo št. 1173 k.o. Stranska vas v izmeri 1899 m² za parcelo GG Novo mesto št. 1413 iste k.o. v izmeri 2347 m².

c/ Gril Janez iz Dobindola zamenja svojo gozdno parcelo k.o. Dobindol št. 2206 v izmeri 2809 m² za parcelo DL GG Novo mesto št. 2170 v izmeri 3741 m².

č/ Kosmač Franc iz G. Stare vasi zamenja travniške parcele št. 3590/3, 3590/4, in 3590/5 k.o. Vrhpolje v skupni izmeri 6151 m² za parcelo DL GG Novo mesto št. 2515/1 gozd v izmeri 4943 m² k.o. Gor. Orehovica.

II. Nakup gozdnih parcel

a/ Hudoklin Anton iz G. Stare vasi proda GG Novo mesto parcelo št. 3594/12 v izmeri 16228 k.o. Vrhpolje za kupnino 25.029,60 din.

- b/ Trošt dr. Neda iz Knežaka proda parcelo št. 4093/329 k.o. Dobindol v izmeri 9187 m² za kupnino v znesku 4.057,45 din.
- c/ Godina Marija iz G. Orehovice proda parcele št. 2755/66, 2755/73 in 2755/74 k.o. G. Orehovica za kupnino v znesku 20.150,20 din v izmeri 15944 m².
- č/ Zamida Alojz in Janez, Uršna sela prodana parcelo št. 4093/287 v izmeri 20440 m² k.o. Dobindol za kupnino v znesku 30.420,50 din.
- d/ Staniša Stanko in Jožefa, Konc 12 prodana parcele št. 1907 in 1919 gozd, 1908 in 1920 travnik v skupni izmeri 20947 m² k.o. Vinja vas za kupnino v znesku 24.083,90 din.

Gozdna posest GG Novo mesto se je povečala za 8.5330 m². Kupnina je znašala (nakup 82746 m²) 103.743,65 din. Poraba kolekov za zamenjavo in nakup gozdov 1.875,00 din.

III. Kataster

Sodelovanje pri ugotavljanju površin za gozdnogospodarski enoti Gorjanci-Pendirjevka in Krka.

Kontrola SLP parcel GGE Krka na zemljiški knjigi v Grosupljem.

Zaprosili smo občino Grosuplje za cca 70 ha gozdov v uporabo GG Novo mesto.

Občino Novo mesto smo zaprosili za dodelitev gozdov v upravo GG Novo mesto cca 1000 ha (po k.o.: Ajdovec, Brusnice, Cerovec, Črešnjice, Družinska vas, Dvor, Gaberje, Golobinjek, Dobindol, G. Orehovica, G. Straža, Gotna vas, Hinje, Herinja vas, Hmelčič, Jurka vas, Prečna, Sela - Hinje, Smolenja vas, Stavča vas, Stopiče, Stranska vas, Šentjernej, Šmihel, Vel. Lipje, Težka voda, Tomažja vas, Toplice, Vel. Podljuben, Vrhpolje, Zagorica, Zbure, Žaloviče, Žužemberk, Žvirče, Vinja vas, Lakovnice, Mirna peč, Podturn, Podstenice, Polhovica in Smuka).

IV. Za zavod SRS za statistiko Ljubljana, sestava poročil: Pom - 22/površine po k.o.), šum - 13 (površina gozdov DL in ZS po mešanosti) in Šum - 62 (lesna zaloga za g.g.o.).

Za GGE Črmošnjice in Žužemberk (cca 3.000 ha) obračun lesne zaloge in sumarij števila drevja (za oddelke, klupirane v letu 1975).

xxx

IV. Gozdne gradnje

TOZD "Gradnje" je na osnovi investicijskega programa in tekočih potreb v letu 1975 opravljaj naslednja dela:

- gradnja gozdnih cest,
- gradnja ostalih objektov,
- opravljanje strojnih in minerskih uslug drugim TOZD GG, drugim podjetjem in zasebnikom,
- proizvodnja in prodaja peska v peskokopu Soteska,
- projektiranje gozdnih cest in skladišč lesa.

Gradnja gozdnih cest

Gradnja gozdnih cest se smatra za osnovno dejavnost TOZD Gradnje, saj iz te dejavnosti beležimo tudi pretežni del realizacije.

Gradnje cest smo izvajali na naslednjih objektih:

Poljane-Smrečnik (Urautov a cesta) dokončanje v letu 1974	7.433 m
začete gradnje v dolžini	
Ohtarska-Ledena jama-dokončanje v letu 1974	
začete gradnje v dolžini	1.608 m
Štrbenk-Štricelj v dolžini	1.106 m
Bistrica - odd. 76 v dolžini	2.800 m
Drganjska-Jelovski boršt v dolžini	640 m
Doblički ovinek-Tančegorski ovinek, gradnja javne ceste za Sob Črnomelj v dolžini	2.667 m

Ceste smo gradili s sezonsko delovno skupino iz Bosne, strojniki in minerji pa so naši domači delavci. Med letom smo sprejeli tudi enega strojnika za lahko gradbeno mehanizacijo, ki je doma iz Bosne. Tega strojnika bomo poslali na tečaj, da bo lahko upravljal tudi s težkimi gradbenimi stroji (buldožer). Tako bomo potem imeli vsak čas strojnika na trasi. Naši delavci se namreč pretežno vozijo vsakodnevno domov, kar slabo vpliva na polno izkoriščenost strojev zaradi zamude pri vožnji na delo in z dela.

Planirano gradnjo gozdnih cest v okviru podjetja smo izpolnili 100 %, nedokončana je le javna cesta Doblički ovinek-Tančegorski ovinek, za katero pa niti nismo planirali, da bo dokončana. Naročnik gradnje, Sob Črnomelj, ni imel na razpolago dovolj finančnih sredstev, pa tudi obseg del na tej cesti je tak, da je bilo gradnjo nemogoče dokončati.

Glede gradnje javne ceste v širini 7,5 m za Sob Črnomelj, naj omenim, da je cesta pomembna tudi za gozdarstvo, saj je v celoti produktivna. Lažji bo tudi prevoz gozdnih sortimentov za TOZD Črnomelj, ker odpade prevoz po strmi in v serpentinah speljani cesti čez Tančo goro. Cesta je planirana tudi v našem območnem načrtu, zato je GG nastopalo tudi kot soinvestitor.

Izmed problemov in težav, ki so nastopali pri gradnji cest naj omenim predvsem deževno vreme v mesecu maju, ki nam je onemogočalo prevoz posipnega materiala in podaljšalo čas gradnje najmanj za 14 dni. Zaradi razmočenosti vozišča smo imeli velike težave s prevozniki, saj nam je šele četrta skupina prevoznikov zaključila prevoze. Slabo vreme in mehak teren nam je gradnjo ceste Jelovski boršt zavleklo do konca oktobra, čeprav smo z gradnjo 620 m dolge ceste začeli že 6. aprila.

Precejšen in stalno ponavljajoči se je še problem pomanjkanja gradbene mehanizacije, predvsem vrtalne. Na razpolago imamo samo 6 vrtalnih kladiv (3 na Steyerju in po eno kladivo na 3 Fagramih), če upoštevamo, da Pionjär (3 kom) ni najbolj primeren pri večjih gradnjah. Upanje, da bomo povečali vrtalna kladiva z nabavo še enega stroja Steyr, se ni uresničilo, ker še do danes nismo dobili uvoznega dovoljenja zaradi poostrenega uvoznega režima. Upamo, da ga bomo dobili v letu 1976.

Pri buldožerjih ravno tako čutimo pomanjkanje. Sicer izgleda, da 3 buldožerji zadostujejo za naše potrebe, vendar pa ni tako. Dva buldožerja sta namreč že prekoračila predvideno dobo trajanja. Zaradi dotrajanosti pride večkrat do lomov in zastojev. Dogaja se, da je buldožer v delavnici mesec dni in celo več. TG 90 II. je bil n.pr. v delavnici od 21. oktobra do 6. januarja.

Manjkajočo mehanizacijo smo sicer najemali pri drugih podjetjih in zasebnikih (buldožer smo imeli na delu celo iz Šempetra pri Gorici). Najemanje tujih strojev pa ni vedno rentabilno, največkrat pa se tudi ne dobijo ob pravem času.

Glede nabave in skladiščenja razstreliva lahko navedem, da v letu 1975 nismo imeli problemov, ker smo z nabavo prevoznih kontejnerjev PSRS-500 zadovoljivo rešili problem tako za TOZD Gradnje, kakor tudi na ostalih TOZD, ki imajo svojega minerja. Urejeno pa še ni glede stalnih lokacij kontejnerjev, katere uporablja TOZD Gradnje, Podturn, Črmošnjice in Črnomelj. Izgleda, da bodo za stalne lokacije tudi v bodoče težave in ni izgledov, da bomo to zadovoljivo rešili.

Glede uporabe in manipulacije z razstrelilnimi sredstvi naj navedem, da bo v bodoče vedno ostrejši režim v pogledu nabave in prevoza, zaradi česar bo tudi razstrelivo čedalje dražje.

Poraba razstreliva je bila v letu 1975 naslednja:

Amonal	25.842 kg
Električne kapice	22.235 kom
Rudarske kapice	62.200 kom
Vžigalne vrvice	63.580 m

Od navedene količine amonala je bilo porabljenega na TOZD Gradnje	
- za gradnjo cest	13.735 kg (2 minerja)
- za usluge	3.445 kg

in oddano za TOZD Podturn	5.057 kg (1 miner)
" Črmošnjice	2.580 kg (1 miner)
" Črnomelj	1.035 kg (1 miner)

Skupna vrednost nabavljenega razstreliva je znašala 503.560,50 din. Poraba razstreliva za celo podjetje je nekoliko večja, ker so posamezni TOZD nabavljali nekaj razstreliva samostojno. Upošteto tudi ni razstrelivo, ki je bilo porabljenega pri masovnih miniranjih, ki jih je opravil Geološki zavod za TOZD Gradnje in TOZD Novo mesto.

Podrobnejši podatki o gradnji cest so razvidni iz naslednjih dveh tabel.

GRADNJA GOZDNIH CEST 1975

Tab. 1

Objekt	Vrsta gradnje	Faza	Grad. dolž. v m	SREDSTVA V DIN		Razlika v višini sred. Predračun - situacija
				Predrač.	Situa- cija	
Straža						
Štrbenk-Štricelj	novogr.	I.+II.	1106	454.644,35	440.552,00	+ 14.092,35
Drgan.c.-Jelov.boršt	razšir.	I.+II.	640	176.716,60	243.523,30	- 66.806,70
Novo mesto						
Padež-Mihovec	nov.raz.	II.	2043	36.949,95	52.808,00	- 15.858,05
Podturn						
Poljane Smrečnik	novogr.	I.+II.	5084	344.110,50	513.491,05	-169.380,55
Oktarska-Ledena jama	novogr.	II.	1608	36.383,30	33.783,45	+ 2.599,85
Črmošnjice						
Poljane-Smrečnik	novogr.	I+II.	2349	158.975,05	237.226,85	- 78.251,80
Črnomelj						
Bistrica-odd.76	novogr.	I.+II.	2800	1462.376,90	1327816,55	+134.560,35
Tančegor.o-Dob.o.	novogr.	I.	2667	860.000,00	860.000,00	-
Skupaj:			18297	3.530.156,65	3.709.201,20	-179.044,55

Tab. 2

Objekt	Vrsta gradnje	Grad. dolž. v m	Porabljena sred.			Reducirana dolžina			Povečana dolž. cest v m
			SLP	% ZS	% skupaj	na cene novogr. v m	SLP	% ZS Skupaj	
Straža									
Štrbenk-Štricelj	novogr.	1106	44055200		44055200	1,010	-	1,010	1086
Drganj.c.-Jel.b.	razš.	640	24352330		24352330	559	-	559	620
Novo mesto									
Padež-Mihovec	nov.-raz.	2043	24291,70	46	28516,30	53	62	115	-
Podturn									
Poljane-Smreč.	novogr.	5084	43133250	84	82158,55	990	188	1178	5002
Oktar.-Leden.j.	novogr.	1608	3378345		3378345	77	-	77	-
Črmošnjice									
Poljane-Smreč.	novogr.	2349	23722685	-	23722685	544	-	544	-
Črnomelj									
Bistr.Odd.76	novogr.	2800	99586240	75	331954,15	2284	761	3045	2720
Tančeg.o.Dobl.									
Ovinek	novogr.	2667	-		8600000			1972	1872
Skupaj:		18297	240657220	65	130262900	370920120	5517	2963	8500

Razdelitev sredstev na SLP in zasebni sektor je dobljena tako, da je izračunan procent poteka trase po sektorjih lastništva.

Iz tabel lahko povzamemo nekaj najvažnejših podatkov:

- da smo porabili za gradnjo cest 3.709.201,20 din,
- da se je gradnja podražila od predračunov za 179.044,55 din ali 6,70 %. Podražitev pri Irautovi cesti in cesti Padež-Mihovec nastopa največ zaradi v letu 1974 sestavljenih predračunov, pri cesti v Jelovski boršt pa zaradi podražitve materiala za utrditev izredno mehkega terena, kateremu smo pri sestavi predračuna posvetili premalo pozornosti,
- da smo porabili investicijskih sredstev za 6.528 m cest/reducirana dolžina), če smatramo kot, da smo vse ceste gradili kot novogradnje in utrjene,
- da je cestno omrežje za porabljena sredstva povečano za 9.428 m, od tega 1.099 m v zasebnem in 6.528 m v družbenem sektorju lastništva,
- da smo izvajali gradnjo na dolžini 18.297 m.

Glede ceste Padež-Mihovec naj navedem, da je TOZD Novo mesto izvajal dela na II. fazi s svojimi delavci, od TOZD Gradnje pa je koristil le buldožer.

Naslednji podatki nam povedo po kakšni ceni smo gradili v letu 1975:

Cena za 1 km

Objekt	Pomožna dela	I. faza	II. faza	Skupaj
Štrbenk-Štricelj	19.937,15	214.655,99	163.735,96	398.329,10
Drganjska-Jel.b.	12.951,56	24.528,98	343.024,61	380.505,15
Bistrica-odd.76	21.887,62	275.804,93	176.527,65	474.220,20
Poprečno:	18.258,78	171.633,30	227.762,74	417.654,82

Za ceno po km upoštevamo le tri navedene ceste, ker cena za ostale ceste ni primerljiva. Če pa upoštevamo le cesti Štrbenk-Štricelj in Bistrica - odd. 76, ki prikazujeta najbolj realno gradnjo za roški predel, znaša poprečna cena za km novogradnje 436.000,00 din.

Če navedeno ceno primerjamo s ceno za leto 1974, ki je znašala 336.000,00 din, je cena v letu 1975 za 29,76 % višja, kar je v skladu s splošnim dvigom cen.

Razdelitev porabljenih sredstev za cestogradnje po TOZD je naslednja:

TOZD Novo mesto	52.808,00 din	1,43 %
" Straža	684.075,30 din	18,44 %
" Podturn	547.274,50 din	14,75 %
" Črmošnjice	237.226,85 din	6,40 %
" Črnomelj	2.187.816,55 din	58,98 %
SKUPAJ:	3.709.201,20 din	100,00 %

Foleg navedenih sredstev je TOZD Novo mesto za cesto Padež-Mihovec potrošil še določena sredstva za pripravo posipnega materiala in delo cestarjev, kar pa v tem prikazu ni zajeto. Tudi na TOZD Straža so usposobili 2020 m cest za kamionski prevoz. Dejansko povečanje cestnega omrežja za GG torej znaša 11.448 m (9428 m navedeno v tabeli II. in 202 m na TOZD Straža).

Povečano dolžino gozdnih cest lahko primerjamo še z območnim načrtom. Zaradi boljše preglednosti navajamo podatke za preteklo 5-letno obdobje veljavnosti območnega načrta.

Povečanje cestnega omrežja leta 1971	8.066 m
1972	7.010 m
1973	10.256 m
1974	5.842 m
1975	11.448 m
Skupaj:	42.622 m

V območnem načrtu smo predvidevali letno povečanje za 10 km skupaj z novogradnjami in rekonstrukcijami. Po navedenih podatkih je razvidno, da smo v zaostanku za 7.378 m.

V območnem načrtu je predvideno povečanje tudi takoimenovanih "krajevnih cest". Do sedaj je zabeleženo to povečanje za 7.150 m. Torej je tudi primanjkljaj pri teh cestah za 2860 m. Vprašanje pa je, če imamo za te ceste točne podatke, katere lahko dobimo le od posameznih TOZD, ki največkrat pri takih delih tudi sodelujejo.

Za boljši pregled odprtosti naših gozdov posredujemo podatke o gostoti cestnega omrežja po stanju katastra 31. 12. 1975.

TOZD	Gostota cest m/ha		
	SLP gozdovi	Zasebni gozdovi	Skupno
Novo mesto	12,08	7,38	8,80
Straža	16,60	5,61	8,89
Podturn	18,67	8,17	15,94
Črmošnjice	11,52	6,50	9,58
Črnomelj	11,21	6,69	7,91
Trebnje	10,53	11,90	11,76
Območje - skupno	13,70	7,42	9,56

Gradnja ostalih objektov

V planu investicij je bila predvidena tudi gradnja tesarskega obrata in rekonstrukcija skladišča v Straži, gradnja skladišča v Birčni vasi, asfaltiranje ter podaljšek hale pri žagi Poganci in dela v drevesnici Krka.

Gradnja v Straži se zaradi znanih težav okrog lokacije in načrta kanalizacije ni izvajala, gradnja v Birčni vasi in Pogancih pa je nedokončana. Praviloma bi moral vse te gradnje izvajati TOZD Gradnje z najemanjem ostalih soizvajalcev. TOZD Gradnje zaradi pomanjkanja strokovnega osebja ni neposredno vodil te gradnje, pač pa samo sodeloval z delnim posojanjem strojev in delnim nadzorom in projektiranjem.

V te objekte so bila vložena naslednja sredstva:

Skladišče Birčna vas	262.133,93 din
Načrtna kanalizacija v Straži	26.162,70 din
Žaga Poganci (asfaltiranje)	685.086,15 din
Podaljšek hale na žagi Poganci	47.824,70 din
Drevesnica Krka	233.999,50 din

V navedenih vsotah niso zajeti stroški za projektantska dela, ki jih je opravil TOZD Gradnje, ker bodo prikazani v poglavju "projektiranje".

Opravljanje uslug

Ponudbe za opravljanje strojno minerskih uslug drugim TOZD v okviru GG, drugim podjetjem in zasebnikom, so čedalje večje. Vsaj četrtno, če ne polovico ponudb nismo mogli sprejeti, ker jih opravljamo le takrat, kadar imamo stroje in ljudi na razpolago, oziroma kadar niso zaposleni pri naših gradnjah. Večino teh uslug opravljamo izven sezone gradnje cest, ker v gradbeni sezoni še nam primanjkuje gradbene mehanizacije. Popolnoma smo prenehali z uslugami z zidarsko skupino, ker za te ni povpraševanja, oziroma jih nismo v stanju opravljati samo z enim zidarjem in enim pomožnim delavcem, ki sta največkrat zaposlena pri raznih pomožnih delih na upravi podjetja. Pri večini uslug se ponavljajo vedno iste težave, to je majhen obseg del, oddaljeno delovišče, prevozi na delo in nazaj. Vsled tega so usluge drage za naročnika, za izvajalca pa vprašanje plačila in ekonomičnosti ter večkrat težko in pravočasno izvedljive. Glede plačila smo nekoliko izboljšali stanje s tem, da vsaka stranka podpiše naročilnico in klavzulo o plačilu.

Iz podatkov računovodstva je razvidno, da se v pogledu plačila stanje izboljšuje.

Kljub raznim problemom pa so nam usluge vseeno dobrodošle, saj zaposlimo stroje in ljudi ravno takrat, ko v podjetju ni primernega dela.

Proizvodnja in prodaja peska

Proizvodnja in prodaja peska v peskokopu Soteska je letos norasla za okrog 40 %.

Oddano je bilo: sejanega peska	13.790 m3
odpadnega mater.	8.899 m3
Skupno:	22.689 m3

Od navedene količine je prodano drugim porabnikom sejanega peska 13.776 m3 in odpadnega 4.872 m3, oddano ostalim TOZD GG 2 m3 sejanega in 2.627 m3 odpadnega materiala za vzdrževanje cest. Pri gradnji objektov (ceste in žaga Poganci) pa smo porabili 12 m3 sejanega in 1400 m3 odpadnega materiala.

Izkupiček za prodani material znaša 1.356.580,45 din. Na žalost nam še niso znani stroški peskokopa, ker še niso zbrani v celoti zaradi prezaposlenosti administrativnega kadra. Predvidevamo čisti dohodek okrog 250.000,00 din, s katerim smo lahko zadovoljni ob tako skromni opremljenosti peskokopa.

Projektiranje

Naslednji podatki prikazujejo delo in vrednost projektantskih del:

I. Gozdne ceste

TOZD GOZDARSTVO STRAŽA

Objekt: Drganjska c. - Jelovski boršt

Dolžina: 620 m

Opravljen del: izdelava celotnega projekta

Vrednost: 11.026,97 din

GOZD Gozdarstvo Črnomelj

Objekt: Tančegorski ovinek - Doblički ovinek

Dolžina: 2667 m

Opravljen del: izdelava celotnega projekta

Vrednost: 91.042,95 din

Objekt: Otovec - Sredgorska luža

Dolžina: 9725 m

Opravljen del: terenska dela v celoti
pisarniška dela: izdelava pisanega vzdolžnega
profila, situacije in kontrolne tabele

Vrednost: 175.621,45 din

TOZD Gozdarstvo Podturn

Objekt: Krautova cesta - Bukova Gorica

Dolžina: 655 m

Opravljen del: pisarniška dela: izdelava pisanega vzdolžnega
profila, situacija, nivelman, polaganje
nivelete, vzdolžni profil, prečni profil,
kontrolne tabele in računanje izkaza kubatur.

Vrednost: 12.692,36 din

TOZD Gozdarstvo Črmošnjice

Objekt: Krautova c. - Bukova Gorica

Dolžina: 1523 m

Opravljen del: glej opis pod TOZD Podturn

Vrednost: 29.512,16 din

II. Ostali objekti

TOZD Gozdarstvo Straža

Objekt: tesarski obrata Straža

Opravljen del: urejanje lokacijske dokumentacije in sodelo-
vanje pri projektu odvodnjavanja tesarskega obrata in skladišča.

Vrednost: 10.358,80 din.

TOZD Gozdarstvo Novo mesto

Objekt: skladišče lesa v Birčni vasi

Opravljen del: terenska dela: določitev lokacije nakladalne
rampe, zakoličevanje višin.

pisarniška dela: risanje situacije, izdelava
predračunskega dela in ostale dokumentacije
za izdajo gradbenega dovoljenja.

Vrednost: 4.540,52 din.

Objekt: Žaga Poganci

Opravljen dela: obnova signalizacije višin in kontrole izkopov in nagibov.

Vrednost: 1.884,75 din

Skupna dolžina zakoličenih tras: 13.012 m

Skupna vrednost projektantskih del: 336.679,96 din

Navedeni podatki nam vsaj nekoliko prikažejo poslovanje TOZD Gradnje v letu 1975. Niso navedeni vsi problemi in težave, s katerimi se vsakodnevno srečujemo. Prikazani tudi niso finančni pokazatelji poslovanja, ker bodo razvidni iz podatkov v zaključnem računu.

xxx

V. Mehanizacija

V zvezi z letnim obračunom poslovanja podjetja, obsega poslovno poročilo službe za mehanizacijo:

- I. Količinski in finančni prikaz nabave proizvodne in transportne opreme ter ostale opreme.
- II. Motorne žage v odnosu na sečnjo, količinsko realizacijo in stroške.
- III. Prikaz prevoznega parka z ozirom na številčnost, tonažo, količinsko realizacijo prevoza, popravila, stroški popravil, itd.
- IV. Prikaz spravilne mehanizacije z ozirom na številčnost, količinsko realizacijo in storilnost, popravila, itd.
- V. Prikaz gradbene mehanizacije z ozirom na številčnost, količinsko realizacijo in stroške popravil.
- I. Količinski in finančni prikaz nabave proizvodne in transportne opreme ter ostale opreme

V skladu s sprejetim planom investicij dne 25. 4. 1975 in planom investicij iz leta 1974, so bila v letu 1975 nabavljena in dana v proizvodnjo sledeča osnovna sredstva:

A/ Proizvodna in transportna oprema

1. TOZD "Gozdarstvo" Novo mesto

Traktor IMT 533 s kabino	1 kom	79.384,00 din
Kipper polprikolica za traktor IMT 533	1 kom	4.295,95 din
Kombi (plan investicij leta 1974)	1 kom	77.200,00 din
Skupaj		183.629,95 din

2. TOZD "Gozdarstvo" Straža

Polprikolica za prevoz goriva - prikl. kombija		10.882,85 din
--	--	---------------

3. TOZD "Gozdarstvo" Podturn

Avtobus FAP Dubrava 10	422.152,00	din
Prenosno sklad. razstr. - Kontejner	32.500,00	din
Dvigalo za nakladanje hlodov Jonsereds Mod.E	294.280,10	din
Siloreznica "Blasius"	42.440,70	din
Elektromotor	2.899,05	din

Skupaj: 794.271,85 din

4. TOZD "Gozdarstvo" Črmošnjice

Traktor IMT 558 s kabino in vitlom Igland		
5,0 t	- traktor	90.441,00 din
	- vitel	41.792,95 din

Skupaj: 132.233,95 din

5. TOZD "Gozdarstvo" Črnomelj

Kamion TAM 6500-Kipper šasijska	278.540,00	din
Prenosno skladišče razstreliva "Kontejner"	32.500,00	din
Nakladalna lopata za drva	21.374,90	din

Skupaj: 332.414,90 din

6. TOZD "Gradnje"

Kombi IMV z opremo za prevoz nev. snovi	77.200,00	din
Stroj za miniranje	7.821,40	din
Prenos.skladišče za razstrel.-Kontejner (plan 74)	32.500,00	din

Skupaj: 117.521,40 din

7. Skupne službe

Kombi IMV 1600	77.200,00	din
----------------	-----------	-----

A skupaj - proizvodna in transportna oprema 1.648.154,90 din

B/ Ostala oprema

1. TOZD Novo mesto

Elektronski kalkulator	3 kom	3.900,00	din
Brusilni stroj	1 kom	1.221,00	din
Telefonska postaja - Ž.Poganci	1 kom	32.540,00	din
Elektr.kalkulator Digitron	3 kom	4.060,00	din
Bojler	1 kom	866,75	din

Skupaj: 42.587,75 din

2. TOZD Straža

Štedilnik	1 kom	4.304,65	din
-----------	-------	----------	-----

3. TOZD Podturn

Elektronski rač. stroj Digitron	1 kom	14.900,00	din
Kalkulator "Privileg"	1 kom	1.130,00	din
Kalkulator "Ononon"	2 kom	2.000,00	din
Štedilnik na trda goriva	1 kom	1.391,50	din
Pomivalni stroj Colgod	1 kom	32.400,00	din
Kombiniran štedilnik Pleš	1 kom	11.210,00	din
Lupilnik krompirja	1 kom	4.708,20	din

Skupaj: 67.539,70 din

4. TOZD Črmošnjice

Elektron. račun. stroj Digitron	1 kom	21.700,00 din
Kalkulator Digitron	8 kom	11.717,60 din
Skupaj:		33.417,60 din

5. TOZD Črnomelj

Postelje	5 + 1 kom	1.295,00 din
		6.575,00 din
Omara trodelna	3 kom	5.501,85 din
Viseča omarica	1 kom	593,90 din
Stoli	4 kom	832,05 din
Miza	1 kom	493,35 din
Stoli	10 kom	1.929,50 din
TV mizica	1 kom	488,60 din
Bojler	1 kom	699,00 din
Sesalec "Progres"	1 kom	600,00 din
Elektr.račun. stroj Superelektron	6 kom	7.800,00 din
Elektr.račun. stroj Digitron	2 kom	2.500,00 din
Viseča omarica	2 kom	1.472,90 din
Viseča omarica	1 kom	414,90 din
Bojler	1 kom	797,95 din
Oprema kuhinjska	1 kom	6.850,20 din
Hladilnik	1 kom	2.273,00 din
Pralni stroj	1 kom	3.400,00 din
Hladilnik	1 kom	2.682,15 din
Skupaj:		47.199,35 din

6. Skupne službe

Elektron.faktur.stroj Soemtron	1 kom	265.000,00 din
Računski stroj Digitron	2 kom	43.400,00 din
Fakturni stroj Postalia	1 kom	55.730,40 din
Fotokopirni in razmnož.stroj OCE offset 1 "		97.500,00 din
Miza pisalna	7 kom	25.081,10 din
Omara	2 kom	6.553,90 din
Miza klubska	1 kom	412,70 din
Stol - vrtiljak	1 kom	1.170,75 din
Pomival.korito + štedil.(od Gavranoviča)		800,00 din
Knjigovodski stroj Ascota	1 kom	150.700,00 din
Skupaj		646.348,85 din

7. TOZD Trebnje

Elektronski računski stroj Digitron	1 kom	14.900,00 din
-------------------------------------	-------	---------------

B. SKUPAJ OSTALA OPREMA 856.497,90 din

I. (A + B) SKUPAJ: 2.504.652,80 din

Iz prikaza nabave proizvodne, transportne in ostale opreme je razvidno, da smo le-te nabavili v vrednosti:

- proizvodna in transportna oprema	1.648.154,90 din
- ostala oprema	856.497,90 din
Skupaj:	2.504.652,80 din

Primerjava z investicijskim planom je taka:

	Plan	realiz.	+ ali -
Proizvodna in transport.opr.	4.290.000.-	1.648.155.-	+ 2.641.845.-
Ostala oprema	578.400.-	856.498.-	- 278.098.-
Skupaj	4.868.400.-	2.504.653.-	

Primerjava plana in realizacija nabave nam kaže:

1/ Pri nabavi proizvodne in transportne opreme smo v zaostanku v nabavi za okrog 264 milj. starih din. Nabavljena ni predvsem tista oprema, katero naj bi nabavili iz uvoza. Prav tako ni v celoti izvedena investicija obtesovalnice v Straži. Za uvoz nekatere opreme je bilo že dosedaj normalno potrebno uvozno dovoljenje, ki se ga je razmeroma lahko dobilo. Z 30. 6. 1975 pa so stopili v veljavo novi zvezni predpisi za zmanjšanje uvoza. Z veljavnostjo novih predpisov je bil uvoz opreme zelo otežkočen, da ne rečem praktično nemogoč. Tako nismo dobili uvoznega dovoljenja in nismo mogli uvoziti sledeče opreme:

- Priključki "Rath" za traktor IMT 533 za drevesnico TOZD Novo mesto, v vrednosti cca 100.000.- din,
- Traktorski vitel Igland 5000/2 2 kom za TOZD Straža in Novo mesto, v vrednosti cca 100.000.- din.
- Samohodni kompresor za TOZD Gradnje cca 800.000.- din.

Investicija obtesovalnice ob'ega lesa v Straži za cca 1.625.000.- din ni izvedena zaradi tega, ker nam ni uspelo pravočasno pridobiti vsa potrebna soglasja v zvezi z letališčem v Prečni. Trenutno so vsa potrebna soglasja že zbrana in izdana je lokacijska odločba od SO Novo mesto).

Za opremo oziroma delno modernizacijo žage Poganci je bilo sicer predvidenih nekaj sredstev, vendar so se le-ta porabila za ureditev krlišča in skladišča žaganega lesa.

Razume se, da vsa nerealizirana nabava proizvodne in transportne opreme ostane še naprej v planu in je v teku, oziroma so podvzete vse mere za pridobitev soglasij oziroma dovoljenj.

Nabava proizvodne in transportne opreme se je skoraj v celoti izvajala v skladu s sprejetim planom investicij s strani zbora delegatov, razen betonskega mešalca za TOZD Novo mesto. Tega je TOZD nabavil sam po sklepu svojega DS. Škoda je le v toliko, da je enak betonski mešalec pri TOZD Gradnje bil nezaposlen skoraj vse leto 1975. Vsekakor bi se bilo potrebno pred nabavo pozanimati, če tako sredstvo v podjetju že imamo.

2/ Nabava ostale opreme je v primerjavi s planom prekoračena za okroglo 28 milj. starih din. Ta prekoračitev gre delno na račun višjih cen opreme kot so bile predvidene v planu, delno pa na račun nabave mimo sprejetega investicijskega plana, to je, le po sklepu DS posameznih TOZD. Menim, da bi bilo prav, da se v bodoče dogovorimo in potem dogovora tudi držimo, če je taka nabava le po sklepu DS TOZD v redu. Če je v redu, pa bi morala le določiti višino zneska, do katere gre lahko nabava investicij mimo sklepa zbora delegatov.

Od transportne opreme smo v letu 1975 prodali traktor IMT 533 - TOZD Črmošnjice. Traktor je delal na spravi in je bil že iztrošen. Kombi IMV na TOZD Črnomelj je bil zaradi dotrajanosti ravno tako prodan.

Za prodajo oziroma izločitev iz proizvodnje je zrel tudi kamion OM Tigrotto pri TOZD Črnomelj. Kamion dela že polnih 8 let in je njegovo popravilo zaradi zastarelosti in težav z rezervnimi deli čedalje problematičnejše in neekonomično.

II. Motorne žage v odnosu na sečnjo in količinsko realizacijo in stroške

Po inventurnem stanju ob koncu leta 1975 imamo po posameznih TOZD v proizvodnji (sečnja, gozdnogojitvena dela, skladišče) sledeče število motornih žag. Z njimi - tistimi v sečnji je bilo posekano 118.072 m³ lesa. Od tega v družbenih gozdovih 114.018 m³ in v zasebnih 4.054 m³.

Iz tabele je razvidno, da znaša poprečni letni učinek ene motorne žage 478 m³ in 25 ur v gojenju. Pri izračunu so izločene žage skladišč in skupnih služb - tečaji.

TOZD	Št. mot.	Posekana količina v m3				m3	Skupaj	ure v gojen.	Na mot. žago m3 + ur
		družbeni igl. list.	zasebni igl. list.						
N. mesto	69	3.014	15.078	250	464	18.806	550	273 + 8	
Straža	54	8.254	17.067	596	1.148	27.065	2.980	501 + 55	
Podturn	40	23.034	11.370	57	91	34.552	1.200	863 + 30	
Črmošnjice	42	7.940	12.625	70	75	20.710	700	493 + 17	
Črnomelj	28	2.513	11.474	-	490	14.477	450	517 + 16	
Trebnje	14	274	1.375	225	588	2.462	210	175 + 15	
Skladišč.									
in ž.N.m.	2								
Sklad.Str.	1								
Sklad.Črn.	2								
Sklad.Tr.	1								
Skup. sl.									
tečaji	3								
Skupaj:	256	45.029	68.989	1.198	2.856	118.072	6.090	478 + 25	
Skupaj:		114.018		4.054					

Iz tabele je razvidno, da je imel največji učinek v m³ po motorni žagi TOZD Podturn z 863 m³. Sledijo TOZD Črnomelj, Straža in Črmošnjice. Popolnoma enako zaporedje, vendar z nekoliko manj m³ na žago je bilo doseženo tudi v letu 1974 (Podturn 974 m³, Črnomelj 540 m³, Črmošnjice 532 m³, Straža 501 m³).

Med letom je bilo iz proizvodnje izločenih 34, v proizvodnjo na danih 50 novih motornih žag. Še bolj kot prejšnja leta prevladujejo motorke Stihl (96 %). Ostale, to je Jonsereds in Husqvarna so zastopane le 3 4 %. Zaradi izboljšane kvalitete, ugodne cene in priročnosti, bi bilo prav, da v prihodnosti spremenimo razmerje v korist žag Husqvarna.

III. Prikaz prevoznega parka z ozirom na številčnost, tonažo in količinsko realizacijo

Za prevoz gozdnih lesnih sortimentov iz družbenih gozdov, kot tudi odkupljenega lesa, ima podjetje po stanju ob koncu leta 1975, 20 kamionov, 8 polprikolic in 5 prikolic. Skupna neto nosilnost prevoznega parka znaša 282 ton, od tega kamioni 170 ton, polprikolice in prikolice pa 112 ton (62 % - 48 %) 7 tonska prikolica pri TOZD Črmošnjice, ki je sicer evidentirana v osnovnih sredstvih, vendar dejansko ne služi prevozu; v prej navedenem številu in nosilnosti ni zajeta. Kaže, da bi bilo treba razmisliti o njeni prodaji. Na TOZD je tudi nekaj traktorskih 3 tonskih polprikolic, ki prevozu lesa, razen včasih drv, ne služijo, z njimi se le občasno prevažata različen material (gnoj, smrečje, gramoz, itd).

V primerjavi z letom 1974 je nosilnost prevoznega parka ostala več ali manj ista, oziroma se je nekoliko znižala na račun neupoštete tonaže 7 tonske prikolic v Črmošnjicah.

Pomembno novost v prevoznem parku predstavlja nabavljena dvoosna samokrmilna polprikolica z neto nosilnostjo 12 ton. Polprikolica, ki je bila dejansko nabavljena že ob koncu leta 1974, je bila dokončno za prevoz usposobljena pred poletno sezono leta 1975. Je izdelek domačega podjetja "Vozila Gorica" in jo vozi pri TOZD Podturn FAP 22B NM 207-76. Z močnim nakladalnim dvigalom Jonsereds, model E, ki je bilo nabavljeno leta 1975, je primerna zlasti za prevoz težke in dolge oblovine 8 in več metrov.

Vsa vlečna vozila GG, razen treh, ki so na prevozu drv, so opremljena z nakladalnimi dvigali tipa Hiab in Jonsereds. Skupaj imamo dvigal v obratovanju 17 komadov. Od tega Hiab 193 4 kom, Hiab 173 3 kom, Hiab 177 in 560 6 kom, Jonsereds super Z 3 kom, Jonsereds mod E 1 kom. Zaradi tehnične zastarelosti so v upadanju dvigala Hiab 193. Le teh je bilo n.pr. leta 1972 8 kom. Dvigala Hiab 173 pa zaradi tehnične zastarelosti ravno tako premeščamo iz 10-tonskih kamionov na kamione z nosilnostjo 6 ton. Za kamione z nosilnostjo 10 ton in več nabavljamo močnejša in tehnično izpopolnjena dvigala Jonsereds super Z in Jonsereds mod. E. Z močnejšimi in izpopolnjenimi dvigali je čedalje več kamionov sposobno prevažati daljšo in težjo oblovino s kamionskimi polprikolicami. Čedalje več kamionov je s posebnimi grabeži sposobno nakladati tudi prostorninski les. S temi grabeži so opremljeni 3 kamioni (TOZD Podturn, Črmošnjice, Črnomelj). Nakladanje oblovine na kamione je vsekakor v celoti mehanizirano že od leta 1970. Nakladanje prostorninskega lesa pa je v delnem zaostanku. Potrebno bi bilo vsaj pretežno mehanizirati nakladanje prostornine tudi na TOZD Novo mesto in Straža. Pa tudi na drugih TOZD mehanizirano nakladanje drv ni v celoti rešeno.

Neto nosilnost vlečnih in priklopnih vozil je v primerjavi z zadnjimi leti v rahlem porastu, kar gre na račun nabave novih vozil z večjo nosilnostjo in nabave priklopnih vozil. Razumljivo je, da se temu primerno manjša število vlečnih vozil. Leta 1972 je bilo na primer 22 vlečnih vozil. Ta proces zmanjšanja pa gre razmeroma počasi, saj nemalokrat število zaposlenih šoferjev narekuje število kamionov. Pa tudi drugi činitelji so tu še prisotni, kot npr. možnost nabave kamionov ustrezne tonaže, prevoznost gozdnih cest, in mišljenje nekaterih strokovnih ljudi, ki niso naklonjeni vedno kamionom z večjo nosilnostjo.

V priloženih tabelah ob koncu poročila so za posamezna vozila prikazani: količinska realizacija tako v ton km in m³, letna zaposlenost vozil, izpadi in nekatere primerjave z letom 1974. Vsi podatki so zbrani na podlagi potnih nalogov in prevoznic, oziroma drugih zanesljivih evidenc.

Iz tabel pod A - prevoz s kamioni in priklopnimi vozili, so razvidne naslednje ugotovitve:

1. Poprečno najmanjše število delovnih dni na kamion je imel TOZD Podturn in sicer 180, leta 1974 pa 209.
2. Poprečno največje število delovnih dni na kamion 214 je imel TOZD Straža.
3. Poprečno število delovnih dni na kamion za GG je znašalo 196, leta 1974 pa 214. Poprečno število delovnih dni na kamion se je torej za GG znižalo za 8 dni in je pod normalo. Za normalo vzamemo 200 delovnih, to je produktivnih dni na kamion letno.
4. Izpadi vozil zaradi popravil so sicer za posamezna vozila interesantni, vendar jih ima od vseh TOZD najmanj Straža. Izraženi v % od možnih delovnih dni, znašajo ti izpadi pri Straži 9,6 %. Največ izpadov zaradi popravil ima TOZD Črnomelj (21 %), sledita pa mu Podturn (19,2 %) in Črmošnjice (17 %). Vse kaže, da so ti izpadi v Črnomlju le navidezni, saj ostalih izpadov npr. zaradi dopustov skoraj nima, kar kaže, da so se vozila popravljala pretežno v času dopustov.
5. Zanimivi so "ostali izpadi", v katerih zavzemajo največji delež dopusti, katerih se sicer v pretežni meri ne moremo izogniti, dasiravno je želeli, da jih kombiniramo s popravili. Ti izpadi so za podjetje v primerjavi z možnimi delovnimi dnevi znašali 9,9 %.
6. Letna realizacija v ton/km (2.806.386) in m³ (141.872) je bila v primerjavi z letom 1974 v celoti za podjetje praktično enaka.

Poleg posekanih količin v družbenem sektorju pa je prevozni park GG prepeljal tudi okrog 35.000 m³ odkupljenega lesa. Po drugi strani pa so tudi razni privatni prevozniki prepeljali družbenega lesa za okrog 12.000 m³. Zaradi delnega viška prevoznih kapacitet je TOZD Podturn izvajal tudi usluge za prevoz lesa Novolesu v Straži.
7. Večje ali manjše razlike v realizaciji ton/km in m³, se kažejo med posameznimi TOZD, kot tudi v primerjavi z letom 1974. Razume se, da na to realizacijo vplivajo poprečna prevozna razdalja, nosilnost vozila, teža sortimentov, razmerje drv in oblovine, tehnična opremljenost in delovna sposobnost vozila, prizadevnost in izurjenost šoferja, kot tudi prizadevnost direktnih in indirektnih organizatorjev proizvodnje.
8. Zasledujoč navedene ugotovitve, ki vplivajo na količinsko in končno tudi na finančno realizacijo, pa je interesantna primerjava posameznih enakih tipov vozil med seboj, upoštevajoč pri tem solo prevoze in prevoze s priklopniki. Tudi primerjava

dnevni učinkov oziroma storilnosti, upoštevajoč vleko priklopnih vozil, med tipi enakih ali sorodnih vozil je interesantna. Taka primerjava nam pove, da je imel v letu 1975 največjo realizacijo v m³ (12395) kot v ton/km upoštevajoč vleko polprikolice, kamion TOZD Podturn. Vozilo je vozil šofer Zupančič Tone. Sledi mu kamion TOZD Straža OM 150 NM 120-31 s šoferjem Turk Jožetom in realizacijo 11.988 m³. Zanimivo bi bilo videti pri obeh imenovanih kamionih, kakšni so bili stroški vzdrževanja. Žal pa planski oddelek trenutno ni v stanju dati teh podatkov.

9. Pravo nasprotje prejšnjima dvema kamionoma pa je v Podturnu kamion OM 150 NM 100-34 s dvigalom Hiab 177, ki upoštevajoč prevoz s polprikolico ni imel večjega letnega efekta kot 6554 m³, kar pa je celo manj kot kamion TAM 6000 v Straži, upoštevajoč polprikolico. Letni efekt imenovanega kamiona v Straži je bil 6.734 m³. Šofer kamiona v Podturnu je Gorše Anton, v Straži pa Kozan Stane.

Menim, da je efekt kamiona v Podturnu NM 100-34 eden od primerov, kako velik negativen vpliv na tempo prevoza ima lahko šofer sam pa tudi vpliva direktnih organizatorjev prevoza tu skoraj ni.

10. Pri primerjavi letnih efektov je vsekakor potrebno imeti v vidu tudi udeležbo drv. Tako je na primer v Črnomlju kamion OM Tigrotto NM 106-01 (predviden še za prodajo) v solo vožnjah pri prevozu samih drv (100 %) dosegel letni učinek 5.499 m³. Kamion NM 165089 Novo mesto, pa je dosegel pri 100 % udeležbi drv, letni efekt 5.216 m³. Prvega vozi Klobučar Vinko, drugega pa Kenda Franc.

Iz tabele pod B (prevoz samo s priklopnimi vozili) lahko sklepamo:

1. Celotna realizacija v ton/km in m³ je večja od realizacije v letu 1974 in sicer v ton/km za 23.590 ton/km v m³ pa le za 1.813 m³. Porast tako v ton/km kot v m³ je manjši od 74 na 75, kot od 73 na 74. Tako je na primer porast prevoza s priklopnimi vozili od 73 na 74 znašal 7.154 m³.
2. Primerjava prevoza lesa s priklopnimi vozili za leta nazaj, nam bi prikazala, da je leta v stalnem porastu. Tako je na primer v letu 1973 znašal prevoz lesa s priklopnimi vozili, v celoti samo 9.133 m³, leta 1975 pa kot je razvidno 18.100 m³.
3. Prav gotovo je, da maksimuma prevoza lesa s priklopnimi vozili še nismo dosegli. Primerjava letnih realizacij med posameznimi, oziroma istimi tipi priklopnikov nam kaže odstopanja, ki imajo objektivne in subjektivne vzroke. Pri polprikolica prednjačita polprikolica iz Straže NM 16-51 in Podturna NM 19-39. Zaostaja pa močno NM 19-38 iz Podturna. Ravno pri tej zadnji polprikolici je velik padec efekta od 74 na 75 leto gotovo vzrok tudi osebne prizadevnosti šoferja in pa vodstva TOZD.
4. Skoraj nerazumljiva je izredno majhna realizacija 10-tonske 2-osne prikolice NM 17-83, na TOZD Novo mesto, saj izkazuje s 187 m³ letnega prevoza najmanjšo realizacijo med prikolicami.

Pa tudi primerjava za leta nazaj je podobna in vnijocha, saj od nabave naprej, t.j. od leta 1972, ni dosegla letne realizacije več kot 502 m3 v letu 1974. Čemu torej držati na TOZD Novo mesto 5 kamionov, prikolica pa kot izgleda nima kaj vozit.

Menim, da so podatki dovolj zgovorni in da je tudi tu nekaj potrebno ukreniti v cilju stabilizacije, sicer pa smo o tem že večkrat samo razpravljali.

5. Nič manj nista zavidljivi presenetljivo nizki realizaciji pol-prikolice na TOZD Novo mesto NM 16-56 z 121 m3 letne realizacije in na TOZD Črnomelj NM 16-57 s 135 m3 letne realizacije. Tudi tu vzrok za tako nizko realizacijo ni iskati samo v objektivnih razlogih. Ali so in smo organizatorji prevoza res vse pokrenili?

Da bo problematika prevoza popolnejša, ne smemo prezreti tudi težav, katere je imelo podjetje pri nabavi rezervnih delov za domače, zlasti pa za uvožene stroje. Zvezni ukrepi za zmanjšanje uvoza, ki so izšli v sredini leta 1975, so imeli brez dvoma tudi na nas močan vpliv. Temu primerno je bilo potrebno več kot normalno angažiranje službe za mehanizacijo, računovodstva in komercialne z nabavo. Ni tu mesto, da bi človek opisoval vse zapetljaje, ki so pri nabavi nastopili, vendar naj za orientacijo povem, da smo na primer za uvoz neke pošiljke rezervnih delov za kamione OM iz Italije potrebovali polne 4 mesece, nekaterih ležajev pa sploh še nismo uspeli uvoziti, itd.

IV. Prikaz pravilne mehanizacije z ozirom na številčnost, količinsko realizacijo itd.

V okviru podjetja je v letu 1975 na spravilu lesa delalo 15 različnih spravilnih sredstev, od tega 12 traktorjev (10 MT 558 in 2 Timberjacka) ter 3 žični žerjavi.

Število spravilnih sredstev se v primerjavi z letom 1974 ni dvignilo, marveč celo zmanjšalo za 1 kom. Iz proizvodnje sta bila namreč izločena dva traktorja in sicer IMT 533 - prodaja ter Cararo - večja okvara. Na novo smo kupili 1 traktor IMT 558 z vitlom Igland 5000/2 za TOZD Črmošnjice.

Kakšna je bila v letu 1975 količinska realizacija in storilnost posameznih strojev na spravilu po TOZD in za GG, je razvidno iz priloženih tabel.

Iz primerjave podatkov tabele A - spravilo lesa s traktorji vidimo:

1. Poprečno letno število delovnih dni za GG se je za traktor IMT iz leta 1974 na 1975 dvignilo od 126 na 155 na traktor, kar se izraža z večjim letnim učinkom na traktor. Ta se je zato dvignil v 1976 na 2390 m3 na traktor. Pri tem izkazuje največji dvig letnega učinka TOZD Črmošnjice in Novo mesto, Straža pa celo padec, dočim je TOZD Podturn že leta 1974 imel zadovoljiv letni učinek (3368 m3), ki pa je npr. celo višji kot poprečje pri GG Postojna. Le-ta je imel 1974 leta 2628 m3, leta 1972 pa 3065 m3 na traktor.

2. Letno število delovnih dni traktorjev IMT 558 je torej nekje v okviru normale (normala 155 dni), čeprav posamezniki odstopajo tako navzgor kot navzdol. Organizatorji proizvodnje na TOZD bodo verjetno lahko ugotovili, kateri vzroki so poleg objektivnih še prisotni za razmeroma majhno število delovnih dni. Med objektivnimi je prav gotovo na prvem mestu preskrba z rezervnimi deli, tako traktorjev kot vitlov. Kot pri kamionih, tudi tu močno moti nabava rezervnih delov iz uvoza. Zlasti mislim tu na dele vitlov Igland in traktorjev Timberjack. Da bi se izognili pogostim okvaram in velikim stroškom pri popravilu prve preme traktorja IMT 558, smo po dogovoru nekaterih služb in referentov za izkoriščanje prišli že na zamenjavo prvih prem. Vgradili smo nove od močnejšega traktorja IMT 575. Ta zamenjava je izvedena že skoraj pri vseh traktorjih in zastoji zaradi popravil traktorjev so občutno manjši in cenejši.
3. Zanimiva je tudi primerjava letnih in dnevnih učinkov. Zaradi različnih pogojev dela, dolžine vlake, kot tudi prizadevnosti traktorista, pa so sicer letni in dnevni učinki traktorjev med seboj težko primerljivi. Bolj primerljivi so zato letni in dnevni učinki istih traktorjev med leti 75/74. Ta primerjava nam kaže, da se je dvignil letni učinek traktorjev IMT v masi, kot po traktorju, sicer v celoti, vendar posamezniki odstopajo navzgor ali navzdol. Dnevni efekti trakt. IMT 558 med seboj sicer odstopajo, vendar pa je dnevni efekt za GG ostal praktično nespremenjen (15,8 m³). Zaradi morda različnih pogojev dela tudi tu niso podatki povsem primerljivi, vendar kljub temu koristno lahko služijo vsaj za orientacijo in razmišljanje.
4. Primerjava letnih učinkov za traktorje IMT za leta nazaj, bi nam pokazala, da so le-ti v stalnem porastu. Tako je n.pr. bil poprečni letni učinek GG za traktor IMT za 1973 leto, le 1795 m³/traktor, za leto 1974 1976 m³/traktor, leta 1975 pa že 2390 m³/traktor.

Poprečni dnevni efekt za traktorje IMT 558, ki je znašal za leto 1975 15,8 m³ se v primerjavi z letom 1974 praktično ni spremenil (15,6), v primerjavi z letom 1973 pa za 1 m³ dnevno. Takrat je znašal 14,9 m³.
5. Razveseljivi so podatki traktorja IMT 558 pri TOZD Črnomelj, ki je v lanskem letu prvič pokazal večji učinek 1133 m³/letno, leta 1974 pa le 64 m³ letno (Nabava ob koncu leta 1974).
6. Pri traktorjih Timberjack v Straži in Podturnu je sicer razumljivo majhno število delovnih dni zaradi težav okrog nabave rezervnih delov in popravil, vseeno pa je premajhen dnevni učinek traktorja Timberjack v Straži (le 33 m³/dan). Tudi pri Podturnu je za tako drag stroj kljub popravilom premalo delovnih dni - le 139, in preveč nekaterih izostankov. Tako je n.pr. Timberjack Podturn stal poleg popravil (60 dni), deževnih (12 dni), dopusti (20 dni) še 28 dni zaradi ostalih raznih neznanih vzrokov.
7. Iz analiziranja podatkov prejšnjih točk, lahko sklepamo, da se tudi pri spravilu lesa produktivnost v poprečju stalno dviga. Dvig produktivnosti je vsekakor rezultat raznih činiteljev, med njimi pa so prav gotovo tudi večja usposobljenost in prizadevnost ljudi, boljša priprava dela in pa večja stopnja mehaniziranosti spravila.

Iz analiziranja podatkov tabele B - spravilo lesa z žičnimi žerjavi, vidimo:

1. da so dnevni učinki spravila lesa z žičnimi žerjavi v primerjavi z letom 1974 in v splošnem zelo zelo nizki, le 8,4 m³/dan, razen pri 3 BV-250, le 15 m³/dan. Verjetno gre pri žičnih žerjavih HA-2 in HD-2 za nepravilno evidenco dnin, oziroma za malomarno izpolnjevanje strojnih listov. Če pa je efekt res tako nizek, se je treba nad tem zamisliti in vzroke odstraniti.
2. Tudi v masi je bilo leta 1975 z žičnimi žerjavi izvlečenega manj lesa (1570 m³) kot v letu 1974 (2435 m³). Manjša sečnja v žičnem žerjavu odgovarjajočim terenom, pač onemogoča večje letne učinke.

Primerjajoč v letu 1975 celotno z mehanizacijo spravljeno lesno maso (traktorji in žični žerjavi), ki znaša 38.647 m³, s posekano neto lesno maso 114.018 m³, predstavlja mehanizirano spravilo 34 % posekane neto mase oziroma le 50 % tehnike. Le-to pa je od leta 1974, ko je znašalo 31,2 %, naraslo le za 2,8 %.

Mislím, da na podlagi podatkov lahko ugotovimo, da mehaniziranost spravila pri GG Novo mesto prepočasi raste. Tudi ni v skladu s predvidenim tempom rasti stopnje mehaniziranosti spravila po 10-letnem območnem načrtu. Po tem načrtu naj bi pri nas leta 1975 mehanizirano spravilo znašalo 50 % vse posekane neto lesne mase in 80 % tehnike.

V primerjavi z ostalimi 16 gozdnimi gospodarstvi in po mehaniziranosti spravila, delimo z GG Kočevje 9 mesto (po anketi stanja mehanizacije v gozdarstvu leta 1974 za družbeni sektor).

Menim, da stopnje mehaniziranosti spravila pri nas prepočasi raste, sicer bi pa bilo prav, da o tem zavzame določeno stališče nek strokovni tim. Kaj več bi bilo potrebno narediti tudi na mehaniziranosti spravila prostorninskega lesa.

Za manipulacijo lesa na skladiščih ima podjetje 3 traktorje Volvo. Število teh se je povzpelo na 3, ko je jeseni leta 1974 dobil nakladalec Volvo še TOZD Črnomelj.

Vsi trije stroji so v letu 1975 pokazali zelo dober efekt, kar je razvidno iz naslednjih podatkov:

T O Z D	Obrat. ure	Leto 1975		Obrat. ure	Leto 1974	
		m3	(od tega prm)		m3	/od tega prm
Straža-sklad.lesa						
- Volvo LM 620	1769	21.533	(2427)	1883	21.952	(3262)
N.m. - Ž. Poganci in						
skladišče						
- Volvo LM 218	1411	-		1872	-	
Črnomelj-sklad.lesa						
- Volvo LM 621	1125	15.420	(220)	246	1.677	(-)
SKUPAJ:	4305	36.953	(2697)	4001	23.629	(3262)

V. Prikaz gradbene mehanizacije

V okviru gradbenih del, ki jih je izvajal TOZD Gradnje s svojimi gradbenimi stroji, bodisi v okviru podjetja, bodisi izven, je dosežena gradbena realizacija v obratovalnih urah, kot kaže naslednja tabela. Tudi stroške gradbenih strojev plan še ni uspel ugotoviti.

Delovni stroj	Realizacija obratovalnih ur		
	1975	1974	Indeks 75/74
Buldožer TG 90 I	841	1320	64
Buldožer TG 90 II	800	870	87
Buldožer TG 90 III	1642	27	608
Samohodni kompresor Steyr	1156	1187	97
Sejalec peska - Brena	1682	1488	113
Fagran 3 kom	725	1150	63
Pionjār 4 kom	359	1241	29
Valjar	238	247	96
Traktor IMT 558 - prevoz	642	755	85
Betonski mešalec	-	20	-
Skupaj:	8.085	8.305	97

Iz tabele, kjer je prikazana realizacija obratovalnih ur posameznih strojev, je razvidno, da je TOZD Gradnje v primerjavi z letom 1974 število obratovalnih ur malenkostno zmanjšal - za 3 %.

Zaključek:

Na podlagi prikazanega učinka posameznih strojev in skupin strojev, analiziranja in kritične presoje o sodelovanju v proizvodnem procesu, menim, da je kljub raznim zastojem, večkrat objektivnim kot subjektivnim, k dobremu uspehu poslovanja v letu 1975 v precejšnji meri pripomogla tudi mehanizacija kot celota. Če bomo v letu 1976 uspeli odpraviti vsaj del ugotovljenih nepravilnosti, rezultat tudi tokrat prav gotovo ne bo izostal.

xxx

A. KAMIONI IN PRIKLOPNA VOZILA

T O Z O	Nosil. K + P ton	Mežni del. dnevi	LETNO DNI		Popr. prev. razd. km	REALIZACIJA 1975		REALIZACIJA 1974	
			del. dnevi	poprav. izpadl na kam.		ton/km	Skupaj m3	ton/km	Skupaj m3
NOVO MESTO (5 kam)									
OM 279-55	10	266	173	46	-	131.020	6.537	38	39
prikol. 17-83	10	-	-	-	-	22.100	-	-	-
TAM 150-28	6	266	178	34	-	71.273	4.138	23	29
polpr.	6	-	-	-	-	4.500	-	-	-
TAM	5	266	216	19	-	49.220	5.216	24	100
TAM	4,5	266	182	32	-	65.357	4.065	22	38
TAM	6	266	196	35	-	63.630	4.909	25	20
SKUPAJ:	47,5	1330	945	189	18	427.300	24.563	132	46
Sk. 1975	-	100	71	12,3	-	-	-	438.116	23.689
Sk. 1974	-	100	72	12,2	-	-	-	-	125
STRAŽA (3 kam)									
OM 120-31	10	266	224	20	-	183.653	17.588	54	0
polprikol.	6	-	-	-	-	12.015	-	-	-
TAM	5,5	266	217	22	-	108.875	6.734	31	0
polprikol.	6	-	-	-	-	20.396	-	-	-
TAM	6	266	200	35	-	85.620	5.569	30	8
SKUPAJ:	35,5	798	641	77	16	477.563	24.691	115	2
Sk. 1975	-	100	80	5,6	-	-	-	403.404	25.652
Sk. 1974	-	100	58	11,6	-	-	-	-	97
PODTURN (5 kam)									
OM 100-33	10	264	186	56	-	134.550	7.065	38	18
prikol.	10	-	-	-	-	17.562	-	-	-
OM	10	262	178	46	-	121.940	7.660	44	-
polprikol.	8	-	-	-	-	10.344	-	-	-
OM	10	264	156	61	-	113.910	6.554	42	-
polprikol.	8	-	-	-	-	17.978	-	-	-
FAP	11	264	184	43	-	156.112	9.088	50	42
prikol.	10	-	-	-	-	74.310	-	-	-
FAP	11	269	194	45	-	189.046	12.235	63	-
polprikol.	12	-	-	-	-	109.856	-	-	-
SKUPAJ:	100	1303	898	257	77	599.602	42.602	237	12
Sk. 1975	-	100	69	19,2	-	-	-	1.165.100	44.140
Sk. 1974	-	100	78	11,4	-	-	-	-	211

T O Z D	Nosil. K + F ton	Mežni del. dnev.	LETNO DNI		Popr. prev. razd. km	REALIZACIJA 1975		REALIZACIJA 1974						
			del. dnevi	na km		poprav. izpadi	ton/km	Skupaj m3	ton/km	Skupaj m3	% črv	m3/dan		
ČRMOŠNJICE (3 kam)														
OM	272-27	10	265	180	-	58	123.380	7.286	40	-				
prikol.	19-19	10	-	-	-	-	52.830	-	-	-				
OM	114-63	10	265	200	-	47	138.830	7.590	58	-				
polprikol.	17-86	10	-	-	-	-	25.014	-	-	-				
FAP	158-24	11	265	221	-	30	137.220	7.489	34	44				
prikol.	16-43	8	-	-	-	-	16.490	-	-	-				
SKUPAJ:		59	795	601	200	135	493.764	22.365	112	26	522.250	25.159	127	
Sk. 1975		-	100	76	-	17,0	7,3	-	-	-	-	-	-	
Sk. 1974		-	100	75	-	18,4	6,4	-	-	-	-	-	-	
ČRNOVELJ (4,2 kam)														
FAP	206-82	11	272	191	-	67	129.847	7.456	39	9	-	-	-	
TAM	150-26	6	272	235	-	37	91.984	6.318	27	1	-	-	-	
polprikol.	16-57	6	-	-	-	-	9.680	-	-	-	-	-	-	
TAM	150-29	5,5	272	195	-	77	81.572	6.662	34	6	-	-	-	
OM	106-01	5,5	272	216	-	56	75.082	5.499	25	100	-	-	-	
TAM	291-55	6,0	48	46	-	2	19.592	1.316	29/ 130	100	-	-	-	
SKUPAJ:		40	1.136	883	210	239	408.157	27.251	130	29	414.575	22.719	100	
Sk. 1975		-	100	78	-	21,0	1	-	-	-	-	-	-	
Sk. 1974		-	100	86	-	11,1	3,9	-	-	-	-	-	-	
SKUPAJ GG: (20,2 kam)		282	5.362	3.968	196	868	16	2.806.386	141.872	723	22	2.944.447	141.360	660
Sk. 1975		-	100	74	-	16,1	9,9	-	-	-	-	-	-	
Sk. 1974		-	100	80,6	-	15,6	11,0	-	-	-	-	-	-	

Opomba: 1/ Ostali izpadi so: dopust (največ) bolniška in ostalo.

2/ Pri TOZO Črnomelj so popravila opravljena pretežno v času dopustov.

3/ Črnomelj je imel dejansko skozi celo leto 4 kam. Petega je dobil šele ob koncu oktobra. V izračunu delovnih dni na kamion za GG je zato všteto le 20,2 kamiona.

4/ 7 tonska prikol. v Črmošnjicah, ki je sicer v osn. sred. dejansko ne vozi, zato njena točna ni upoštevana v zgornjih podatkih.

B. SAMO PRIKLOPNA VOZILA

T O Z D	Priklonik	Št. prikl. na prevoz.	Nosil. v ton	1 9 7 5		1 9 7 4		št. priklop.
				ton/km	m3	ton/km	m3	
I. NOVO MESTO	polprikl. 16-56	1	6	4.500	121	5.106	214	1
STRAŽA	" 16-51	1	8	82.019	3.130	52.420	2.779	1
"	" 16-46	1	6	20.395	650	12.979	690	1
PODTURN	" 16-00	1	8	40.344	1.535	1.816	108	1
"	" 19-38	1	8	17.978	777	53.472	2.351	1
"	" 19-39	1	12	109.856	2.976	"	"	"
ČRMOŠNJIČE	" 17-86	1	8	25.014	958	30.151	856	1
ČRMONELJ	" 16-57	1	6	9.680	135	10.954	388	1
S K U P A J : polprikolice:				309.786	10.282	166.898	7.386	7
II. NOVO MESTO	prikl. 17-83	1	10	22.100	187	24.480	502	1
PODTURN	" 15-22	1	10	41.562	1.042	104.714	2.736	1
"	" 17-93	1	10	74.310	2.014	129.980	2.997	1
ČRMOŠNJIČE	" 19-19	1	10	52.830	2.027	56.756	1.844	1
"	" 16-43	1	10	16.490	506	12.662	822	1
S K U P A J Prikolice:				207.292	7.818	328.592	8.901	5
S K U P A J I. + II.:				517.078	18.100	495.490	16.287	12

A. SPRAVILO LEŠA S TRAKTORJI

T O Z D	Tip traktorja	Št. trak.	Št. del. dni	Obrat. ure	Dir. str. vzdrž. na m3	UČINEK 1975		UČINEK 1974		Št. trakt. 1974
						m3	popr. na trak. m3/dan	m3	popr. na trak. m3/dan	
NOVO MESTO	INT 558	1	169	1012		2.336	14	1.791	10,6	1
	INT 558	1	141	845		2.720	19	2.863	18,0	1
SKUPAJ:		2	310	1.857		5.056	16,3	4.653	14,2	2
STRAŽA	INT 558	1	182	1.079		2.301	12,6	5.373	16,2	2
	TIMBERJACK	1	167	753		5.523	33	1.763	47,5	0,2
SKUPAJ:		2	349	1.832		7.824	12,6	7.136	16,2	2,2
FOOTURN	INT 558/1	1	162	829		2.858	18	2.721	17,7	
	" 558/2	1	182	942		3.742	21	3.594	21,1	2
	" 558/3	1	141	769		2.536	18	60	12,0	
	TIMBERJACK	1	139	794		7.163	52	7.846	44,2	prišel koncem 74
SKUPAJ:		4	624	3.334		16.299	18,8	14.221	19,4	3
CRNOŠNITICE	CARARO	0,2	29	181		283	10	1.451	17	1
	INT 558/1	1	171	970		1.656	10			
	INT 558/2	1	163	774		2.800	2.161	5.801	1.450	4 /2 INT 553/
	INT 558/3	1	126	714		2.026	16		13,4	
SKUPAJ:		3,2	489	2.639		6.765	14,1	7.252	14,0	5
CRNOBELJ	INT 558	1	80	479		1.133	14,2	64	9	1
	SKUPAJ J GG:	12,2	1.852	10.141		37.077	-	33.327	-	13,2
SKUPAJ INT 558:		10,2	1.546	8.594		24.391	2.390	23.718	1.976	12
SKUPAJ TIMBERJACK:		2	306	1.547		12.686	6.343	9.609	8.008	1,2

B. SPRAVILO LEŠA Z ŽIČNIMI ŽERJAVI

OPOMBA: Poprečno letno število dni se je pri INT 558 iz leta 74 na 75 dvignilo od 126 na 155/traktor.
 Poprečno letno število del. dni pri traktorjih Timberjack pa je padlo od 177 na 153/traktor.
 Dnevno poprečje za traktor INT.

NOVO MESTO	KS-1	Hindr A-2	Hindr D-2	3 BV-250	SKUPAJ:	1975 m3		1974 m3		I N D E K S	
						1975 m3	1974 m3	1975 m3	1974 m3	74/73	73/72
		1	27	217		-	-	213	13,4	1	
		1	108	868		1.006	9	1.009	12,4	1	
		2	135	1.085		1.139	8,4	1.528	12,6	3	
		1	22	108		431	15,0	907	22,0	1	
		3	157	1.193		1.570	-	2.435	-	4	
MEHANIZIRANO SPRAVILO SKUPAJ											

I N D E K S

A Spravilo s traktorji	B Spravilo z žičnimi žerjavi	SKUPAJ SPRAVILO LEŠA:	1975 m3		1974 m3		I N D E K S	
			1975 m3	1974 m3	1975 m3	1974 m3	74/73	73/72
			37.077	33.327	111	117	127	127
			1.570	2.435	64	73	86	86
			38.647	35.762	108	112	112	112

VI. Komerčiala

Proti koncu 1974 in v letu 1975 so začele cene lesa padati. Povpraševanja po lesu ni bilo. Kopičiti so se začele zaloge neprodanega lesa. Rekli smo, da je nastopila lesna kriza. Gozdarstvu so se začeli pisati slabši časi. Šele proti koncu leta 1975 se je situacija na lesnem trgu nekoliko ustalila. Gozdarji in lesarji so se začeli pogovarjati o povišanju cen in uspeli smo le pri celulozi, tramih, pragih, prostorninskem lesu in drobnem tehničnem lesu. O tem smo delavce in kmete že obvestili.

V letu 1975 smo dosegli naslednje poprečne prodajne cene:

Sortiment	Dosežene prod. cene v 1975	Dosežene prod. cene 1974	Indeks %
Iglavci:			
Hlodovina	776 din/m3	775 din/m3	100,1
Jamski les	443 "	375 "	118,1
Celulozni les	507 "	420 "	120,7
Ostali teh. les	819 "	606 "	135,1
Popr. cena iglavcev	727 din/m3	683 din/m3	106,4
Listavci:			
Hlodi bukve	594 din/m3	594 din/m3	100,0
Hlodi hrasta	1042 "	948 "	109,9
Hlodi trd. list.	1095 "	936 "	117,0
Hlodi meh. list.	528 "	551 "	95,8
Popr. cena list.	690 din/m3	680 din/m3	101,4
Prostorninski les	238 din/m3	213 din/m3	111,7

V izvoz nismo oddali planiranih količin lesa zaradi znane zapore izvoza. Ne glede na to pa smo v druge države prodali za 1.168.000 dolarjev, torej za 21 % manj kot prejšnje leto.

xxx

VII. Finančno poslovanje

V tem poročilu bomo poskušali opisati gibanje najvažnejših elementov celotnega dohodka in njegove delitve v obdobju od 1. 1. 1975 do 31. 12. 1975. Pri razlagi se bomo zaradi lažjega razumevanja poslužili tabel, ki smo jih prikazali v nadaljevanju poročila.

V tabeli št. 1 smo prikazali poslovni uspeh gozdnega gospodarstva v celoti v letu 1975 in sicer v primerjavi s preteklim letom. Iz tabele je razvidno, da je celotni dohodek dosežen v višini 168.890.935,39 din, oziroma za 12 % več kot v letu 1974. Struktura celotnega dohodka je naslednja:

Realizacija proizvodov in proizvodnih storitev	120.856.452,85 din
Interna realizacija proizvodov in storitev	18.433.417,62 din
Realizacija neproizvodnih storitev	877.199,55 din
Realizacija trgov. blaga, materiala in odpadkov	323.980,25 din
Druha realizacija	23.697.027,04 din
Dohodki iz naslova skupnega poslovanja	51.183,40 din
Dohodki od obresti	734.288,75 din
Izredni dohodki	1.964.666,76 din
Dohodki iz naslova popravka fin. rezultata	1.952.719,17 din
Skupaj celotni dohodek	168.890.935,39 din

Materialni stroški so doseženi v višini 94.869.193,11 din, kar znaša 56 % celotnega dohodka. Materialni stroški so v letu 1975 višji za 18 % v odnosu na leto 1974 in so za 6 % hitreje naraščali od celotnega dohodka. Že ta podatek nam kaže, da bo končni uspeh v letu 1975 slabši od rezultata v letu 1974, kajti kot je rečeno, materialni stroški predstavljajo 56 % celotnega dohodka, oziroma najvišjo postavko v strukturi razdelitve celotnega dohodka.

Materialni stroški so sestavljeni iz naslednjih elementov:

Zaloge nedovršene proizvodnje v zač. leta	2.206.328,40 din
Porabljeni material	36.664.711,95 din
Proizvodne storitve drugih	27.094.404,12 din
Proizvodne storitve zasebnikov	5.831.441,95 din
Neproizvodne storitve	681.628,40 din
Neproizvodne storitve zasebnikov	117.662,20 din
Dnevnice za službena potovanja	305.846,70 din
Terenski dodatki	3.390.767,75 din
Izdatki za reklamo	196.619,00 din
Izdatki za reprezentanco	71.413,64 din
Drugi materialni stroški	18.240.385,57 din
Avtorski honorarji	13.046,25 din
Nabavna vrednost materiala in odpadkov	414.928,87 din
Popravek fin.rez. iz naslova terj.s prekor.rokom	1.727.255,09 din
Popravek vrednosti materiala	36.655,06 din
Stroški sodnih sporov, takse, škode in zam.obresti	43.522,60 din
Drugi izredni izdatki	232.063,84 din
Zaloge nedovršene proizvodnje na koncu leta	- 2.449.483,28 din
Materialni stroški skupaj:	94.869.193,11 din

Amortizacija je dosežena v znesku 6.883.419,97 din, kar znaša 38 % več kot v letu 1974. Amortizacija je toliko višja zaradi višjih amortizacijskih stopenj, ki smo jih sprejeli za leto 1975, da bi direktno brez obdavčitve teh sredstev izločili čim več za nakup in zamenjavo osnovnih sredstev. Pri tem smo upoštevali, da je po zakonskih predpisih omogočeno obračunati 75 % amortizacije nad minimalno, ki ni obdavčena. V letošnjem letu to več ne bo veljalo, ker je v letu 1975 bila izvršena revalorizacija osnovnih sredstev in bo znatno višja osnova za obračun amortizacije, tako da smo v skladu s tem že znižali amortizacijske stopnje. Zdaj bomo pripravili novi predračun amortizacije, upoštevajoč revalorizacijo osnovnih sredstev in bomo vedeli če so stopnje realno postavljene in če jih bo treba popraviti. To bo treba urediti tako, da ne bo preveč obremenjen finančni rezultat poslovanja. O tem bomo, če bo potrebno, še posebej razpravljali na samoupravnih organih.

Dohodek dobimo, če od celotnega dohodka odštejemo materialne stroške in amortizacijo. V letu 1975 je dosežen dohodek v višini 67.138.322,31 din in je za 3 % višji kot v letu 1974.

Pogodbene obveznosti so dosežene v višini 1.159.903,75 din in so za 35 % višje kot v letu 1974.

Struktura pogodbenih obveznosti je naslednja:

- Obresti za kredite	225.357,35 din
- Provizija in druga plačila za bančne storitve	128.489,30 din
- Zavarovalne premije	716.233,40 din
- Prispevki in članarine	89.823,70 din
Skupaj pogodbene obveznosti	1.159.903,75 din

Zakonske obveznosti so glede na zakonske predpise v precejšnji meri spremenjene. Iz tabele št. 1 je razvidno, da so zakonske obveznosti dosežene v višini 8.714.779,25 din, vendar je treba upoštevati, da v tem znesku niso zajeti zneski, ki se pokrivajo iz dohodka bodisi po posebnih samoupravnih sporazumih, bodisi po zakonskih predpisih. Če bi upoštevali še to dejstvo potem bi lahko zakonskim obveznostim dodali še sledeče:

Nadomestilo izgube železnice	439.796,35 din
Nadomestilo izgube elektro gospodar.	410.309,65 din
Obvezno združevanje v zdravstvu	96.270,35 din
Za družbene službe	1.465.395,35 din
Renta 20 %	514.725,26 din
Obvezno združev. za železnico	440.837,75 din
Obvezno združev. za elekt. gospod.	138.484,50 din
Obvezno združev. za ceste	553.933,10 din
Posojilo nerazvitim - obvezno	811.865,40 din
Obvezno združev. za skupne rezerve	516.424,55 din
Skupaj:	5.438.047,26 din

Če bi k zakonskim obveznostim, ki so vkalkulirane v stroške, pršteali še omenjene obveznosti, bi znašale zakonske obveznosti 14.152.826,51 din, kar znaša 21 % od dohodka.

Osební dohodki so doseženi v višini 41.277.218,13 din in so za 21 % višji kot v letu 1974. Na tak porast osebnih dohodkov sta vplivala dva vzroka. Povišanje osebnih dohodkov l. 6. 1975 za 20 % in 5 % dodatek na stalnost, ki je uveden ob koncu leta 1974 ni vplival na maso osebnih dohodkov v letu 1974.

Povprečni OD v letu 1975 znaša 3.465 din in je za 20 % višji od povprečnega osebnega dohodka v letu 1974.

Dobiček je dosežen v višini 15.986.421,13 din in je za 21 % nižji od dobička v letu 1974, ker je v letu 1974, z ozirom na izredno visoko konjunkturo gozdnih sortimentov, dosežen izredno dober rezultat.

Če odštejemo od dobička vse obveznosti, ki so prikazane v tabeli št. 2 nam ostane 11.435.302,47 din za dokončno delitev, kar znaša 59 % razlike realizacije.

za osebne dohodke	3.441.644,65 din
za obvezni rezervni sklad	1.244.493,95 din
za skupno porabo	1.800.000,00 din
za poslovni sklad	<u>4.949.163,87 din</u>
Skupaj:	11.435.302,47 din

To pomeni, da če upoštevamo vse dajatve, ki so prikazane v tabeli št. 2, ostane podjetju po obdavčitvi dohodka in po izločitvi vseh obveznosti, ki so vezane na zakonske predpise ali posebne samoupravne sporazume 59 % bruto dobička, ki služi za dokončno delitev. Če od tega odštejemo obvezni rezervni sklad, ki ga mora TOZD formirati v višini 2 % od dohodka, ostane samo 10.190.808,52 din, ki služi delovni organizaciji za dokončno delitev na poslovni sklad, skupno porabo in osebne dohodke.

Tabela št. 1

Poslovni uspeh gozdnega gospodarstva od 1. 1. 1975 do 31. 12. 1975

	1974	1975	Indeks
Celotni dohodek	150.265.268,76	168.890.935,39	112
Material. stroški	80.299.871,85	94.869.193,11	118
Amortizacija	4.976.916,90	6.883.419,97	138
Dohodek	64.988.480,01	67.138.322,31	103
Pogodbene obveznosti	857.503,80	1.159.903,75	135
Zakonske obveznosti	9.604.949,67	3.714.779,25	91
Osebni dohodki	34.209.404,54	41.277.218,18	121
Dobiček	20.316.622,00	15.986.421,13	79
Število zaposlenih	693	682	
Kupci	28.388.524,91	21.393.809,41	75
Dobavitelji	9.731.051,81	3.817.812,01	39
Odkup lesa v m3	55.069	56.717	103
Posek lesa v m3	114.949	114.018	99
Prodaja lesa v m3	177.162	172.158	97
Zaloga lesa v m3	22.622	22.168	98

	TOZO	TOZO	TOZO	TOZO	TOZO	TOZO	TOZO	Skupne službe
	Novo mesto	Straža	Podturn	Črmošnjice	Črnomelj	Irebnjo	Gradnje	
Celotni dohodek	22.679,166,€7	24.094,820,21	29.117,430,52	17.636,649,68	15.659,899,50	4.335,715,93	7.739,637,51	8.607,367,87
Materijski stroški	11.139,103,94	9.822,180,93	12.730,448,49	7.930,392,88	6.261,420,81	1.465,857,21	4.717,743,46	3.221,974,63
Amortizacija	1.090,284,49	1.225,187,54	1.449,875,65	962,878,72	1.012,150,96	98,488,27	572,788,21	471,766,13
Dohodek	10.449,778,24	13.047,451,74	14.937,106,38	8.743,378,08	8.386,327,73	2.751,370,45	2.440,105,84	4.913,627,11
Pogodbene obveznosti	145,709,30	186,875,30	169,939,90	107,884,60	183,993,10	16,648,55	78,156,05	256,277,80
Zakonske obveznosti	998,731,41	925,030,13	925,827,05	689,735,08	756,717,61	185,730,99	210,641,57	466,664,76
Osební dohodki	8.072,091,72	7.189,370,50	6.804,816,23	5.276,496,24	6.299,729,89	1.667,846,05	1.776,183,00	4.190,684,55
Razlika realizacije	1.233,245,81	4.746,175,81	7.036,523,20	2.669,262,16	1.145,887,13	881,144,86	384,125,22	-
Davek iz dohodka	57,994,15	198,850,15	253,094,80	118,711,90	28,542,85	49,031,75	28,821,25	-
Prispevek solidarnosti	3.042,70	10,432,75	13,278,75	6,228,30	1,497,50	2,572,50	1,512,10	-
Prisp.za izobr. skup.	99,076,50	339,713,20	432,384,15	202,806,00	48,762,25	83,765,30	45,939,00	-
Prisp.za raz.skup.	22,111,00	75,814,05	96,495,50	45,260,35	10,882,30	18,693,95	10,252,25	-
Vodni prispevek	9,736,60	33,384,85	42,491,95	19,930,45	4,792,05	8,231,90	4,838,80	-
Nadom. izgube železnici	40,231,30	137,910,70	175,531,60	82,331,55	19,795,65	34,005,55	-	-
Nadom. izgube elektrogospodarstvu	32,611,90	111,819,50	142,322,95	66,755,35	16,050,50	27,572,05	-	-
Obvez.v zvezi z davčno csnovo	264,794,15	907,925,20	1.155,599,70	542,023,90	130,323,10	223,873,00	91,363,40	-
Dobiček za delitev	968,451,66	3.838,250,61	5.880,923,50	2.127,238,26	1.015,564,03	657,271,86	292,761,82	-
Za skupne službe po ZR	97,073,85	103,128,00	124,602,25	75,444,40	67,009,95	18,524,75	31,668,00	517,451,20
Pokr. izgube el.en. 9 %	7,383,75	568,15	1,532,45	439,40	1,173,80	2,079,85	-	-
Obvez.združ. v zdravstvu	18,731,50	17,022,65	15,840,70	12,338,95	14,787,80	3,713,95	4,109,55	9,725,25
Družbene službe	337,690,10	355,059,40	369,406,35	103,750,90	97,050,70	43,384,95	71,117,60	-
Renta 20 %	-	104,467,02	410,258,24	-	-	-	-	-
Renta 80 %	+ 922,391,76	- 417,868,09	- 1,641,032,97	+ 38,794,04	+ 1,047,615,98	+ 50,099,28	-	-
Osební dohodki	500,000,00	673,542,00	630,121,15	497,299,30	598,996,90	146,125,05	14,554,30	381,005,95
Obvezni rezervni sklad	208,995,55	260,949,05	298,742,15	174,867,55	167,726,55	55,027,40	48,982,10	-
Skupna poraba	364,140,00	324,540,00	290,340,00	245,520,00	308,880,00	68,580,00	71,280,00	126,720,00
Obvez.združ.za železnice	32,285,95	110,702,00	140,900,60	66,088,20	15,890,10	27,296,50	6,307,80	-
Obvez.združ.za elektr.	10,142,30	34,775,85	44,262,45	20,760,90	4,991,70	8,574,90	1,991,55	-
Obvez.združ.za ceste	40,569,20	139,103,45	177,049,70	83,043,65	19,966,85	34,299,65	7,926,15	-
Obvez.združ.za posoj. nerazvitim	157,232,45	156,840,60	225,022,10	115,958,65	47,214,30	36,413,80	23,485,70	-
Obvez.združ.skup.rez.	46,498,20	108,329,75	134,406,50	73,838,00	64,208,05	24,677,15	8,565,65	-
Poslovni sklad TOZO	70,100,57	1.031,354,60	1.377,405,89	696,682,40	655,283,31	238,673,19	2,783,42	-

	OZK	OZK	OZK	OZK	OZK	OZK	OZK	SKUPAJ
	Novo mesto	Stráža	Podturn	Črmošnjice	Črnomelj	Trebnje		
Celotni dohodek	4.081.670,99	10.206.687,60	2.853.280,68	5.219.000,93	10.377.798,95	6.281.808,35	168.890.935,39	
Materialni stroški	4.025.602,00	10.040.010,93	2.769.738,00	4.912.711,86	10.093.452,58	5.718.555,39	94.869.193,11	
Amortizacija	-	-	-	-	-	-	6.883.419,97	
Dohodek	56.068,99	166.676,67	83.542,68	306.289,07	284.346,37	563.252,96	67.138.322,31	
Pogodbene obveznosti	1.860,05	4.008,50	1.244,35	1.316,45	3.531,25	2.458,55	1.159.903,75	
Zakonske obveznosti	289,80	1.111,20	-	337,20	821,40	1.690,80	5.163.329,00	
Osební dohodki	-	-	-	-	-	-	41.277.218,18	
Razlika realizacije	53.919,14	161.556,97	82.298,33	304.635,42	279.993,72	559.103,61	19.537.871,38	
Davek iz dohodka	2.773,85	8.311,35	4.233,85	15.689,40	14.446,60	28.850,25	809.352,15	
Prispevek solidar.	145,55	436,05	222,15	823,15	757,95	1.513,65	42.463,10	
Prisp.za izobr.skup.	4.421,35	13.247,65	6.748,45	25.007,75	23.026,85	45.985,15	1.370.883,25	
Prisp.za raz. skup.	986,70	2.956,50	1.506,05	5.581,00	5.138,90	10.262,55	305.941,10	
Vodni prispevek	465,70	1.395,40	710,80	2.634,10	2.425,45	4.843,65	135.881,70	
Nadom. izgube žel.	-	-	-	-	-	-	489.796,35	
Nadom. izgube elektr. gospodar.	-	-	-	-	-	-	357.132,25	
Obvez. v zvezi z davčno osnovo	8.793,15	26.346,95	13.421,30	49.735,40	45.795,75	91.455,25	3.551.450,25	
Dobiček za delitev	45.125,99	135.210,02	68.877,03	254.900,02	234.197,97	467.648,36	15.983.421,13	
Za skupne službe po ZR	-	-	-	-	-	-	-	
Pokriv. izgube elektr. en 9 %	-	-	-	-	-	-	13.177,40	
Obvez. združ. v zdrav.	-	-	-	-	-	-	96.270,35	
Družbene službe	790,60	2.350,20	1.178,00	26.095,00	51.889,00	5.632,55	1.465.395,35	
Renta 20 %	-	-	-	-	-	-	514.725,26	
Renta 80 %	-	-	-	-	-	-	-	
Osební dohodki	-	-	-	-	-	-	3.441.644,65	
Obvezni rezervni sklad	1.121,40	3.333,55	1.670,85	6.125,80	5.686,95	11.265,05	1.244.493,95	
Skupna poraba	-	-	-	-	-	-	1.800.000,00	
Obvez. združ. za žel.	1.544,25	4.627,00	2.357,05	8.734,45	8.042,60	16.061,25	440.837,75	
Obvez. združ. za elektr.	485,10	1.453,50	740,45	2.743,85	2.526,50	5.045,45	138.494,50	
Obvez. združ. za ceste	1.940,45	5.814,10	2.961,75	10.975,35	10.105,95	20.181,85	553.938,10	
Obvez. združ. za posoj. neraz.	4.105,55	9.433,90	1.811,60	6.756,15	5.950,05	17.635,55	811.865,40	
Obvez. združ. skup. rez.	2.216,75	6.643,00	3.384,95	11.440,25	9.115,50	23.100,80	516.424,55	
Foslovni sklad TOZD	32.917,89	101.554,77	54.772,38	182.029,17	136.881,42	368.724,86	4.949.163,87	

Tabela št. 3

Obračun biološke amortizacije v letu 1975

	TOZD	OZK	Skupaj
Novo mesto	1.663.604,00	753.327,52	2.416.931,52
Straža	2.259.765,09	1.277.049,85	3.536.814,94
Podturn	3.721.614,30	724.172,92	4.445.787,22
Črmošnjice	1.654.396,25	922.822,66	2.577.218,91
Črnomelj	970.827,25	1.561.675,36	2.532.502,61
Trebnje	125.620,10	953.782,73	1.079.402,83
Skupaj:	10.395.826,99	6.192.831,04	16.558.658,03

Obračun in poraba biološke amortizacije v zasebnem sektorju
v letu 1975.

Neporabljena sredstva iz leta 1974	905.596,26
Obrač.biološke amortizacije v letu 1975	5.287.234,78
Skupaj:	6.192.831,04
Porabljena biološka amortizacija	5.907.560,52
Ostane za leto 1976	285.270,52

Tabela št. 4

PRISPEVKI ZA DRUŽBENE SLUŽBE - NOVO MESTO

	SKUPAJ	TOZO		TOZO		TOZO		OZK		OZK		OZK	
		Novo mesto		Straža		Podturn		N. mesto		Straža		Podturn	
1. Osn. šol. 1,7 % od n. 00	277.258,55	93.409,00	84.114,25	78.691,70	21.043,60	229,90	560,70	683,40	1.666,80	342,55	835,45		
2. Sr. šole 0,41 % od doh.	168.878,00	42.844,10	53.494,55	61.242,15	10.041,35								
3. Most 1 % od dohodka	411.897,35	104.497,80	130.474,50	149.371,05	24.491,05								
4. Narod. obr. 100 din na zaposlenega	39.800,00	13.800,00	12.300,00	11.000,00	2.700,00								
5. Dol. muzej 0,50 % od br. 00	115.833,30	39.024,50	35.141,30	32.875,90	8.791,60								
6. Finan. krajev. skup. 150,00 din na zaposl.	59.700,00	20.700,00	18.450,00	16.500,00	4.050,00								
7. Dij. dom 0,30 % od br. 00	64.225,05	23.414,70	21.084,80	19.725,55									
SKUPAJ :	1.137.592,25	337.690,10	355.059,40	369.406,35	71.117,60	790,60	2.350,20	1.178,00					

Tabela št. 5

Prispevki za družbene službe - Trebnje

	Skupaj	TOZD Trebnje	OZK Trebnje
1. Šol. in kom. dej. 1 % od br. prispevkov	34.131,15	28.498,60	5.632,55
2. Kraj. skup. 250 din na zap.	6.500,00	6.500,00	
3. Dij. dom 0,3 % od br. OD	4.574,35	4.574,35	
4. Izobr. 0,15 % od br. OD	2.287,20	2.287,20	
5. Klub samoupravljalcev 0,10 % od br. OD	1.524,80	1.524,80	
Skupaj:	49.017,50	43.384,95	5.632,55

Tabela št. 6

Prispevki za družbene službe - Črnomelj

	Skupaj	TOZD Črmoš.	TOZD Črnomelj	OZK Črmoš.	OZK Črnomelj
1. Dij.dom 0,3 % od br.OD	34.318,85	15.567,65	18.751,20		
2. Javna dela obč.0,5% CD	244.466,75	88.183,25	78.299,50	26.095,00	51.889,00
Skupaj:	278.785,60	103750,90	97.050,70	26.095,00	51.889,00

Tabela št. 7

Obračun za skupne rezerve za leto 1975

	Občinske skup.rez. 2 %	Republiške skup. rezrve 3 %	Skupaj 5 %
TOZD Novo mesto	18.599,30	27.898,90	46.498,20
TOZD Straža	43.331,90	64.997,85	108.329,75
TOZD Podturn	53.762,60	80.643,90	134.406,50
TOZD Črmošnjice	29.535,20	44.302,80	73.838,00
TOZD Črnomelj	25.683,20	38.524,85	64.208,05
TOZD Trebnje	9.870,85	14.806,30	24.677,15
TOZD "Gradnje"	3.426,25	5.139,40	8.565,65
OZK Novo mesto	886,70	1.330,05	2.216,75
OZK Straža	2.657,20	3.985,80	6.643,00
OZK Podturn	1.353,95	2.031,00	3.384,95
OZK Črmošnjice	4.576,10	6.864,15	11.440,25
OZK Črnomelj	3.646,20	5.469,30	9.115,50
OZK Trebnje	9.240,30	13.860,50	23.100,80
Skupaj:	206.569,75	309.854,80	516.424,55

PRILEGLO GIBANJA STROŠKOV TOZD IN OZK GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO
v obdobju od 1.1.1975 - 31.12.1975

Zap. št.	BESEDILO	TOZD NOVO MESTO	TOZD STRAŽA	TOZD PODURN	TOZD ČRMOŠNJICE	TOZD ČRMOELJ	TOZD TRENJE	TOZD GRADNJE	SKUPNE SLUŽBE
1.	Odkup za žago	229916,69	736626,60	758585,08	374121,98	491862,08	85078,25	552770,99	176226,08
2.	Odkup lesa	401568,50	415805,80	556747,65	367731,47	338812,09	13032,69	281376,40	34215,04
3.	Material	404669,60	380763,83	396884,97	329517,16	329236,19	29035,45	98633,93	79551,85
4.	Gorivo in mazivo	2484,30	3958,40		580,20	4984,80	1007,50	947,50	245,10
5.	Odp.dr.inv.avtog.in en.	82041,45	6313,10	17027,25	4882,05	13042,45	23109,55		22497,70
6.	Zaš.obleke,cbut. HTV	31530,00	23026,95	19252,40	11952,45	34147,75	14257,85	17337,25	274425,25
7.	Električna energija	5877,07	16732,86	5687,31	5312,15	17914,05	446,85	5501,90	51689,00
8.	Pisarniški material	666538,88	586653,80	971499,60	523882,80	432419,65	8625,60	781219,70	69050,90
9.	Drugi materialni stroški	534528,15	31520,65	56600,00		11473,80			50079,35
10.	Popravila in vzdrževanje	9496,00	91501,30	76905,80	23650,00	156218,05	6926,00	44799,50	2201,75
11.	Inv.vzdrž.osnov. sredstev	17742,55	25782,25	24140,10	15347,20	25413,10	11680,45	49,35	76364,90
12.	Prevozi	11740,30	12634,60	3189,80	11640,10	21334,00	4226,40	5333,00	13634,90
13.	Potni stroški - prevozní	130390,30	106411,60	45328,25	78744,35	138308,35	57874,85	42021,20	122357,45
14.	Kilometrina	354023,12	429496,42	428337,96	482622,64	540972,53	222690,30		10057,60
15.	Tovornine	1353082,56	1663343,20	2104477,15	179939,60	1121609,53	290746,15	1977593,80	1080139,10
16.	Druge proizvodne storitve	35532,20	38000,00	50,00	1770,00	800,00	1200,00		1585,00
17.	Majemnine, zakupnine			680,00			3543,70		1072,50
18.	Obrtniške storitve						514,10		3325,20
19.	Komunalne storitve	2033,20	291,45	2263,85	3900,30		645,55	2297,20	281,25
20.	Zdravniški pregledi delavcev		53250,00	163693,00	97175,00	71112,70	379,00	7058,00	32984,65
21.	Sodne in administrativne takse	75915,15	2400,60	2076,55	18445,10	860,00		30579,70	15504,60
22.	Druge neproizvodne storitve	344,50							101630,00
23.	Druge neproizvodne storitve	17210,00	16012,00	42936,20	21121,00	20698,50	2275,00	14210,00	15074,00
24.	Dnev.za službena potovanja								13580,00
25.									43618,00
26.	Terenški dodatek	754450,00	686382,00	572900,00	523060,00	587402,55	117572,50	130450,30	29377,40
27.	Reklama in propaganda	10650,00	53700,00	86253,00		500,00	650,00	1248,00	
28.	Reprezentanca	3074,65	9745,74	7116,50	6139,50	6731,00	3357,40	5451,45	
29.	Bicl.amort.zas.goz.								
30.	Bicl.amort.družb.gozdov	1294087,82	2513126,38	4687109,65	1907988,17	810975,17	123931,58	5913,66	23231,25
31.	Str.za znanst.raz.del.	38455,07	56645,96	77610,48	33917,62	23092,02	10825,48	1000,00	37448,60
32.	Str.za šol.delavcev	17644,60	5594,00	4743,60	15773,60	8573,60	5020,00	6600,70	15726,60
33.	Str.za prevoz na delo	61713,45	8230,10	16782,60	2960,00	9431,80	3857,40	36469,00	197153,20
34.	Stroški menze	264549,75	183440,00	240159,00	382768,35	331227,70	30200,00	22,00	
35.	Ostali materialni stroški		1450,00						
36.	Takoe neprav.ed zasah.	8564,05	5610,65	20394,00	2686,35	35425,00	1816,00	11508,05	20740,65

Zap. št.	BESEDILO	TOZO NOVO MESTO	TOZO STRAŽA	TOZO FOOTURN	TOZO ČRMOŠNJICE	TOZO ČRMONELJ	TOZO TREBNJE	TOZO GRADNJE	SKUPNE SLUŽBE
37.	Str. inv. vzdrž. zasebn.	15350,00				14014,00			
38.	Str. prevoz. zasebnikov	918513,45	1500889,15	900103,70	793594,95	789924,85	414971,30	426624,60	510,00
39.	Najem. in zakup. zas.	2000,00	3900,00			15105,80	8070,00	12104,00	
40.	Ost. str. neproizv. stor.	3097,40		45600,00	655,00	4431,50		266,00	
41.	Avtorski honorarji								
42.	Amortizacija	658339,83	726200,77	901778,44	567913,12	553188,93	61711,32	355799,38	
43.	Am. po stop. ki pres. min.	431944,66	498986,77	548097,21	394965,60	458962,03	36776,95	216988,83	
44.	Obrestiti od kreditov	5405,40	61004,80	11317,00	16505,80	87640,90	1647,80	234,85	
45.	Zavarovalne premije	127023,00	107423,35	134026,70	81600,80	90971,80	12694,85	74846,65	
46.	Prev. in druge ban. stor.								
47.	Prispevki, članarine	13280,50	18447,15	24596,20	9778,00	5380,40	2305,90	3074,55	
48.	Prisp. za mestno zemljišče	4169,80				199,95	427,00		
49.	Vodni prispevek	8292,85	6410,25	7863,90	5766,85	5671,55	595,75	1357,75	
50.	Vkal. sred. za stanov. izgradnjo	693056,65	625542,73	579607,65	462914,23	553746,56	135037,32	158569,37	
51.	Vkal. dod. pris. za zdr. zav. in nesr. pri delu	79227,95	70824,85	65351,55	53332,45	63263,25	15077,10	19011,95	
52.	Vkal. pris. za inv. pok. zavarovanje	60469,35	54518,75	50764,55	40322,90	48318,35	11826,05	13779,85	
53.	Prisp. za obnovo Bos. Krajine	46918,15	42271,45	39353,00	31164,55	37189,30	9160,70	10681,95	
54.	Prisp. za zaposlovanje	11720,10	10545,30	9811,00	7836,70	5298,65	2281,20	2699,90	
55.	Prisp. za valoriz. pokojnin	48304,80	114916,80	173075,40	88397,40	39030,00	10530,60	4540,80	
56.	1 % prisp. od nab. cene lesa	46571							
57.	Vkal. 00 redne del. razmerje	7558924,15	6814844,50	6345563,10	5040117,45	5988192,25	1478258,70	1722488,25	
58.	Vkal. 00 dopoln. del. razmerje	53928,80	40102,60	21624,05	16430,95	45154,60	4528,80	11023,10	
59.	Boleznine do 30 dni	192044,15	173317,15	207990,10	132661,15	217055,49	41995,35	24810,15	
60.	Vkal. prej. iz civ. prav. razmerja	196949,65	227692,45	95508,90	74770,30	198704,75	138648,90	7904,05	
61.	Vkal. nagr. štud. in učen. za prak. delo		7594,50	1352,50		16857,30		1612,50	
62.	Štipendije								
63.	Prisp. od štipen. 0,50 %	56806,40	47982,30	42838,30	20522,55	23945,60	10644,70	8344,95	
64.	Fop. fin. rez. iz nasl. ter. s prek. rok.	217720,56	220841,02	292789,87	164522,54	99614,02	23907,35	14941,26	
65.	Stroški sodnih sporov								
66.	Izgub. sred. skes. kazni		1200,00			500,00			
67.	Drugi izredni izdatki	682,20	0,11		884,35			720,00	
68.	Popravek vrednosti zalog	11573,62	2435,84	113,03	4079,28	5014,84		534,07	
69.	Manjko pri materialu								
70.	Odpisane ostale terjatve	28306,95	44140,70			11627,05	34083,15		
SKUPAJ		18711318,44	19626483,73	21898557,84	15050374,66	14969022,94	3529713,79	7197357,34	8160595,40

Zar. št.	BESEDILO	TOZO NOVO MESTO	TOZO STRAŽA	TOZO PODTURN	TOZO ČRMOŠNJICE	TOZO ČRMOELJ	TOZO TREBNJE	TOZO GRADNJE	SKUPNE SLUŽBE
37.	Str. inv. vzdrž. zasebn.	15350,00				14014,00			
38.	Str. prevoz. zasebnikov	918513,45	1500889,15	900103,70	793594,95	789924,85	434971,30	426624,60	510,00
39.	Najem. in zakup. zas.	2000,00	3900,00			15105,80	8070,00	12104,00	
40.	Ost. str. neproizv. stor.	3097,40		45600,00	655,00	4431,50		266,00	
41.	Avtorski honorarji								22432,50
42.	Amortizacija	658335,83	726200,77	901778,44	567913,12	553186,93	61711,32	355799,38	13046,25
43.	Am. po stop. ki pres. min.	431944,66	499986,77	548097,21	394965,60	458962,03	36776,95	216998,83	258509,24
44.	Obrniti od kreditov	5405,40	61004,80	11317,00	16505,80	87640,90	1647,80	234,85	204721,97
45.	Zavarovalne premije	127023,00	107423,35	134026,70	81600,80	90971,80	12694,85	74846,65	41600,80
46.	Prev. in druge ban. stor.								76716,85
47.	Prispevki, članarine	13280,90	18447,15	24596,20	9778,00	5380,40	2305,90	3074,55	128489,30
48.	Prisp. za mestno zemljišče	4169,80				195,95	427,00		1900,00
49.	Vodni prispevek	8292,85	6410,25	7863,90	5766,85	5671,55	595,75	1357,75	2949,45
50.	Vkal. sred. za stanov. izgradnjo	63056,69	625542,73	579607,65	462914,23	553746,56	135037,32	158569,37	1834,90
51.	Vkal. ded. pris. za zdr. zav. in nesr. pri delu	79227,95	70824,85	65351,55	53332,45	63263,25	15077,10	19011,95	367697,31
52.	Vkal. pris. za inv. pok. zavarovanje	60469,35	54518,75	50764,55	40322,90	48318,35	11826,05	13779,85	41053,00
53.	Prisp. za obnovo Bes. Krajine	46918,15	42271,45	39353,00	31164,55	37189,30	9160,70	10681,95	31467,10
54.	Prisp. za zaposlovanje	11720,10	10545,30	9811,00	7836,70	5298,65	2281,20	2699,90	24267,60
55.	Prisp. za valoriz. pokojnin	48304,80	114916,80	173075,40	88397,40	39030,00	10530,60	4540,80	6006,25
56.	1 % prisp. od nab. cene lesa	46571							
57.	Vkal. 00 redne del. razmerje	7558924,15	6814844,50	6345563,10	5040117,45	5988192,25	1478258,70	1722488,25	3877212,40
58.	Vkal. 00 dopoln. del. razmerje	53928,80	40102,60	21624,05	16430,95	45154,60	4528,80	11023,10	58771,35
59.	Boleznine do 30 dni	192044,15	173317,15	207990,10	132661,15	217055,49	41995,35	24810,15	29071,20
60.	Vkal. prej. iz civ. prav. razmerja	196949,65	227692,45	95508,90	74770,30	198704,75	138648,90	7904,05	11504,40
61.	Vkal. nagr. štud. in učen. za prak. delo		7594,50	1352,50		16857,30		1612,50	32123,80
62.	Študentske								130010,00
63.	Prisp. od štipen. 0,50 %	56808,40	47982,30	42838,30	20522,55	23945,60	10644,70	8944,95	28235,20
64.	Fop. fin. rez. iz nasl. ter. s prek. rok.	217720,56	220841,02	292789,87	164522,54	99614,02	23907,35	14941,26	
65.	Stroški sodnih sporov								43522,60
66.	Izjub. sred. skes. kazni		1200,00			500,00			
67.	Drugi izredni izdatki	682,20	0,11		884,35			720,00	26924,91
68.	Popravek vrednosti zaloga	11573,62	2435,84	113,03	4079,28	5014,84		534,07	12904,38
69.	Manjko pri materialu								63378,13
70.	Odpisane ostale terjatve	28306,95	44140,70			11627,05	34083,15		19441,64
SKUPAJ :		1871318,44	19626483,73	21898557,84	15050374,66	14969022,94	3529713,79	7197357,34	8160595,40

[illegible]

Zap. št.	BESED ILO	NOVI GRAD	OZK NOVO MESTO	ŽAGA	OZK POGANCI	OZK STRAŽA	OZK PODTURN	OZK ČRMOŠNJIČE	OZK ČRNO MELJ	OZK TRESNJE	SKUPAJ
37.	Str. inv. vzdrž. zasebn.										29404,00
38.	Str. prevoz. zaseb.										5745132,00
39.	Najem. in zakupnine zaseb.										41179,80
40.	Ost. str. neproizv. stor.										76482,40
41.	Avtorski honorarji										13046,25
42.	Amortizacija	8534,92									4091975,95
43.	Am. po stop. ki pres. min.										2791444,02
44.	Obrresti od kreditov										225357,35
45.	Zavarovalne premije	8470,85									713774,85
46.	Prov. in druge ban. stor.										128489,30
47.	Prispevki, članarine										92282,25
48.	Prispevek za mestno zemljišče		1860,05			4008,50	1244,35	1316,45	3531,25	2458,55	7746,20
49.	Vodni prispevek										37793,80
50.	Vkal. sred. za stan. izgrad.	959,30									3567131,16
51.	Vk. dod. pris. za zdr. zav. in nes. pri d.	156,70									407338,80
52.	Vk. pris. za inv. pok. zavarovanje	159,90									311626,80
53.	Prisp. za obnovo Bos. Krajine	73,25									241079,95
54.	Prisp. za zaposlovanje										69199,10
55.	Prisp. za valoriz. pokojnin		289,80			1111,20		337,20	821,40	1690,80	483046,20
56.	1 % pris. od nab. cene lesa									795,27	47366,99
57.	Vkal. 00 redno del. razmerje	10559,00									38825600,80
58.	Vkal. 00 dopoln. del. razmerje										262223,25
59.	Bolezni do 30 dni										1018944,70
60.	Vkal. prej. iz civ. prav. razmerja	1440,00									953123,40
61.	Vk. nagr. štud. in obn. za pr. del.	11657,20									71197,80
62.	Štipendije										130010,00
63.	Prisp. od štipen. 0,50 %										239322,00
64.	Pop. fin. rez. iz nasl. ter. s prek. rok.		83778,32			193605,63	50573,95	107838,14	143874,55	113247,88	1727255,09
65.	Stroški sodnih sporov										43522,60
66.	Izob. are. skes. kazni	11,05									1700,00
67.	Drugi izredni izdatki										29222,62
68.	Popravek vrednosti zalog										36655,06
69.	Manjko pri materialu	163,60									53547,48
70.	Odpisane ostale terjatve										137599,49
SKUPAJ :		288919,62	4027751,85	2363851,05	10045130,63		2770982,35	4914365,51	10097805,23	5752268,41	149404498,79

Station	Time	Lat	Long	Alt	Temp	Wind	Dir	Clouds	Remarks
101	0000	34° 00' N	118° 00' W	1000	50.0	10	000	000	Clear
102	0100	34° 05' N	118° 05' W	1000	50.5	10	000	000	Clear
103	0200	34° 10' N	118° 10' W	1000	51.0	10	000	000	Clear
104	0300	34° 15' N	118° 15' W	1000	51.5	10	000	000	Clear
105	0400	34° 20' N	118° 20' W	1000	52.0	10	000	000	Clear
106	0500	34° 25' N	118° 25' W	1000	52.5	10	000	000	Clear
107	0600	34° 30' N	118° 30' W	1000	53.0	10	000	000	Clear
108	0700	34° 35' N	118° 35' W	1000	53.5	10	000	000	Clear
109	0800	34° 40' N	118° 40' W	1000	54.0	10	000	000	Clear
110	0900	34° 45' N	118° 45' W	1000	54.5	10	000	000	Clear
111	1000	34° 50' N	118° 50' W	1000	55.0	10	000	000	Clear
112	1100	34° 55' N	118° 55' W	1000	55.5	10	000	000	Clear
113	1200	35° 00' N	119° 00' W	1000	56.0	10	000	000	Clear
114	1300	35° 05' N	119° 05' W	1000	56.5	10	000	000	Clear
115	1400	35° 10' N	119° 10' W	1000	57.0	10	000	000	Clear
116	1500	35° 15' N	119° 15' W	1000	57.5	10	000	000	Clear
117	1600	35° 20' N	119° 20' W	1000	58.0	10	000	000	Clear
118	1700	35° 25' N	119° 25' W	1000	58.5	10	000	000	Clear
119	1800	35° 30' N	119° 30' W	1000	59.0	10	000	000	Clear
120	1900	35° 35' N	119° 35' W	1000	59.5	10	000	000	Clear
121	2000	35° 40' N	119° 40' W	1000	60.0	10	000	000	Clear
122	2100	35° 45' N	119° 45' W	1000	60.5	10	000	000	Clear
123	2200	35° 50' N	119° 50' W	1000	61.0	10	000	000	Clear
124	2300	35° 55' N	119° 55' W	1000	61.5	10	000	000	Clear
125	0000	36° 00' N	120° 00' W	1000	62.0	10	000	000	Clear
126	0100	36° 05' N	120° 05' W	1000	62.5	10	000	000	Clear
127	0200	36° 10' N	120° 10' W	1000	63.0	10	000	000	Clear
128	0300	36° 15' N	120° 15' W	1000	63.5	10	000	000	Clear
129	0400	36° 20' N	120° 20' W	1000	64.0	10	000	000	Clear
130	0500	36° 25' N	120° 25' W	1000	64.5	10	000	000	Clear
131	0600	36° 30' N	120° 30' W	1000	65.0	10	000	000	Clear
132	0700	36° 35' N	120° 35' W	1000	65.5	10	000	000	Clear
133	0800	36° 40' N	120° 40' W	1000	66.0	10	000	000	Clear
134	0900	36° 45' N	120° 45' W	1000	66.5	10	000	000	Clear
135	1000	36° 50' N	120° 50' W	1000	67.0	10	000	000	Clear
136	1100	36° 55' N	120° 55' W	1000	67.5	10	000	000	Clear
137	1200	37° 00' N	121° 00' W	1000	68.0	10	000	000	Clear
138	1300	37° 05' N	121° 05' W	1000	68.5	10	000	000	Clear
139	1400	37° 10' N	121° 10' W	1000	69.0	10	000	000	Clear
140	1500	37° 15' N	121° 15' W	1000	69.5	10	000	000	Clear
141	1600	37° 20' N	121° 20' W	1000	70.0	10	000	000	Clear
142	1700	37° 25' N	121° 25' W	1000	70.5	10	000	000	Clear
143	1800	37° 30' N	121° 30' W	1000	71.0	10	000	000	Clear
144	1900	37° 35' N	121° 35' W	1000	71.5	10	000	000	Clear
145	2000	37° 40' N	121° 40' W	1000	72.0	10	000	000	Clear
146	2100	37° 45' N	121° 45' W	1000	72.5	10	000	000	Clear
147	2200	37° 50' N	121° 50' W	1000	73.0	10	000	000	Clear
148	2300	37° 55' N	121° 55' W	1000	73.5	10	000	000	Clear
149	0000	38° 00' N	122° 00' W	1000	74.0	10	000	000	Clear
150	0100	38° 05' N	122° 05' W	1000	74.5	10	000	000	Clear
151	0200	38° 10' N	122° 10' W	1000	75.0	10	000	000	Clear
152	0300	38° 15' N	122° 15' W	1000	75.5	10	000	000	Clear
153	0400	38° 20' N	122° 20' W	1000	76.0	10	000	000	Clear
154	0500	38° 25' N	122° 25' W	1000	76.5	10	000	000	Clear
155	0600	38° 30' N	122° 30' W	1000	77.0	10	000	000	Clear
156	0700	38° 35' N	122° 35' W	1000	77.5	10	000	000	Clear
157	0800	38° 40' N	122° 40' W	1000	78.0	10	000	000	Clear
158	0900	38° 45' N	122° 45' W	1000	78.5	10	000	000	Clear
159	1000	38° 50' N	122° 50' W	1000	79.0	10	000	000	Clear
160	1100	38° 55' N	122° 55' W	1000	79.5	10	000	000	Clear
161	1200	39° 00' N	123° 00' W	1000	80.0	10	000	000	Clear
162	1300	39° 05' N	123° 05' W	1000	80.5	10	000	000	Clear
163	1400	39° 10' N	123° 10' W	1000	81.0	10	000	000	Clear
164	1500	39° 15' N	123° 15' W	1000	81.5	10	000	000	Clear
165	1600	39° 20' N	123° 20' W	1000	82.0	10	000	000	Clear
166	1700	39° 25' N	123° 25' W	1000	82.5	10	000	000	Clear
167	1800	39° 30' N	123° 30' W	1000	83.0	10	000	000	Clear
168	1900	39° 35' N	123° 35' W	1000	83.5	10	000	000	Clear
169	2000	39° 40' N	123° 40' W	1000	84.0	10	000	000	Clear
170	2100	39° 45' N	123° 45' W	1000	84.5	10	000	000	Clear
171	2200	39° 50' N	123° 50' W	1000	85.0	10	000	000	Clear
172	2300	39° 55' N	123° 55' W	1000	85.5	10	000	000	Clear
173	0000	40° 00' N	124° 00' W	1000	86.0	10	000	000	Clear
174	0100	40° 05' N	124° 05' W	1000	86.5	10	000	000	Clear
175	0200	40° 10' N	124° 10' W	1000	87.0	10	000	000	Clear
176	0300	40° 15' N	124° 15' W	1000	87.5	10	000	000	Clear
177	0400	40° 20' N	124° 20' W	1000	88.0	10	000	000	Clear
178	0500	40° 25' N	124° 25' W	1000	88.5	10	000	000	Clear
179	0600	40° 30' N	124° 30' W	1000	89.0	10	000	000	Clear
180	0700	40° 35' N	124° 35' W	1000	89.5	10	000	000	Clear
181	0800	40° 40' N	124° 40' W	1000	90.0	10	000	000	Clear
182	0900	40° 45' N	124° 45' W	1000	90.5	10	000	000	Clear
183	1000	40° 50' N	124° 50' W	1000	91.0	10	000	000	Clear
184	1100	40° 55' N	124° 55' W	1000	91.5	10	000	000	Clear
185	1200	41° 00' N	125° 00' W	1000	92.0	10	000	000	Clear
186	1300	41° 05' N	125° 05' W	1000	92.5	10	000	000	Clear
187	1400	41° 10' N	125° 10' W	1000	93.0	10	000	000	Clear
188	1500	41° 15' N	125° 15' W	1000	93.5	10	000	000	Clear
189	1600	41° 20' N	125° 20' W	1000	94.0	10	000	000	Clear
190	1700	41° 25' N	125° 25' W	1000	94.5	10	000	000	Clear
191	1800	41° 30' N	125° 30' W	1000	95.0	10	000	000	Clear
192	1900	41° 35' N	125° 35' W	1000	95.5	10	000	000	Clear
193	2000	41° 40' N	125° 40' W	1000	96.0	10	000	000	Clear
194	2100	41° 45' N	125° 45' W	1000	96.5	10	000	000	Clear
195	2200	41° 50' N	125° 50' W	1000	97.0	10	000	000	Clear
196	2300	41° 55' N	125° 55' W	1000	97.5	10	000	000	Clear
197	0000	42° 00' N	126° 00' W	1000	98.0	10	000	000	Clear
198	0100	42° 05' N	126° 05' W	1000	98.5	10	000	000	Clear
199	0200	42° 10' N	126° 10' W	1000	99.0	10	000	000	Clear
200	0300	42° 15' N	126° 15' W	1000	99.5	10	000	000	Clear

Zaloge:

Poprečne zaloge v letu 1975 znašajo 9.659.071 din in sicer zaloge materiala, drobnega inventarja, embalaže in avtogum 3.118.658 din in zaloge gozdnih sortimentov 6.540.413 din. Zaloge materiala (razred 3) vrednotimo po dejanskih cenah, zaloge gozdnih sortimentov /razred 6) po planskih cenah, kjer so zajeti samo variabilni stroški (stroški materiala in osebni dohodki izdelave).

Investicije

Vse investicije v letu 1975 smo financirali iz lastnih sredstev. Za investicije smo porabili 8.733.920,51 din. Struktura investicij je razvidna iz spodnje tabele.

Nedokončanih investicij je 2.446.392,53 din. V zvezi s pokrivanjem obveznih trajnih obratnih sredstev, obrazec TOS, izkazuje delovna organizacija presežek trajnih obratnih sredstev v višini 17.211.488,92 din.

Nabava osnovnih sredstev v letu 1975 po TOZD in za delovno organizacijo:

TOZD Novo mesto

Znesek

gozdne ceste	387.117,45
Mehanizacija (kombiji, avtomob.)	179.334,00
Pisar. str. in apar. + pis. oprema	7.960,00
Ostala oprema	38.923,70
Skupaj	613.335,15

0320 Objekti v gradnji	1.388.711,14
0321 Oprema v izdelavi in montaži	-

TOZD Straža

Gozdne ceste	721.589,66
Mehanizacija (avtom.)	10.882,85
Ostala oprema	4.304,65
Skupaj	736.777,16

0320 Objekti v gradnji	72.454,40
0321 Oprema v izdelavi in montaži	525.153,70

TOZD Podturn

Gozdne ceste	2.727.347,33
Mehanizacija (avtom., trakt. avtobus)	716.432,10
Pis. str. in aparati + pisar. oprema	18.030,00
Ostala oprema	127.549,45

Skupaj	3.589.358,88
Objekti v gradnji	25.210,96

TOZD Črmošnjice

Gozdne ceste	993.151,87
Mehanizacija	132.233,95
Pis. str. in aparati + pis. oprema	33.417,60
Skupaj	1.158.803,42
Objekti v gradnji	206.462,17

TOZD Črnomelj

Gozdne ceste	1.400.061,40
Mehanizacija	299.914,90
Pis. str. + pis. oprema	13.554,90
Ostala oprema	66.144,45
Skupaj:	1.779.675,65
Objekti v gradnji	209.400,16

TOZD Trebnje

Računski stroj	14.900,00
----------------	-----------

TOZD Gradnje

Mehanizacija	77.200,00
Ostala oprema	40.321,40
Skupaj	117.521,40

Skupne službe

Mehanizacija	77.200,00
Pis. str. in aparati + pis. oprema	645.548,85
Ostala oprema	800,00
Skupaj	723.548,85
Objekti v gradnji	19.000,00

Skupaj GG Novo mesto

Gozdne ceste	6.229.267,71
Mehanizacija	1.493.197,80
Pis. str. + oprema	733.411,35
Ostala oprema	278.043,65
Skupaj:	8.733.920,51
+ nedokončane investicije	2.446.392,53

Izvoz - uvoz

V letu 1975 smo izvozili gozdnih sortimentov v vrednosti 20.834.142,50 din, višina uvoza pa znaša 2.076.280,00 din, kar znaša 9,97 % od izvoza.

Zakon o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka v TOZD

Zakon o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka v TOZD, ki je objavljen v Ur. listu SFRJ št. 60/75, se uporablja od 1. 1. 1976. Bistvo tega zakona je, da se v dohodek štejejo samo zneski, ki so plačani, oziroma za katere je zavarovano plačilo z enim od instrumentov za zavarovanje plačil: ček, menica, garancija banke, nepreklicani akreditiv.

xxx

NOVA VARIANTA BILANČNE METODE PRI UREJANJU GE ČRMOŠNJICE

Urejevalci GG Novo mesto smo se v letu 1975 znašli pred težko nalogo urediti dve največji enoti v našem območju, t.j. GE Črmošnjice in GE Žužemberk. Medtem ko obsega enota Žužemberk pretežno zasejne gozdove, ki zahtevajo čim cenejše urejanje, pa obsega enota Črmošnjice pretežno gozdove SLP, kjer naj bi urejanje s čim natančnejšimi podatki omogočilo čim intenzivnejše gospodarjenje. Ob tako obsežni nalogi in skromni kadrovski zasedbi je bilo treba najti metode, ki bi nam kljub temu omogočile priti do čim uporabnejših podatkov o stanju lesne zaloge in prirastka v omenjeni enoti.

GE Črmošnjice obsega pretežno visoko produktivne gozdove na najboljših rastiščih, kjer bi bilo ob intenzivnejšem gojenju možno znatno zvišati prirastek in s tem etat. Prvi koraki do tega pa so kolikor toliko uporabni podatki o stanju lesne zaloge in prirastka po posameznih oddelkih. Urejevalci so se pri ugotavljanju lesne zaloge pred desetimi leti v večjem delu enote (izjema Drvodelnik) oslanjali na lokalne deblovnice, veljavne že leta 1955. Že prvi terenski obhodi so nas navdali z dvomom v pravilnost omenjenih deblovnice in prva rutinska merjenja so še potrdila naše domneve, da so lokalne deblovnice prenizke. Treba je bilo torej na novo določiti tarife ter preizkusiti prirastek. Izvedli smo vrtanje s strogo objektivnim izborom dreves, izkoristili pa smo tudi obsežno popolno premerbo na približno polovici površine ter na tej površini izračunali prirastek in vrast tudi po kontrolni metodi Ferguson. Podatke o izvrstkih je obdelal Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani (ing. Puhek). Primerjave obeh rezultatov so pokazale, da daje kontrolna metoda nekoliko nižje vrednosti od vrtanj. Primerjava s podatki pred desetimi leti pa je pokazala, da se snop prirastnih nizov kontrolne metode lepo ujema s prirastnim nizom (enim za celo enoto) izpred desetih let. Tako smo za obračun prirastka uporabili rezultate kontrolne metode. Ostal pa je problem obračuna lesne zaloge na površini, ki ni bila polno merjena ali okularno ocenjena. Zanašali smo se na bilančno metodo, po kateri se lesna zaloga obračunava po obrazcu.

$$V_2 = (V_1 \cdot 1,0p^n - p) 1,0p^{10-n}$$

kjer pomeni:

V_1 - lesno zalogo sestoj iz prejšnjega urejanja

p - procent priraščanja lesne zaloge

P - posek v ureditvenem razdobju

n - število let od začetka ureditvenega razdobja do sečnje
ali pa z majhno napako po obrazcu

$$V_2 = V_1 + \text{periodični prirastek} - \text{periodični posek}$$

Metoda se zdi na prvi pogled zelo enostavna, zlasti če uporabimo drugi enostavnejši obrazec, ima pa nekatere pomanjkljivosti. Prof. Čokl ima ob tej metodi sledeče pomisleke (Čokl: racionalizacija metod za urejanje gozdov, Ljubljana 1970): "Pri uporabi te metode pa se srečamo s problemom, kako oceniti strukturo lesne zaloge po debelinskih razredih. V ta namen bi bilo potrebno poznati dinamiko vraščanja drevja prek meritvenega praga in priraščanje prek razrednih mej ter bi morali za posek zmanjšano in za prirastek povečano lesno zalogo debelinskih razredov korigirati še z razliko med dotokom in odtokom lesne zaloge po razredih. V splošnem opažamo pomikanje lesnih zalog iz nižjih v višje debelinske razrede, torej z večjim odtokom kot pritokom pri prvem in deloma pri drugem debelinskem razredu, zaradi česar bi brez upoštevanja tega pretoka ugotavljali pri nižjih razredih preveliko, pri višjih pa premajhno lesno zalogo. Bilančna metoda nam torej sama po sebi ne more dati povsem zanesljivih podatkov o strukturi lesne zaloge in jo je možno ugotoviti le z računskimi operacijami, če so nam na razpolago dovolj razčlenjeni podatki o prirastku in poseku lesa".

V našem primeru ni šlo samo za to, ampak se niti nismo mogli osloniti na lesno zalogo prejšnjega urejanja, ker smo vedeli, da je bila obračunana po prenizkih deblovnicah. Razen tega srednja vrednost prirastnega niza za posamičen razširjeni debelinski razred ali celo za celoten razpon lesne zaloge oddelka v odvisnosti strukture lesne zaloge znatno variira in omogoča napake ne le v strukturnem pogledu, ampak tudi v absolutni končni vrednosti. Ta napaka se vleče potem še naprej v obračun prirastka. Da tu ne gre za majhne vrednosti pove podatek, da smo po bilančni metodi hoteli obračunati skoraj polovico lesne zaloge GE Črmošnjice (ca 600.000 m³). Treba se je bilo torej osloniti na zanesljive podatke ter po možnosti zaradi čim pravilnejšega obračuna prirastka ugotoviti tudi čim bolj verno strukturo lesne zaloge.

Našli smo sledečo rešitev: Lesno zalogo za leto 1975 lahko dokaj zanesljivo obračunamo po obratni poti, s katero računamo prirastek po kontrolni metodi Ferguson, če razpolagamo z zanesljivimi podatki o:

- številu drevja po deb. stopnjah izpred desetih let za posamezne oddelke, ločeno iglavce in listavce,
- številu posekanih dreves po debelinskih stopnjah za posamezne izdelke iz leta, v katerih so bila ta drevesa posekana, ločeno iglavci in listavci,
- vrasti v debelinskem prirastku posameznih debelinskih stopenj drevja za posamezne oddelke ali skupine oddelkov, ločeno iglavci in listavci.

Izkazalo se je, da te podatke imamo. Vsi oddelki, določeni za bilančno metodo so bili pred desetimi leti klupirani. Evidenca sečenj po številu drevja GE Črmošnjice se je pri računanju prirastka po kontrolni metodi izkazala za dovolj točno. Vzrast in debelinski prirastek sta bila dokaj zanesljivo ugotovljena za klupirane oddelke (okrog polovice celotne površine GE Črmošnjice). Ker se posamezne skupine klupiranih oddelkov po rastiščnih pogojih, sestavi in kvaliteti ne razlikujejo bistveno od skupin namenjenih oddelkov določenih za bilančno metodo, smo smatrali, da se tudi povprečna vzrast in povprečni debelinski prirastek po debelinskih stopnjah v posameznih skupinah klupiranih oddelkov ne razlikuje bistveno od vrasti in prirastka v njim podobnih skupinah neklupiranih oddelkov.

Lesno zalogo po posameznih oddelkih smo obračunali na sledeč način: Številu drevja izpred desetih let (v nadaljnjem besedilu si je treba vse podatke in operacije zamisliti ločeno za iglavce in listavce ter po posameznih debelinskih stopnjah) smo odšteli število drevja, posekanega v prvi polovici preteklega ureditvenega razdobja. Iz vrednosti za debelinski prirastek smo izračunali število dreves, preraslih v naslednje debelinske stopnje na začetku periode (vertikale v razpredelnici kontrolne metode Ferguson) ter število stagnirajočih dreves. Horizontalni seštevki vraslih stagnirajočih dreves v razpredelnici (konec periode) so nam dali določeno število drevja. Temu številu drevja smo odšteli število drevja, posekanega v drugi polovici preteklega ureditvenega razdobja, številu drevja tretje stopnje pa nato prišteli povprečno vrast in stem dobili število drevja v letu 1975.

Najprej smo računali, kot da gre za podatke popolne premerbe.

Način dela se zdi precej zamotan, zamuden in nezanesljiv, vendar ni čisto tako. Postopek je enak kot pri klasični kontrolni metodi, ki velja za teoretično neoporečno, le da potekajo računske operacije v obratni smeri, namesto izračunanega prirastka pa se vstavi prirastek, izračunan iz vzorca. Možno napako je zelo težko izračunati, ne more pa biti znatna, če operiramo z vzorcem, večjim od polovice tretirane površine, ki je razen tega smiselno razporejen ter se le malo razlikuje od ostale populacije. Lahko trdimo, da so dobljeni podatki v mejah dovoljenih odstopanj. Sam obračun se ne bo zdel več tako zamuden in zamotan, če povemo, da ga je v celoti in brez pomoči izvedel tehnik taksator v tednu dni. Prav tako ni čisto brez vrednosti zavest, da smo izkoristili prav vse, kar je bilo možno, da le dobimo čim zanesljivejše podatke.

Janez Blažič, dipl. ing.

22. SMUČARSKO TEKMOVANJE ZA "FRICOV POKAL"

Sedmega februarja 1976 se je v Črmošnjicah zbralo do sedaj največje število udeležencev tradicionalnega smučarskega tekmovanja za "Fricov pokal". Tudi v preteklem letu se je pokazalo, da je tekmovanje za "Fricov pokal" postalo zares tradicionalno, saj poteka že izredno lepo število let in tudi udeležba na njem je zelo številčna. V svoji tradicionalnosti to tekmovanje še vedno ostaja kot lokalna in rivalna borba smučarskih udeležencev gozdnega gospodarstva in Novolesa. Pri letošnjem srečanju je poleg številčnosti tudi novo tudi to, da so se na belem polju kot tekmovalke pojavile tudi ženske.

Dobra organizacija, obilo snega in lepo vreme so bili elementi, ki so pogojevali uspešno izvedbo tekmovanja kljub poznemu popoldanskemu startu. Proga je, kot po navadi, bila dolga 350 m, s tem, da je njena dolžina bila prilagojena kategorijam tekmovalcev.

Tekmovalo se je v štirih kategorijah in sicer:

1. ženske,	3 tekmovalke
2. tekmovalci rojeni pred 1936 letom	10 tekmovalcev
3. tekmovalci rojeni med 1936 in 1945 letom	18 "
4. tekmovalci rojeni po 1945 letu	33 "

Od celotnega števila 69 udeležencev je 53 tekmovalcev veljavno končalo tekmovanje.

Izidi tekmovanja so naslednji:

v kategoriji žensk:

1. Erbežnik Marija	Novoles
2. Serini Jasna	Novoles
3. Jakše Ivica	Novoles - odstopila

V kategoriji tekmovalcev rojenih pred 1936 letom:

1. Serini Alojz	GG - skupne službe
2. Rade Jože	TOZD Črnomelj
3. Kure Jože	GG - skupne službe
4. Kregar Slavko	Novoles
5. Šebenik Janez	TOZD Črmošnjice

V kategoriji tekmovalcev rojenih med 1936 - 1945 letom:

1. Medle Slavko	Novoles
2. Henčič Peter	Novoles
3. Slak Igor	Novoles
4. Iskra Dušan	TOZD Straža
5. Grabrijan Andrej	TOZD Črnomelj

V kategoriji tekmovalcev rojenih po 1945 letu:

1. Novinc Janez	Novoles
2. Turk Viktor	TOZD Črmošnjice
3. Bobnar Primož	TOZD Straža
4. Dular Zdene	Novoles
5. Zupančič Brane	Novoles

Ekipno je zmagala ekipa gozdnega gospodarstva v sestavi Serini, Rade, Iskra, Grabrijan, Bobnar, Pirc pred ekipo Novolesa v sestavi Kregar, Šuln, Medle, Henčič, Novinc in Dular. S tem je tudi novi prehodni pokal ostal že drugič v rokah tekmovalcev gozdnega gospodarstva.

Vsi tekmovalci so dobili lepa praktična darila za katera so poleg matičnih podjetij prispevali še Krka in Novoteks. Ravno tako so tekmovalci svojo tekmovalno utrujenost potolažili z odličnim čajem in nepogrešljivo "kranjsko", kar jim je pripravila simpatična kuharica pri TOZD Črmošnjice.

Tekmovanje so s svojo prisotnostjo počastili gen. dir. Novolesa in njegov namestnik.

Rade Kalinovič, dipl. ing.

XXx

"TIMBERJACK" JE MORAL V ČRNOMELJ

Čeprav vedno slišimo o drobnih sortimentih in o drveh na TOZD Črnomelj, je moral ta težki traktor ali "Lesni Jaka", kot mu pravijo v rodni domovini, v revir Bukova gora - TOZD Črnomelj, kjer bi druga pravilna sredstva odpovedala, ali pa bila nesmotrna in predraga. Tu je spravljal najdebelejšo bukovino, kar jo imamo v naših revirjih. Zasluga, da so ostala še taka drevesa, je bila neodprtost tega predela ter zelo razgiban vrtačast in strm teren. Sečnjo smo prelagali iz leta v leto, dokler ni prišel čas, ko smo prišli na vrsto za "Timberjack".

Predhodno smo napravili sečno-spravlilni načrt, označili sečne enote in vlake na terenu ter vse skupaj prenesli na karte. Večkrat smo si pred sečnjo ogledali sečišče s tov. Lukšičem iz Podturna in ing. Piškurjem iz Straže, ki sta nam pomagala določiti vlake ter nakazala ostale probleme, ki nastanejo pri spravlilu pri debelni metodi.

Oddelek 59, kjer smo izvajali sečnjo, je velik 28 ha, lesna zaloga znaša 6571 m³ ali 238 m³/ha, 10-letni etat pa 3.000 m³ listavcev.

Podatki odkazila, spravila in napadlih sortimentov so naslednji:

Površina sečišča	15 ha
Na golo posekano drevje	4,1 ha
Število odkazanih dreves	1.317 kom
Odkazana lesna masa	2.302 m ³
Neto - napadla masa	2.205 m ³
Od tega: hlodi	1.131 m ³
iverice	284 m ³
drva	1.220 prm
Odpadek	97 m ³
Povprečno drevo	1,76 m ³
Norma poseka: hlodovina	7 m ³
drva	4,5 prm

Spravilo s Timberjackom in odprema s kamioni je bila takale:

Oblovina za žago	1.115 m ³
Oblovina za iverice	284 m ³
Skupaj	1.399 m ³
Oddaja s kamioni	1.362 m ³
Odpadek na kam. cesti	37 m ³
Delovne ure Timberjacka	272 ur
Usluge traktorja skupaj	116.960,00 din
Spravlilni stroški po m ³	85,86 din
Povpreč. dosež. učinek trak.	29 m ³ /dan
Povpreč. razdalja	650 m

Oddaja z vagoni:

Prejem na glavnem skladišču	1.362 m ³
Oddana hlodovina	1.110 m ³
Oddani oblov. za iverice	220 m ³
Oddano skupaj	1.330 m ³
Škart na postaji	32 m ³

S sečnjo smo začeli že v začetku avgusta 1975 leta. Tako je traktorist Domine iz Straže v tem mesecu že spravlil prvih 200 m³. Takoj na začetku smo imeli nevšečnosti pri podiranju in smeri padca dreves glede na smer spravila, kar je pri taki debelini (posamezna drevesa so imela tudi 110 cm premera na panju) lažje razumljivo. No pozneje so se nekako tudi sekači ujeli in delo je steklo normalno.

Pri izdelavi oblovine so sekači normativ tudi presegali in dosegali do 8,4 m³, vendar je kasneje v povprečju zaradi manipulacije na skladišču (razrez debel in dokončna obdelava) normativ padel na 6,5 m³.

Od začetnih prognoz normativa za traktorsko spravilo, je bil za naše razmere normativ še kar solidno dosežen, saj so se traktoristi vozili daleč od doma in posekana drevesa niso bila povsod pravilno porušena. Poleg težavnega terena je zelo pogosto deževalo, tako da so bile vlake zelo mehke in blatne. Traktor je le počasi napredoval v takem terenu. Tudi manipulativni prostor na skladišču je bil majhen.

Pri delu s traktorjem lahko rečemo, da je njegov uspeh in nižja cena spravila odvisna od priprav pred delom, ki obsega izdelavo gozdnogojitvenih in sečno-spravljalnih načrtov, trasiranje in izdelavo vlak. Pri samem delu je potrebna vsakodnevna spremljava in takojšnje odstranjevanje ozkih grl, ki se pojavljajo.

Verjetno bi lahko opustili prevzem ob panju in bi količine obračunali pri kamionski oddaji. Tudi štirje dobri sekači v skupini bi lahko sproti pripravili delo za zgibni traktor.

Iz podatkov vidimo, da je bil nastali škart tudi spravljen s traktorjem, kar je povečalo stroške. Delno je bil pripeljan tudi na železniško postajo. Do tega je prišlo največ zaradi zelo starih bukev, ki so pri podiranju in pripravi izgledale sposobne, na skladišču pri razrezu in obračanju pa se je pokazalo, da so to drva ali pa celo še to ne. No, ta škart smo prodali po maloprodajni ceni 100,00 din za m³, da smo vsaj delno polovili stroške.

Na postajo pripeljana oblovina, ki je bila pripravljena za iverice smo morali prodati po nižji ceni, ker je kupec ustavil dobavo. Nekaj škarta je bilo prepeljanega tudi zaradi premajhne pazljivosti pri oddaji. Naj omenim še, da je na golo posekani površini izvršena priprava tal, kjer bomo spomladi posadili smreko.

Za zaključek povem, da smo bili s Timberjackom zadovoljni, saj smo tako maso spravili do kupcev po solidni ceni, samo žal nam je, da smo se s tako debelino poslovili.

Jože Rade

xxx

TOVARIŠICI FRANCKI OB ODHODU IZ KOLEKTIVA

V februarju smo se poslovili od naše dobre in dolgoletne sodelavke tov. Kopinč Francke, ki je zapustila naš kolektiv in odšla na podobno delovno mesto pri GG Brežice. Čeprav se je poslovila od naše delovne organizacije in kolektiva, v katerem je delala skoraj 28 let, bo še nadalje ostala zvesta gozdarstvu, ki ga nedvomno najbolje pozna.

Vsi, še posebno pa starejši člani kolektiva se bomo tovarišice Francke prav gotovo še dolgo spominjali kot skromne, tihe in zato skoraj neopazne, obenem pa izredno vestne sodelavke. Taka je bila ves čas, kljub občasnim pretresom v kolektivu, ki sta ga in ga še vedno prinašata s seboj naš čas, čas dinamičnega razvoja družbenih odnosov in gospodarstva. Spominjali se bomo njenega neprisiljenega in odkritega obnašanja, ob vsem tem pa tudi dobrih češenj, drugih pridelkov in - da ne pozabim - znamenite Kopinčeve slivovke - za naše stare mačke. Vse to nam je občasno prinašala iz "obljubljene dežele" - onkraj Brežic.

28 let dela v gozdarstvu, ki jih je tovarišica Francka preživela med nami, najprej v napetih, burnih delovnih razmerah prvih povojnih let pa vse do danes, je dolga doba, ki ni vsakomur dana. Naši delovni organizaciji je ostala zvesta ves čas, v dobrem in slabem, kar je vrlina, ki je ne moremo in ne bomo pozabili. Skupno se bomo spominjali zlasti vseh lepih trenutkov, ki smo jih preživeli skupaj, pozabili pa na nevšečnosti, ki spremljajo kolektivno življenje in delo prav povsod.

Dobro se zavedamo, da je s tovarišico Francko izgubila naša delovna skupnost marljivo in težko nadomestljivo sodelavko z bogatimi poklicnimi izkušnjami. Veliko ljubše bi nam bilo, če bi še nadalje delala med nami. Toda življenje teče in vsakdo si ga ureja tako kot najbolje zna in more. Zato smo tovarišici Francki ob odhodu zaželeli le vse najboljše pri nadaljnjem delu v Brežicah in v zasebnem življenju. Prepričani pa smo, da se bomo še srečevali, saj ne bomo daleč narazen.

B.Š.

xxx

KEGLJAŠKO SREČANJE GOZDARJEV JUŽNE SLOVENIJE

Lahko rečemo, da pri našem podjetju od vseh športov vlada največje zanimanje prav za kegljanje. Naš kegljaški klub "Gozdar" bo v kratkem še razširil svoje vrste ter z rednimi treningi in tekmovanji vzpodbujal rekreacijo in tekmovalni duh naših delavcev. Ne ostaja pa le pri tem, pač pa smo gozdarji kegljanje izkoristili tudi kot sredstvo zbliževanja s kolegi sosednjih gozdnih gospodarstev. Prva pobuda za to je prišla iz Kočevja. Tako smo se srečali že leta 1975 prvič v Novem mestu in drugič v Kočevju. Zmagali so obakrat domačini. Lahko rečemo, da smo naše kolege iz Kočevja dostojno sprejeli, prav tako pa so se tudi oni zelo potrudili na povratnem sečanju. Izmenjali smo izkušnje zlasti glede organiziranja športa in rekreacije. Kljub temu, da so te dejavnosti v našem podjetju še slabo razvite, smo z nasveti veliko pomagala kolegom iz Kočevja, ki so na tem področju komaj začeli orati ledino. Bili smo si edini v tem, da moramo sodelovanje še razširiti, ne le v športnem, ampak tudi v ostalih pogledih. Da pa ne bi naše sporazumevanje ostalo omejeno zgolj na naši območji, smo sklenili k sodelovanju povabiti tudi sosedo iz Brežic in Postojne. V začetku tega leta so se sešli predstavniki športnih sekcij GG Postojna, ZKGP Kočevje, GG Brežice in GG Novo mesto ter se dogovorili, da bi prva srečanja imela obliko kegljaških tekmovanj, po potrebi pa bi ta tekmovanja razširili tudi na druge športne panoge ter ostale oblike sodelovanja. Ni tudi nujno, da se srečanja nadaljujejo le med temi štirimi podjetji, ampak se lahko razširijo tudi na druge gozdnogospodarske organizacije. Kegljaski četverboj pa naj bi postal tradicionalen ter naj bi se vršil izmenoma na območju vseh štirih podjetij dvakrat letno vsaj do takrat, ko bo ena ekipa nabrala pet zmag in prejela prehodni pokal v trajno last.

Za prvega gostitelja se je ponudilo GG Postojna ter že konec februarja organiziralo prvo tekmovanje. V vsaki ekipi je nastopalo osem tekmovalcev, tekmovalo pa se je v disciplini 1 x 100 lučajev mešana. Tekmovanje je bilo razburljivo. Medtem, ko so Postojnčani kmalu prevzeli vodstvo in ga obdržali do konca, pa je potekalo izenačena borba med ostalimi tremi ekipami, dokler niso najprej popustili Brežičani, nato pa še naše ekipa in si je drugo mesto priborila ekipa Kočevja. Postojnčani so imeli zelo kvalitetno in izenačeno ekipo in so bili gotovo za razred boljši od ostalih.

Rezultati so sledeči:

1. mesto GG Postojna	3271 kegljev
2. mesto ZKGP Kočevje	3164 kegljev
3. mesto GG Novo mesto	3118 kegljev
4. mesto GG Brežice	2935 kegljev

Najboljši posamezniki:

1. Založnik	Postojna	450 kegljev
2. Zwölf	Postojna	441 kegljev

3. Rački	Kočevje	439 kegljev
4. Škrlj	Postojna	432 kegljev
5. Rustja	Novo mesto	431 kegljev
6. Goleš	Novo mesto	419 kegljev
7. Henigman	Kočevje	419 kegljev
8. Blažič	Novo mesto	414 kegljev
9. Pfajfer	Brežice	410 kegljev
10. Čermelj	Kočevje	410 kegljev

Postojnčani so odlično izpeljali organizacijo tekmovanja, ki se ga je udeležil tudi njihov direktor ing. Sedej kot pokrovitelj. Seznanili so nas s stanjem športa in rekreacije v njihovem podjetju, ki je gotovo ugodnejše kot pri nas. Prireditelj in izletov, ki jih organizira njihovo društvo, se udeležuje veliko število članov podjetja. Imajo veliko mladine, športnikov in športnih delavcev, vsekakor pa se njihova množičnost odraža tudi v njihovi kvaliteti.

Organizacijo drugega tekmovanja jeseni 1976 je sprejelo GG Novo mesto. Skušali bomo izkoristiti prednosti domačega terena in z nekoliko športne sreče upamo na boljšo uvrstitev kot na prvem tekmovanju.

Janez Blažič, dipl. ing.

xXx

KADROVSKI PROBLEMI V PODJETJU

Res je, da smo v poslovnih poročilih za leto 1975 zanemarili človeka. Obravnavali smo ga le skozi poslovne rezultate in številke. Pozabili smo na humani vidik obravnavanja delavca, na njegove probleme in težave ter pogoje, v katerih deluje. Ne moremo si misliti učinkovite organizacije dela brez upoštevanja delavca, ki odločilno vpliva na dogajanja v TOZD. Človek je sposoben več ustvariti, če je zadovoljen z delom, če se na delu dobro počuti, če sta urejena njegova prehrana in prevoz, če je preskrbljena njegova družina, če dobi za dosežene izredne uspehe pohvalo, če ga podpiramo v njegovih prizadevanjih za ustvaritev boljših delovnih rezultatov, če se razume s sodelavci, če je zdrav in za delo usposobljen. Kompleks omenjenih problemov je sestavni del in izhodišče obravnavanja kadrovske problematike.

K daj bo delavec z veseljem opravljal neko delo? Takrat, kadar bo videl smisel tega dela in spoznal cilj ter pot do tega cilja.

Torej gre za osveščenost delavca v najširšem smislu, gre za osebni razvoj, njegovo napredovanje, dohodek, ki ga ustvari in deli.

Kaj smo v preteklem letu storili na področju kadrovske problematike.

1. Planiranje potreb po kadrih.

Poročilo o stanju in gibanju gozdarskih kadrov, ki ga je izdala izobraževalna skupnost za gozdarstvo SRS nam daje pregled o kadrih in pristop k načrtni vzgojno izobraževalni dejavnosti. V poročilu ugotovimo, da obstojajo v organizaciji in delitvi dela še nekatere neskladnosti, ki jih bo treba, ob upoštevanju ciljev in smotrov, postopno odpravljati. Študija sistemizacije delovnih mest pri nas, bo nakazala določene rešitve zlasti v organizaciji revirnih vodstev, vodilnih kadrov v TOZD, strokovnih služb pri skupnih službah in v knjigovodstvu.

Dosedanje analize nakazujejo dokaj neugodno starostno in izobrazbeno strukturo zaposlenih delavcev. To pa je lahko vzrok, da se delavci ne morejo hitro prilagoditi na nova proizvodna sredstva, na nove delovne metode in družbeno ekonomske ter družbeno politične spremembe.

Da bi lažje razumeli to problematiko si oglejmo starostno in izobrazbeno strukturo zaposlenih delavcev v sečnji, gojenju in transportu, gozdarskih tehnikov in inženirjev.

	Štev. del. do 20 let	Štev. del. 21-30 let	Štev. del. 31-40 let	Štev. del. 41-50 let	Štev. del. 51-55 let	Štev.del. nad 56 let
gozd. del.	8	58	115	109	32	-
gozd.tehn.	-	13	13	20	3	1
gozd.ing.	-	1	11	6	2	

Od 322 gozdnih delavcev je 141 starejših od 41 let. Starostna struktura se slabša. V zadnjih petih letih se je poslabšala za 10 %. Iz tega lahko sklepamo, da je potrebno posvetiti pomlajevanju večjo pozornost kot doslej. To bo mogoče doseči z večjim zalaganjem vseh delavcev za pridobitev učencev iz osnovnih šol na praktično usmerjanje, v šolo za gozdarje. Na drugi strani pa se bo treba boriti za izboljšanje materialnih in delovnih pogojev delavcev. Taka usmeritev je tembolj potrebna, ker vemo, da se večina gozdnih delavcev predčasno upokoji, ali pa se bo upokojila zaradi priznane beneficirane dobe. Povečal se bo obseg del zlasti v zasebnih gozdovih, zaradi česar obstoja nevarnost, da bo lepega dne zmanjkalo gozdnih delavcev. Ugotavljamo tudi vse premajhen vpis učencev v srednjo gozdarsko šolo v Postojni. Po programu bi se morali vsaj trije mladinci vpisati v to šolo, če bi hoteli sproti pokrivati potrebe po tem kadru. Nekatere rešitve pričakujemo z uvedbo novega delovnega mesta delovodje. Le-ta naj bi razbremenil revirnega gozdarja določenih manj pomembnih del, tako, da bi se revirni gozdar lahko v večji meri posvetil načrtovanju in drugim strokovnim opravilom.

Še slabše kot s starostno strukturo je na področju izobrazbene strukture zaposlenih gozdnih delavcev. Do 5. razredov osnovne šole ima 186 delavcev, 6. razredov osnovne šole ima 82 delavcev, 7. razredov osnovne šole ima 32 delavcev in le 22 delavcev ima popolno osemletko. Več kot 60 % delavcev ima 1 - 5 razredov osnovne šole. Potem se ni treba čuditi, zakaj takšni delovni rezultati, zakaj takšen odnos do dela in do delovne discipline. Primerno šolski izobrazbi so dejansko tudi delovni rezultati, še zlasti, ker smo tem delavcem nudili vse premalo dodatnega splošnega, kakor tudi strokovnega znanja. Zaradi nizke izobrazbene strukture ne moremo pričakovati, da bo na delovnem mestu dober delavec in sposoben upravljaec.

O uvedbi šole za gozdarje se že dolgo razgovarjamo pa ničesar ne premaknemo. Imamo občutek kot, da jo ni treba pa tudi sicer za šolo trenutno ni primernih prostorov. V šolskem centru se ne bi dopolnilno izobraževali le gozdni delavci, dopolnilnega izobraževanja so potrebni tudi tehniki in inženirji pa tudi kmetje lastniki gozdov. Izobraževanje ob delu je pogoj, da bo delavec uspešno opravljal svoje delovne in družbene funkcije.

Organizirati bo treba izobraževanje delavcev za pridobitev osnovnošolskega znanja.

2. Štipendiranje

Da bi zagotovili primeren strokovni kader, je gozdno gospodarstvo stalno sledilo politiki štipendiranja. Podpisali smo samoupravni sporazum o štipendiranju. GG štipendira:

1.letnik 2. letnik 3.letnik 4.letnik

na gozdarski fakulteti	2	1	-	2
na ekonomski fakulteti	-	-	2	-
na pravni fakulteti	-	-	-	1
na višji pravni šoli	-	1	-	-
na viš.šoli za org.dela	1	-	-	-
na sred. gozd. šoli	1	2	1	1
na sred. ekonom. šoli	1	1	-	2

Iz podatkov je razvidno, da štipendiramo kadre glede na potrebe, ki jih imamo. Razpisane so bile še nekatere druge štipendije, pa žal ni bilo interesentov.

3. Pripravniki

Po pravilniku o zaposlovanju pripravnikov morajo le-ti v svoji pripravniški dobi skozi vse faze dela. Kajti to je pogoj, da bo delavec lažje opravljal delo na svojem delovnem mestu. Večina na delo sprejetih delavcev po končani šoli opravi pripravniški staž. Le nekateri tega niso opravili v celoti. Zaradi potrebe so ostali na določenem delu dalj časa ali pa so še pred potekom pripravniške dobe bili razporejeni na delovno mesto. Trenutno sta pri GG zaposlena dva pripravnika.

Kakor smo že uvodoma omenili, ima gozdno gospodarstvo izdelan letni, srednjeročni in dolgoročni plan kadrov, ki se kadruje iz različnih gozdarskih šol.

Številčno stanje nekaterih kategorij delavcev v letu 1975 in številčna ocena potreb do leta 1985:

poklic	stanje 1975	stanje 1985	potrebne nove zaposlitve
gozdarski inženirji	20	25	7
gozdarski tehniki	49	59	25
gozdni delavci	322	284	50
traktoristi	15	23	12
šoferji	21	25	10
žičničarji	2	2	1
ekonom.višja, visoko izobr.	2	8	6
ekonom. sred. šola	17	37	23

Temu načrtu prilagajamo tudi štipendijsko politiko.

Franc Markovič

xxx

STRUKTURA IZKORISTKA DELOVNIH DNI PRI NAŠIH SEKAČIH

V pričujočem sestavku sta podana dva pregleda in sicer:

- pregled za leto 1975
- pregled zadnjih sedem let - primerjava

Pregled, ki daje primerjavo zadnjih sedem let, je bil kot material za razpravo posredovan vsem TOZD "Gozdarstvo". Pokazatelji tega pregleda so zaradi svoje resnosti in aktualnosti bili tudi predmet razprave na zboru delegatov. Te pokazatelje je mogoče kot je v svoji debati na zboru delegatov podčrtal eden od delegatov aplicirati tudi na ostale zaposlene. Kljub temu bom ostal v okvirih analize, ki se nanaša na sekače.

Delo, ki ga na področju izkoriščanja gozdov opravljam pri našem podjetju že 27 let mi je omogočilo, da sem se istočasno učil in vplival na razvoj in tehnologijo od ročnega in sezonskega značaja proizvodnje do uvajanja industrijske metode proizvodnje v gozdarstvu, pri kateri je strojno delo skoraj v celoti zamenjalo ročno. V tem procesu so analize (dela, delavcev, delovnih sredstev, kapacitet, dni itd.) imele zelo pomemben vpliv za ukrepanje, usmerjanje, pripravo dela in razvoj proizvodnje. Če vse to nekako razvojno povežem v zvezi s temo, sem se v tem razdobju srečal s tremi med seboj različnimi oblikami gozdnega delavca sekača in sicer:

- 1/ Z generacijo stalnih gozdnih delavcev sekačev, ki so svojo mojstrovino izvajali izključno z ročnim delovnim orodjem. To je generacija sekačev, pri katerih se je poklic prenašal od očeta na sina. S to generacijo sem sodeloval na začetku svoje prakse (proučeval, analiziral kot analiziramo sedanje) in bil priča njenemu odhodu v zasluženi pokoj.
- 2/ Z generacijo sekačev, ki so se nekako z mojim prihodom začeli poklicno ukvarjati s sečnjo in sicer v začetku z ročnim orodjem, sčasoma pa so se preusmerili na strojno delo.
- 3/ Z generacijo sekačev, ki sovpade v čas, ko je delo v gozdu že povsem mehanizirano. Ta generacija bo dočakala čas, ko se bodo uporabljala takšna delovna sredstva, da jih ročno ne bo treba voditi (nekaj kar je podobno stroju za obvejevanje).

To omenjam zaradi primerjave, kajti vse te oblike delavca sekača so imele popolnoma različne ustvarjalne delovne pogoje, tehnologijo, delovna sredstva, opremljenost in različno število ustvarjenih delovnih dni v letu. Nekaj pa so le imeli skupnega in sicer to, da so samoupravljalci in da so izdelovali enake gozdne sortimente, ki so služili nadaljnji predelavi. Razlika med nekdanjim in današnjim sekačem je ta, da je prvi imel od 26 delovnih dni v mesecu povprečno ustvarjenih 23 delovnih dni. Tudi sam delovni dan je bil daljši. Poleg tega so večkrat v dnevih, ki so bili namenjeni počitku, delali udarniško.

Kakor je iz pregleda razvidno dela danes sekač povprečno 14 delovnih dni v mesecu. Delovni dan traja največ 8 ur. Na delo in z dela se pripelje z avtomobilom. Ima preskrbljeno toplo malico, delovno obleko in obutev, osebna varstvena in delovna sredstva. Razen tega ima letno izobraževalne tečaje in je seznanjen z novo tehnologijo. Ker vse tri oblike gozdnega delavca sekača predstavljajo proizvajalca ene in iste socialistične družbe seveda na različni razvojni stopnji, so njihova prizadevanja, gledano skozi delovne dni, za dvig gospodarstva različna.

Ta primerjava enega in istega profila gozdnega delavca sekača naj se razume kot razvoj gozdne proizvodnje s proizvajalcem vred. Nadaljnjo uvajanje industrijskih metod proizvodnje v gozdarstvu bo zahteval nadaljnjo izboljšanje delovnih pogojev in intenzivnejše prizadevanje na področju varstva pri delu.

Naša naloga je torej, da uvajamo princip varne tehnike in tehnologije bolj učinkovito kot dosedaj. To z drugimi besedami pomeni, da se zagotovi večja varnost, lažje delo in višji učinek. Vse skupaj bo vplivalo na boljšo strukturo izkoristka delovnih dni delavca sekača.

V prvem pregledu je podana "struktura" za preteklo leto 1975, v kateri so podrobno razčlenjeni vsi elementi. Vsi ti podatki so podani v primerjavi med TOZD-i. Prvi vtis kaže, da se delo po času povečuje, kar je razumljivo, kajti zaposlovanje dninarjev se počasi opušča. Bolezenski in deževni dnevi so v porastu. V porastu so tudi dnevi za izredne dopuste, tečaje in opravičeni dnevi.

Drugi pregled daje primerjavo strukture izkoristka delovnih dni sekača po letih 1969-1975 za OZ D kot celoto. Kaže, da je do sedaj porabljeno najmanjše število delovnih dni za realizacijo plana poseka in izdelave gozdnih sortimentov in sicer 116. Dosežena je najvišja storilnost 4,77 m³ izdelanega lesa na delavca. Pregled terja podrobnejšo analizo dni, ki odpadejo na bolezen, dež in na opravičene dni. Ker je vedno več pozornosti posvečene zdravstveni preventivi in varstvu pri delu, so taki podatki še toliko bolj zaskrbljujoči.

O vsem tem je na zadnji seji razpravljajal zbor delegatov. Mnenje, da so možni delovni dnevi v letu tisti, ki ostanejo, ko se odštejejo dnevi, ki odpadejo na nedelje, sobote in nadomestila od kolektorskih dni je relativno in pomeni sprijazniti se s številom dni, ki ga delavec prebije na delu. Po tej logiki je 173 delovnih dni posameznega delavca sekača, ki jih je prebil na delu v letu 1975 največji dosežek v obravnavanih letih. Ali je to tisto možno število delovnih dni enega delavca v letu? Kaj pa naj rečejo delavci ostalih panog?

Analizirane dneve zaradi preglednosti prikazujemo v treh skupinah in sicer:

- dnevi, ki odpadejo na sečnjo in izdelavo lesa,
- dnevi, ki odpadejo na delo po času (režija, gojenje),
- dnevi, ki odpadejo na nadomestila

Tako podan pregled delovnih dni za vsakega posameznega delavca sekača lahko služi tudi kot dokumentacija za uveljavljanje benificiranega staža. Podatki iz pregleda za 1975 leto nam kažejo, da na enega delavca sekača pride:

- 116 delovnih dni za sečnjo lesa ali 44 %
- 57 delovnih dni na delo po času ali 22 %
- 90 delovnih dni na nadomestila ali 34 %

Na osnovi teh podatkov je ugotavljanje benificirane delovne dobe gozdnih delavcev sekačev po pogojih in ravodilih skupnosti za invalidsko in pokojninsko zavarovanje Slovenije zelo problematično in sporno. Pravico do benificirane delovne dobe bi lahko pridobilo samo nepomembno število delavcev sekačev.

Rade Kalinovič, dipl. ing.

xxx

STRUKTURA IZKORISTKA DELOVNIH DNI DELAVCEV SEKAČEV V LETU 1975

	TOZD N.m.	TOZD Podturn	TOZD Črmoš.	TOZD Straža	TOZD Črnomelj	Povpreč- je	1974
1. Iglavci m3	4.103	20.342	9.263	8.576	1.616	43.900	44.511
2. Listavci m3	15.205	10.906	12.737	16.582	9.192	64.622	63.263
3. Skupaj m3	19.308	31.248	22.000	25.153	10.808	108.522	107.774
4. Skupaj ure	38.173	37.914	36.020	43.683	26.029	181.819	191.838
5. Skupaj dni	4.771	4.739	4.502	5.460	3.254	22.726	23.943
6. Ur/m3	2,0	1,2	1,6	1,7	2,4	1,68	1,8
7. m3/dan	4,0	6,6	4,9	4,6	3,3	4,77	4,5
8. Nakladanje ur	5.583			100	32	5.715	4.432
9. Naklad.dni del/ mesec	1,1			0,02	0,01	0,3	0,23
10. Delo v goj. ur	24.318	6.168	11.911	14.244	4.991	61.632	43.467
11. Delo dni del./m.	4,8	1,9	3,9	3,4	1,6	3,29	2,3
12. Režija ur	9.959	2.180	52	5.009	4.378	21.578	25.500
13. Režija dni del/m.	2,0	0,7	0,01	1,2	1,4	1,15	1,3
14. Drž.prazn. ur	3.000	2.008	1.928	2.508	1.552	10.996	13.333
15. Drž.pr.dni del./1	7,0(0,6)	7,2(0,6)	7,3(0,6)	7,3(0,6)	6,1(0,5)	7(0,58)	8,5
16. Dež.dnevi ur	10.654	7.338	8.942	10.416	8.619	46.019	43.480
17. Dež.dni del/m	2,1	2,2	2,9	2,5	2,8	2,46	2,3
18. Bol.dnevi ur	7.987	8.592	7.756	5.030	10.152	39.517	37.836
19. Bol.dni del./m.	1,6	2,6	2,5	1,2	3,3	2,1	2,0
20. Dopusti ur	7.896	5.213	4.749	6.408	4.132	28.398	27.835
21. Dopusti dni del./mesec	1,5	1,5	1,5	1,5	1,3	1,5	1,5
22. Izredni dop. ur	80	336	232	128	274	1.050	603
23. Izred.dop. dni del/mes.	0,02	0,1	0,75	0,03	0,09	0.056	0,03
24. Upravič.dnevi ur	360	1.012	3.787	936	1.587	7.682	3.224
25. Uprav.dni del/m	0,07	0,3	1,2	0,2	0,5	0,4	0,17
26. Neupr. dnevi ur	64	192	80	211	663	1.210	1.336
27. Neuprav.dni delavc/mesec	0,01	0,06	0,03	0,05	0,2	0,06	0,08
28. Seje,sest. ur	863	424	162	196	217	1.862	2.977
29. Seje,sest. dni del/mes.	0,17	0,12	0,05	0,04	0,07	0,01	0,16
30. Tečaji ur	216	2.766	200	256	8	3.446	1.728
31. Teč. dni del/m	0,04	0,8	0,07	0,006	0,003	0,18	0,09
32. Skupaj ure 8-30	70.980	36.279	39.799	45.442	36.605	229.015	206.874
33. Skup.dni 8-30	8.872	4.535	4.975	5.680	4.576	28.638	25.788
34. Skupaj ur 4-30	109.153	74.193	75.819	89.125	62.634	410.924	397.953
35. Skupaj dni 4-30	13.644	9.274	9.477	11.140	7.829	51.364	49.768
36. Štev.delavcev	53	35	32	43	32	195	196
37. m3/del. 3/36	364	893	690	585	338	556,5	550
38. m3/del. na mes.	30,3	74,4	57,5	48,7	28,2	46,3	46
39. 8-10-12 dni (režija)	4982	1043	1.493	2.419	1.175	11.112	9.176
40. 8-10-12 dni del/m	7,8	2,5	3,9	4,7	3,1	4,7	3,9
41. 14-30 dni /nadomes.	3890	3.491	3.479	3.232	3.400	17.492	16.642
42. 14-30 dni del/m	6,1	8,3	9	6,3	8,8	7,5	7,1
43. 5/36 dni na dl. (seč)	90	135	141	127	102	116	122
44. 5/36 dni del (mes.)	7,5	11,2	11,7	10,6	8,5	9,7	10,1
45. 40+44 (rež.+seč.)	15,3	13,7	15,6	15,3	11,6	14,4	14,0
46. 35/36 dni delavca	257	265	296	259	245	263	255
47. 35/36 dni del/mes.	21,4	22,0	24,6	21,6	20,4	21,9	21,2

STRUKTURA IZKORISTKA DELOVNIH DNI DELAVCA SEKAČA PO LETIH

Prikaz m3/delavci in št. porabljenih del. dni delavca na leto

		1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
1. iglavci	m3	193	204	173	184	222	227	225
2. listavci	m3	270	334	344	308	329	324	332
3. skupaj m3	m3	463	538	517	492	551	552	557
4. Skup. ure		1017	1056	944	999	1072	984	932
5. Skup. dni		127	129	118	125	134	123	116
6. H/m3		2,19	1,93	1,86	2,03	1,94	1,78	1,67
7. m3/dan		3,64	4,16	4,39	3,94	4,12	4,50	4,77
8. Makljanje dni		3	5,3	8,3	2,1	3,22	2,84	3,66
9. Delo v 311 "		17	21,4	28,4	20	24,3	27,9	39,5
10. Režija "		11	16,6	17,7	14	8,0	16,3	13,83
11. Dež. prazn."		7	7	7,2	6,6	8,1	8,5	7,0
12. Dež. dni "		43	43,7	41,2	39	30,9	27,9	29,5
13. Boln. dni "		15	21,3	16,5	18,5	22,3	24,2	25,3
14. Dopusti "		16	12	14	16	18	17,8	18,2
15. Izred. dop."	0,5	0,5	0,52	0,5	0,58	0,38	0,67	
16. Oprav.dni "	5	6,3	3,1	3	6	2,1	4,92	
17. Neopr. dni	0,3	0,6	0,11	1	1,28	0,86	0,77	
18. seje, sest."	0,8	1,2	3	0,9	1,24	1,91	1,19	
19. Tečaji dni	1,4	1,3	1,62	3,6	1,51	1,1	2,2	
20. Skup 8-19 ur	1061	1112	1135	1004	1070	1061	1174	
21. Skup.dni 8-19	125	137	141	125	134	132	147	
22. Skup. ur 4-19	2018	2156	2077	2007	2146	2041	2107	
23. Skup. dni 4-19	252	268	259	250	267	255	263	
24. št. del.	198	198	211	217	205	196	195	
25. dni del.								
8-9-10 na mes.	2,6	3,6	4,5	3	3,5	3,9	4,7	
26. 5/24 na mes.	10,5	10,8	10	10	11,2	10,1	9,7	
27. 23/24 na mes.	21	22,3	21,6	20	22,2	21,3	21,9	
28. 23/11-19/:24:12	13	14,4	14,4	13	14,7	14,2	14,4	
29. 11-19 dni (N)	8	7,9	7,2	7	7,5	7,3	7,5	

Z EKSURZIJE VARNOSTNIKOV V SOVJETSKO ZVEZO
(1. nadaljevanje)

Po dogovoru s sovjetskimi spremljevalci naj bi naslednji dan, po zgodnjem zajtrku, že ob 8. uri odrinili na strokovne obiske. Tedaj so nas gostitelji prijetno presenetili. Vsakemu med nami so namreč podarili 20 rubljev (okrog 40.000 S-din) za žepnino. Gostoljubna gesta je našla odziv v naših zadovoljnih obrazih, ki bi jih lahko primerjal z zadovoljstvom mačke, ki prede. Pa vendar je prav kmalu padla senca na naše obnašanje. Denarja v rokah glavnega vodiča narč ni zmanjkalo, ker treh "naših" še ni bilo pri "koritu" in tudi v vidnem polju jih ni bilo. Trajalo je še vsaj 15 minut, da smo jih odkrili. Eden se je v sobi brezskrbno tuširal, drugi pasel radovednost zunaj na prehodu in tretji, "značkar", ki je za nekim vogalom v hotelu odkril prodajalno značk, prospektov, razglednic in druge "hotelske galanterije", je ves zamaknjen nabavljajl značke, vse bolj cenjeni hobi v naši domovini. Za nas že običajen in značilen pojav zamudnikov je bil deležen stroge graje sovjetskih spremljevalcev, z resno opombo, da je v Sovjetski zvezi točnost ena od pglavitnih vrlin, ki jo v bodoče ne kaže več zanemarjati. Takoj naj priopnim, da pozneje, ves čas ekskurzije ni nikoli več prišlo do zamujanja. Opravičena graja je bila torej uspešna, neodgovorno obnašanje "po kranjsko" pa v kali zatrto.

Pred opisom prvih strokovnih obiskov bom skušal na kratko opisati naše stalne sovjetske spremljevalce, kot sledi:

Anatolij Komisarov, kemik polimerizacijske usmeritve, simpatičen glavni vodnik, sicer pa uslužbenec entralnega sindikalnega organa za varstvo pri delu. Skrbel je predvsem za to, da je naš obisk potekal natančno po programu in se trudil, da bi zadovoljil našo radovednost z odgovori na številna splošno informativna vprašanja. Čez nekaj dni se je izkazal tudi kot navdušen solo pevec v razigrani družbi, s čemer je uspešno konkuriral našemu solistu, tov. Mišu.

Marusja (Marica, Marjana), majhna, simpatična in dobrosrčna 30-letna profesorica srbohrvaškega in makedonskega jezika, predstojnica katedre za ta dva jezika na moskovski univerzi. Spremljala nas je predvsem kot prevajalka, poučila pa nas je tudi o marsičem iz življenja v Sovjetski zvezi. Med dialogom čez nekaj dni se mi je zahvalila za kompliment, da je simpatična in dobrosrčna ter mi zaupala, da so ji sošolci svojčas dali vzdevek angel.

Tanja, energična 23-letna ekonomistka z znanjem srbohrvaščine. Bila je prevajalka in turistična vodnica. Ker je po materi Tatarka, je svojstveno lepo dekle (široka usta, velike oči, precej poudarjene lične kosti). Njeno prvotno avtoritativno obnašanje se je ob vztrajnih prizadevanjih dveh naših mladih "lepotcev" kaj kmalu prelevilo v obnašanje "ukročene trmoglavke".

Kiril (Ciril). Po očetu Rus, po materi SRb, ki je živel v Beogradu. Kot vojni ujetnik stare jugoslovanske vojske se je z "Nedičevci" vrnil v Srbijo in nato pobegnil k partizanom. Dobil je čin kapetana in bil aktiven oficir do znane resolucije informbiroja. Tedaj je prišel navskriž z našo državno politiko ... itd. Sedaj živi s hčerjo v Moskvi kot upokojenec, dva sinova ima v Beogradu, eden

pa živi na Švedskem. Bil je prevajalec, rad je tudi pel, sicer pa je zagrenjena, otožna in razdvojena osebnost, vendar z dokajšno mero obešenjaškega humorja; ta mu pomaga premagovati hudo domotožje. V Sovjetski zvezi živi sedaj, kot pravi, le zaradi pokojnine, sicer bi se, enako pa tudi mnogi drugi, zelo rad vrnil v Beograd. Polnega kozarca, seveda ne soka, ni nikoli dolgo ogledoval.

Skrivnostni vrač (zdravnik), ki je vedno prvi izstopal iz našega vozila in zadnji vstopal vanj pred odhodi ter očitno skrbel predvsem za to, da se ne bi kdo "izgubil" ali izven načrta šaril naokoli. Držal se je bolj sam zase, govoril zelo malo, smejal pa se je le tedaj, kadar so se smejali tudi predpostavljeni oz. višje "živine".

Po opisani jutranji zamudi smo se končno le odpravili z avtobusom, ki smo ga dobili za ves čas na razpolago, na prvi strokovni obisk. Obiskali smo Vsezvezni centralni znanstveno-raziskovalni institut za varstvo pri delu - VC SPS. Sprejeli so nas predstavniki instituta in političnih organizacij. Seznanili so nas z organizacijo varstva pri delu v Sovjetski zvezi nasploh in z delovanjem instituta ter nam tudi pokazali delo v nekaterih oddelkih.

V Sovjetski zvezi je celotna organizacija in delovanje varstva pri delu poverjeno sindikatom, ki imajo v ta namen na razpolago potrebna sredstva (predpisi, kadri, materialna sredstva). Za delovanje varstva pri delu skrbe vse sindikalne organizacije, od centralnega komiteja sindikatov navzdol, do nižjih sindikalnih organizacij v državni upravi in podjetjih. Vsaka sindikalna organizacija ima točno opredeljeno delovno področje.

Varstvo pri delu razvijajo v Sovjetski zvezi v več smereh. Prvo smer predstavlja urejanje vprašanj varstva pri delu, ki se nanašajo na delovna razmerja. Sedaj imajo npr. v SZ 41-urni delovni teden, ki je v težjih delovnih pogojih in za mladoletne delavce (16 do 18 let) skrčen na 36 ur. Nočno delo je skrčeno na eno uro dnevno. Izredno delo, npr. ob poplavah, potresih, težjih delovnih nezgodah ipd. sme trajati največ 120 ur (15 dni) letno; v dveh dneh sme biti največ dvakrat po 4 ure nadur. Nad 24 dni letnega dopusta pripada delavcu le v primeru, če dela na težkem delu, delu na skrajnem severu in na delih nevarnih za zdravje. Ženske ne smejo delati na težjih fizičnih delih in na nočnem delu; pri slednjem velja izjema, kadar gre za delo pri tekočem traku (verjetno je prav tega še veliko; mimogrede: v Institutu za varstvo pri delu v Ivanovem smo čez nekaj dni opazili žensko, ki je ometavala zidove, torej opravljala zidar-sko delo, ki pri nas ženskam ni dovoljeno zaradi napornosti). Na nočnem delu tudi ni dovoljeno zaposlovati mladoletnih otrok do 16. leta starosti in do 18. leta starosti, če gre za težka fizična dela. Za mladoletne osebe so obvezni vsakoletni zdravstveni pregledi, letni dopust pa jim pripada izključno poleti.

Drugo smer predstavljajo urejanje temeljnih zadev varstva pri delu v podjetjih, na podlagi kolektivnih dogovorov med sindikalnim kolektivom oz. njeno komisijo za varstvo pri delu in podjetjem. Izpolnjevanje kolektivnih dogovorov dvakrat letno kontrolirajo oblastni nadzorni organi in tudi centralni komitet sindikata. O nezgodah pri delu vodijo natančne evidence. Za izboljševanje varstva pri delu organizirajo tudi tekmovanja in za uspehe in zasluge podeljujejo diplome, nagrade, medalje in druga priznanja.

V podjetjih imajo takoimenovana tovarniška sodišča, ki obravnavajo primere kršenja discipline in izrekajo kazni kot npr. ukor, strogi ukor, trimesečna zaposlitev na delovnem mestu z nižjo plačo; v izjemnih primerih je možen tudi odpust, vendar trdijo, da pred takim ukrepom podvzamejo še razne druge ukrepe, da do tega ne bi prišlo. Pravijo, da npr. veliko več zaleže, če nekoga disciplinsko obravnavajo v časopisu, kakor kazni druge vrste. Zelo stroge ukrepe podvzamejo proti alkoholizmu.

Tretjo smer predstavlja sestavljanje, uveljavljanje in spopolnjevanje normativnih predpisov s področja varstva pri delu, ki se nanašajo npr. na ureditve delovnih prostorov, mikroklimo, razsvetljavo, odvajanje škodljivih prahov, ropot, vibracije in druge varnostne ureditve delovnega okolja. Vsakih pet let vse predpise ponovno pregledajo in po potrebi spopolnijo.

Četrta smer je kontrola nad izpolnjevanjem varnostnih predpisov. Kontrolne naloge opravlja 6000 tehničnih inšpektorjev, ki imajo velika pooblastila. Med drugim lahko tudi ustavijo delo tovarne, obrata ipd., če ta ne izpolnjuje temeljnih zahtev varstva pri delu. Predpisane so denarne kazni za malomaren odnos do varstva pri delu, ki znašajo do 50 rubljev (okrog 100.000 S din). Z denarnimi kaznimi so lahko kaznovani le inženirsko tehnični kadri, delavci pa ne.

Ob smrtnih nezgodah opravijo natančne raziskave zlasti tehnični inšpektorji, ki po uradni dolžnosti vodijo tudi evidenco o vseh drugih nezgodah pri delu. Seveda vodijo tovrstno evidenco tudi podjetja in drugi državni organi ter ustanove.

Tehničnim inšpektorjem pomagajo pri delu komisije za varstvo pri delu in tudi drugi člani kolektivov. Na področju varstva pri delu dela v SZ okrog 3 milijone ljudi. Ker vsi ne delajo zadovoljivo, jih zamenjujejo.

Peto smer predstavlja izobraževanje s področja varstva pri delu, ki je obvezno zlasti za vse tehnične strokovnjake in delavce. Za njih velja, da morajo pred vstopom na delo opraviti obvezen uveljavljani seminar. Na seminarju jih tehnični inženir seznani z varstvom pri delu na splošno, s posebnostmi varnega dela na določenem delovnem mestu pa mojster - tehnolog. Preizkuse znanja iz varstva pri delu imajo za delavce zelo pogosto, celo vsake tri mesece, če gre za nevarnejše delo, sicer pa rok ne sme biti daljši od 6 mesecev.

Po vsaki nezgodi na delu ugotavljajo vzroke in med drugim opravijo izredna poučevanja, z namenom, da do take in take nezgode ne bi več prišlo. Prav gotovo je to učinkovito kurativno-preventivno ukrepanje, ki bi ga morali tudi pri nas v okviru TOZD v večji meri uveljavljati.

Tehnični kadri se z varstvom pri delu na splošno seznanjajo že v času rednega šolanja, medtem ko za delavce, ki potrebujejo temeljitejša posebna znanja prirejajo tečaje, ki trajajo od enega do štirih mesecev (npr. za varno delo s stroji, za miniranje ipd.). Delavci dobe po opravljenem tečaju in izpitu diplomo in sicer na podlagi pravil in predpisov o varstvu pri delu.

Šesto smer predstavljajo znanstvena proučevanja varstva pri delu, z izrazitejšim poudarkom na takojšnji praktični uporabnosti izsledkov.

Za napredek na področju varstva pri delu ima centralni komite sindikata v vsej SZ organiziranih 6 velikih institutov za varstvo pri delu. Poleg centralnega instituta v Moskvi so še instituti v Leningradu, Tbilisiju, Ivanovem, Kazanu in še nekje. V teh institutih dela nad 1500 znanstvenih delavcev vseh vrst, njihovo delo pa plačuje po potrjenih načrtih sindikat. Poleg šestih institutov za varstvo pri delu imajo tudi 15 institutov, ki se ukvarjajo z medicino in higieno dela, z varstvom pri delu pa se med drugim ukvarja tudi 455 organizacij, v katerih dela čez 20.000 znanstvenikov. Z varstvom pri delu se ukvarjajo tudi drugi tehnološki instituti. Na visokih šolah imajo 235 kateder za varstvo pri delu.

Pri centralnem komiteju sindikata obstaja znanstveni svet za varstvo pri delu, ki ga sestavlja 200 visokostrokovnih znanstvenikov. Slednji delajo v 10 oddelkih, glede na različne smeri kompleksnega varstva pri delu (npr. požari, eksplozije, socialna vprašanja, tehnično varstvo itd.).

Število ustanov, organizacij in organov, ki se ukvarjajo z varstvom pri delu v SZ je za naše pojme na prvi pogled zelo veliko. Predstavniki SZ menijo, da je veliko ali malo, kakor se vzame. Glede na to, da ima SZ nad 280 milijonov prebivalcev (približno za 13 Jugoslavij) najbrže te številke niso pretirane.

Centralni institut za varstvo pri delu v Moskvi med drugim zbira tudi rezultate raziskovanj s področja varstva pri delu iz vse SZ in tovrstno dokumentacijo sistematično ureja. Kadar želi nek strokovnjak raziskovati določeno vprašanje s področja VD, tedaj najprej prouči ustrezno dokumentacijo pri centralnem institutu. Ta institut tudi usklajuje in nadzoruje delo drugih institutov, z namenom, da bi bile zmogljivosti čim bolj racionalno izkoriščene. Med drugim sodeluje tudi z mednarodnim centrom v Ženevi (Švica), dokaj tesno pa tudi z Institutom za varstvo pri delu v Nišu.

Institut zaposluje okrog 300 strokovnjakov različnih usmeritev, ki delujejo v 21 oddelkih in pododdelkih, nad katerimi je 12 laboratorijev. Tako imajo laboratorije za: ventilacijo in aerodinamiko, zaščito pred prahom in plini, osebna varstvena sredstva, tehnično varnost, varstvo pred sevanji, propagando in pouk, industrijsko higieno in ergonomijo, proučevanje obolenj, industrijsko osvetlitev, industrijsko akustiko, fizikalno-kemični laboratorij in za ekonomske raziskave. Imajo še: oddelek za standardizacijo, uredniško-založniški oddelek, skupino za uvajanje in evidenco patentov, posebni konstrukcijski biro z eksperimentalnimi delavnicami, sektor za prognoziranje, oddelek za znanstveno-tehnične informacije in sektor posploševanja informacijskih gradiv. Dejavnost instituta je očitno zelo razvejana.

Gostitelji so nam po posredovanju splošnih informacij razkazali skoraj vse laboratorije in oddelke instituta. Tam so nas predstojniki oddelkov seznanili s tekočim znanstvenim delom. Na vse nas je napravilo posebno močan vtis dejstvo, da je delovni program instituta res izrazito usmerjen k dejanski praktični uporabnosti izsled-

kov in veliko manj k temeljnim raziskavam. Slednje opravljajo druge specializirane ustanove. Laboratorij za osebna varstvena sredstva npr. proučuje znanstveno utemeljena načela normiranja zaščitnih oblek, zaščitnih čevljev ter sredstev za zavarovanje rok, oči in obraza ter izdeluje nova standarizirana sredstva za osebno varstvo pred škodljivimi vplivi proizvodnih dejavnikov. Na željo mi je predstojnica pokazala dve vrsti obutve primerne za gozdne delavce. Bili so čevlji in škornji. Čevlji so podobni našim, iz usnja in grobo rebrasto gumo na podplatih, le da so imeli vloženo trdno, nekovinsko kapico. Škornji so podobni švedskim, iz umetne mase in prav tako z vloženo trdno nekovinsko kapico. Vzorce izdelujejo po natančnih načrtih v lastnih eksperimentalnih delavnicah.

V laboratoriju za industrijsko osvetlitev so pravkar opravljali preizkuse za osvetlitev prostorov neke nove velike tovarne. Delo so opravljali na podlagi naročila.

V vseh oddelkih oz. laboratorijih je bilo opazno delovno vzdušje, o kakšnih kavicah pa ni niti sledu.

Med zaposlenimi na inštitutu prevladujejo ženske, ki zasedajo vse mogoče in še posebno vodilne položaje. Večino oddelkov vodijo visoko izobražene ženske, znanstvenice. Oblečene so preprosto in lično, njihovo obnašanje pa je prisrčno in umirjeno, brez opazne vzvišenosti, na kakršno pri nas še večkrat naletimo. Tudi na splošno smo imeli priložnost spoznati, da znatno večji delež žensk kot pri nas zaseda tudi najbolj odgovorne strokovne in politične položaje. Dejanska emancipacija žensk je torej uspešno uveljavljena. Sicer pa so ženske na splošno bolj debele kot pa naše "punce" in še zlasti spodnji del je obilnejši. Nasprotno pa so moški praviloma suhi.

Ogledu centralnega inštituta za varstvo pri delu je sledil ogled tovarne brusilnih strojev, ki leži na obrobju Moskve. Sprejeli so nas predstavniki tovarne, med njimi pomočnik direktorja in glavni inženir, starejši in šegavi predsednik tovarniškega partijskega komiteja, tov. Novikov ter predsednik sindikalnega komiteja. V sproščenem razgovoru, ki je potekal v sprejemnem prostoru, kjer so nam tudi postregli s sokovi, slaščicami in odličnimi namiznimi cigaretami, so nam najprej opisali razvoj tovarne in nas na splošno seznanili s kolektivom in delom. Tovarna ima za seboj že 100-letno pestro preteklost. Zaposluje 2000 delavcev, ki delajo po pet dni na teden. Približno četrтина zaposlenih je članov komunistične partije, nad polovico članov kolektiva pa je komsomolcev. Slednji podatek priča, da dela v tovarni zelo veliko mladih ljudi. Vsi zaposleni so člani sindikata.

Od 1950. leta dalje opravljajo v tovarni tudi brušenje zobnikov, kar je zahtevno delo in ga opravljajo v posebnem oddelku s klimatskimi napravami (enakomerna temperatura, vlaga, gibanje zraka). V tem oddelku delajo izkušeni delavci, ki so za posebno uspešno dotedanje delo prejeli priznanja (udarniki ipd). Delo v tem oddelku predstavlja torej posebno čast.

Povprečni osebni dohodek se suče med 150 in 180 rublji (okrog 300.000 do 360.000 S din, glede na uradni kurz rublja). Če preko-
račujejo proizvodne načrte izplačujejo mesečne nagrade. Izplačuje-
jo tudi "13. plačo", njena višina pa je odvisna od delovne dobe.
Tovarna sama je preskrbela nova stanovanja 85 % članom kolektiva.
V načrtu za obdobje 1976 do 1980 imajo predvideno, da bodo poskr-
beli za vse družine članov kolektiva tako, da bo imel vsak družin-
ski član svojo sobo. Otroke članov kolektiva pošiljajo v poletnih
mesecih za 30 do 60 dni v takoimenovana pionirska taborišča. Star-
ši prispevajo manjši del stroškov, višina prispevka pa je odvisna
od socialnega stanja družine; v več primerih krije tovarna stroške
taborjenja v celoti. Prav pred nekaj dnevi je odrinila na taborje-
nje večja skupina "njihovih" otrok. Pozneje smo imeli večkrat pri-
ložnost videti na moskovskih cestah prevoz pionirjev z avtobusi na
taborjenje. Navadno je bil to konvoj sestavljen iz več avtobusov,
pred katerim je vozil osebni avto z izobešeno pionirsko zastavo.
To je varnostni ukrep, ki naj omogoči varnejšo vožnjo; drugi ude-
leženci prometa so do takih transportov še posebej obzirni.

V tovarni obstoja oddelek za varstvo pri delu, ki se aktivno posve-
ča zlasti varstveni preventivi. Sestavljajo letne in dolgoročnejshe
programe dela, ki zajemajo široki spekter kompleksnega varstva pri
delu. Delovne programe sprejemajo v obliki kolektivnega dogovora
med sindikatom in upravo podjetja, nato pa spremljajo in skrbje za
izvajanje sprejetih dogovorov. Veliko delajo z mladimi ljudmi, ki
so najbolj dovzetni za varnostno vzgojno prizadevanja. Ker imajo
zaposlenih veliko žensk imajo precej opravka tudi s posebnim var-
stvom žensk. Glavni inženir je dolžan do dvakrat mesečno poročati
tovarniškem sindikalnemu komiteju o stanju varstva pri delu in
o izvajanju varnostnih ukrepov in dogovorov.

Med ogledom tovarniških prostorov, ki so večinoma prenovljeni,
smo bili prijetno presenečeni nad redom in čistočo ter varnostno
dobro urejenimi in smotrno razporejenimi stroji. Stroji se vrste
vzdolž glavne prehodne poti, ob sami poti pa so na obeh straneh
podolgovarte betonske posode s cvetjem. Blizu poti so nameščeni
tudi stabilni pepelniki. V tovarni so prijetne klimatske razmere,
prah odvajajo na krajih nastajanja, hujšega hrupa ni. Delavci so
nam na splošno povedali, da je pri njih zelo malo nezgod pri de-
lu, vendar natančnejših podatkov nismo dobili.

Okrog dveh popoldne smo se z lepimi vtisi poslovili od prijaznih
gostiteljev in pohiteli v našo gostinico (hotel) na zapoznalo ko-
silo. Ob 18. uri smo ponovno, brez odmora startali, na večerno ba-
letno predstavo, na katero so nas povabili pozorni gostitelji.
O tem pa drugič.

(Se nadaljuje)

Bogomir Špiletič, varn.ing.

NAVODILA ZA VZDRŽEVANJE IN DELO Z MOTORNO ŽAGO

V letu 1975 je bilo pri podjetju v obratovanju 256 motornih žag. Vse te žage prihajajo v popravilo v delavnico pri skupnih službah. Ob popravilih in ob priliki terenskih obhodov, često ugotavljamo malomarnosti vzdrževanja, katerih posledice so lahko poznejše okvare motorja, žagalnih delov, kakor tudi večja možnost obdelosti rok. Vse okrog vzdrževanja motornih žag, verig itd., se sicer do potankosti teoretično in praktično obravnava na tečajih za delo z motornimi žagami, vendar se te stvari rade pozabljajo, včasih pa se jemljejo premalo resno. Tudi kontrole s strani organizatorjev proizvodnje se, zaradi neznanja ali zaradi nezainteresiranosti, premalo izvajajo. Zaradi navedenih dejstev sem se odločil, da na kratko navedem najvažnejše stvari okrog vzdrževanja motorne žage. Ta navodila naj služijo predvsem delavcem sekačem, pa tudi organizatorjem proizvodnje.

Dnevna nega:

- Poglejmo verigo, če je ostra in če ni, jo nabrusimo.
- Kontrolirajmo napetost verige, ko je hladna in jo po potrebi napnimo.
- Kontrolirajmo mazanje verige večkrat dnevno.
- Po končanem delu verigo nabrusimo, jo snamemo in damo v olje.
- Mastne verige, potem, ko smo jo vzeli iz olja, nikoli ne brusimo, predno zob ne očistimo od olja s kratkim žaganjem.
- V obratovanju imejmo dve verigi od katerih naj bo ena na letvi druga pa v olju. Dnevno ju menjavajmo.
- Pred namestitvijo letve in verige, očistimo letvo, njeno ležišče, verigo in žleb letve, kakor tudi luknjico za dovod olja v žleb.
- Zaradi enakomerne obrabe letvo - meč vsak dan obrnimo.
- Večkrat dnevno namažimo povratno kolesce na koncu letve - meča.
- Očistimo zračni filter po potrebi tudi **večkrat** dnevno.
- Zaradi boljšega pretoka zraka in hlajenja očistimo po potrebi listje in žagovino na pokrovu nad ventilatorjem.
- Z motorke odstranimo vso grobo umazanijo.
- Vse vijake kontrolirajmo in jih pritegnimo, če je to potrebno, zlasti pri novi motorki.
- Pazimo na pravilno delovanje in moč motorja ter po potrebi regulirajmo vplinjač s pomočjo regulirnih vijakov.

Tedenska nega:

- Temeljiteje pregledamo verigo ter z ozirom na morebitne poškodbe zamenjamo posamezne dele - spojne ploščice, pogonske členke in zobe.
- Kontroliramo dolžino zob verige ter jih po potrebi z brušenjem izravnamo na enako višino.
- Kontroliramo ter po potrebi znižamo zobe vodilca.
- Kontroliramo letvo in po potrebi odstranimo iglo s ploščato pilo.
- Kontroliramo in očistimo svečko.
- Temeljiteje očistimo vso motorco s čistim bencinom.
- Vplinjač očistimo samo z zunanje strani in ga po možnosti ne odpirajmo.
- Po temeljitem čiščenju vžgemo motor in preizkusimo njegovo delovanje.
- Kontroliramo vse vijake in jih po potrebi pritegnemo.

Občasna nega:

- Očistimo filter v bencinskem tanku ter odstranimo smeti iz rezervoarja.
- Očistimo oljni filter ter po potrebi izperemo oljni rezervoar z bencinom.
- Podmažemo pogonsko vreteno - zobčnik z mastjo na kroglične ležaje na vsakih 50 l goriva, oziroma na približno vsakih 14 dni.
- Kontroliramo sklopko in jo po potrebi očistimo.
- Kontroliramo širino žleba letve ob vstopu verige vanjo in jo po potrebi razširimo z okroglo pilo.
- Kontroliramo širino žleba letve in ga po potrebi s pomočjo šablone zožimo. Zožitev opravi lahko le mehanik v delavnici.
- Kontroliramo pogonske členke verige z ozirom na možnost raznašanja olja po žlebu letve. Po potrebi jih z okroglo pilo pobrusimo.
- Pazimo na pravilno vračanje zagonke vrvi, to je na pravilno delovanje povratne vzmeti zaganjalne naprave. Če dobro ne dela, jo pravilno napnemo in podmažemo.
- Poglejmo izpušno cev in glušnik vsaj enkrat letno. Po potrebi ga očistimo od usedlin zgorelih plinov - saj.
- Poglejmo in po potrebi s čistim bencinom očistimo rebra cilindra zaradi boljšega hlajenja motorja.

Vzdrževanje in brušenje verig.

Napetost verige:

Veriga motorne žage mora biti napeta pravilno. Od pravilne napetosti je namreč odvisno zadostno mazanje verige zlasti na vrhu in na spodnji strani meča. Od tega je odvisna tudi življenjska doba verige, obraba pogonskega vretena ali zobčnika in obraba meča motorke.

Veriga pri vseh vrstah motork, ki na koncu letve imajo in nimajo kolesčka, je pravilno napeta takrat, če se prilega listu z vseh strani (tudi s spodnje). Pravilno napeta veriga se z eno roko po listu še vedno lahko premika.

Verigo napenjamo tako: Potem, ko smo verigo vstavili v žleb letve in letvo montirali na motorke, vrh letve pritismo navzgor, verigo pa z vijakom za napenjanje toliko časa napenjamo, da se pritisne k listu tudi s spodnje strani. Seveda naredimo to z občutkom in veriga, kot že rečeno, se mora potem z eno roko premikati. Za motorke, ki imajo na vrhu letve kolesček pa velja, da je veriga za spoznanje lahko malo bolj napeta.

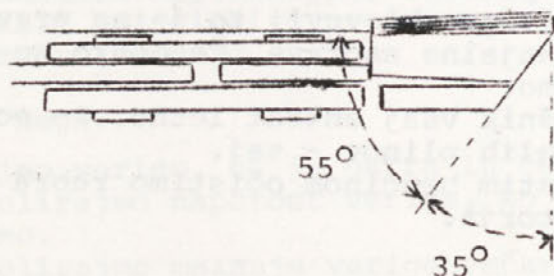
Napetost verige kontroliramo vedno le pri hladni verigi. Zato nas morebitno raztezanje med delom, ko se segreje, ne sme motiti. Sicer pa se veriga z zadostnim mazanjem, pravilnim brušenjem in pravilnim vzdrževanjem lista manj segreva.

Popuščanje napetosti verige med delom zmanjšamo tako, da vijak za napenjanje verige pritegnemo s pomočjo izvijača.

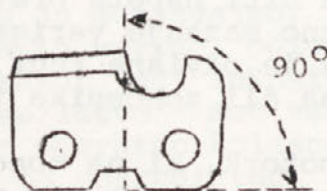
Po končanem delu damo verigo v olje. Prav tako imejmo v olju verige, ki smo jih za dalj časa izločili iz obratovanja. V obratovanju imejmo dve verigi. Eno na letvi, drugo pa v olju. Pri rednem delu jih dnevno menjavajmo zaradi enakomerne obrabe verige, zobčnika in mazanja ležajev verige.

Brušenje verige:

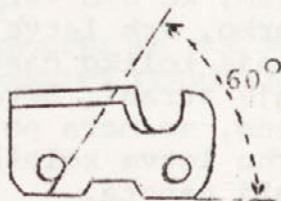
Po novejših dognanjih lahko za iglavce, listavce in zmrznjen les uporabljamo le en kot brušenja za zobe rezilce, ki znaša 35° oziroma 55° . V prvem primeru gre za kot med pilo in pravokotnico na list, v drugem pa za kot med pilo in listom. Torej kot, ki ga oklepa ostrina rezilca z osjo verige. Položaj pile in smer brušenja sta torej v obeh primerih enaka.

Kot brušenja znaša 35° oziroma 55°

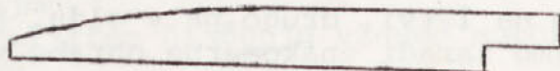
Prsni kot, ki ponazarja navpični del ostrine rezilca, znaša 90°

Kot rezanja (grebenski kot), ki ga tvori greben rezilca z drsno ploskvijo zoba, znaša 60°

Znižanje zob vodilcev izvajamo s pomočjo v orodju priložene šablone in znaša od 0,8 - 1,0 mm.

Zobje rezilci morajo biti vsi enako dolgi. Če niso, potem rez ni gladek, veriga in s tem motorka se močneje trese, žleb lista se prej razširi in veriga lahko zahaja. Dolžino zob kontroliramo s preprosto leseno šablono, ki si jo napravimo sami. Z izrezom, ki je tako velik kot dolžina najkrajšega rezilca, merimo dolžino rezilcev.

Lesena šablona za kontroliranje dolžine zob

Upeljevanje nove verige

Vsaka nova veriga, ki jo dobimo iz tovarne, je prevlečena z zaščitno snovjo podobno masti. Le-ta ima namen varovati verigo pred rjavenjem.

Predno montiramo novo verigo na list, odstranimo z nje zaščitno snov na ta način, da jo operemo v bencinu ali bencinski mešanici. Oprano verigo nato namočimo v olje (isto kot služi za mazanje verige), najmanj za eno noč, da pronica olje tudi med ležaje verige. Ležaji nove verige so namreč popolnoma suhi. Ko smo verigo vzeli iz olja, jo montiramo na letvo motorke tako, da se k listu pritise tudi s spodnje strani, torej po principu napenjanja verige. Po učvrstitvi letve motorko vžgemo in ji dodamo toliko plina, da se veriga vrti z majhno hitrostjo. Tako pustimo verigo teči brez obremenitve, to je brez žaganja, 15 - 20 minut. Upeljavanje izvajamo zato, ker je vsaka nova veriga, pa če je še tako dobro izdelana, v ležajih še vedno groba. Ležaji v členkih namreč še vedno niso dovolj gladki. S tekom verige pod močnim mazanjem na fino obdelamo ležaje in spodnje drsne ploskve spojnih členkov in zob. S tem postopkom torej verigo upeljemo. Po kratkem upeljavanju se bo veriga nekoliko nategnila, zato motor ustavimo in verigo ponovno pravilno napnemo. Nato naredimo nekaj lažjih rezov (droban les) in veriga je upeljana. Nikoli ne upeljavajmo verige z močno obremenitvijo.

Veriga, ki ni pravilno, ali pa sploh ni upeljana, se prehitro pretegne, luknje na pogonskih členkih se prehitro obrabijo in razširijo, veriga se začne zgodaj trgati in njena življenjska doba je zato veliko krajša.

Reguliranje vijakov vplinjača motorne žage

Vplinjač katerekoli motorne žage lahko reguliramo s pomočjo 3 vijakov. Dva od teh (vedno označena s črkama L + H), se vedno nahajata na vplinjaču, bodisi z zadnje, leve ali desne strani, lahko pa tudi z vrha. Tretji vijak pa se pri nekaterih tipih motork in vplinjačev nahaja na samem vplinjaču nad prvima dvema, pri drugih tipih vplinjačev pa se lahko nahaja tudi na ogrodju motorke, vendar tako, da z njim vplivamo lahko na tek motorne žage.

- 1/ Vijak L služi za reguliranje goriva pri prostem teku, to je takrat, ko motorka teče z majhnim številom obratov, ko veriga ni v polnem pogonu in ko z njo ne prežagujemo.
- 2/ Vijak H služi za reguliranje goriva glavne šobe, to je takrat, kadar je motorka pod obremenitvijo, se pravi, ko ji dodajamo s petelinom plin ali, ko z njo prežagujemo.
- 3/ Tretji vijak služi za reguliranje prostega teka. Z njim dodajamo ali odvezujemo motorki majhne količine plina, oziroma povečujemo število obratov pri prostem teku. Njegova regulacija je vedno v kombinaciji z vijakom L.

Za reguliranje teh treh vijakov so sicer za vsak tip motorke specialna navodila, ki so podana v navodilih o vzdrževanju pri vsaki novi motorni žagi. V bistvu pa se ta navodila med seboj le malo razlikujejo. Z privijanjem vijakov L in H (v desno), gorivo vedno odvezujemo, z odvijanjem (v levo) gorivo vedno dodajamo.

Pri regulaciji vijakov vplinjača velja za vse vrste motork naslednje pravilo:

- 1/ Grobo ali osnovno reguliranje vijakov, ki se lahko izvaja bodisi pri hladni, bodisi pri topli motorki, ko je motorka v mirujočem stanju. Grobo reguliranje tvori izhodišče za nadaljnje fino reguliranje.
- 2/ Fino reguliranje vijakov, ki se izvaja samo pri topli motorki, ko je le-ta segreta na delovno temperaturo.

Grobo reguliranje za vijaka L in H obstoji v tem, da oba vijaka najprej privijemo (v desno) z občutkom do kraja, nato pa ju po navodilih odvijemo (v levo) običajno od $3/4$ do 1 obrata, odvisno od tipa motorke.

Vijak za prosti tek pa grobo reguliramo pri vseh tipih motork tako, da ga privijemo (v desno) najprej toliko, da se dotakne lopute za dodajanje plina, zato pa ga privijemo še za cel obrat.

Fino reguliranje

Če motorka pri grobem reguliranju vijakov, potem, ko je segreta, še ne dela dobro, kar je običajno, izvajamo fino reguliranje vseh 3 vijakov tako, da jih po potrebi privijemo oziroma odvijemo toliko, da ima motorka pravilen glas, pravilen dim, dovolj veliko število obratov pri prostem teku in pod obremenitvijo ter, da ima za določeno obremenitev dovolj moči. Izkušen motorist uravnava te vijake tudi kar po slušni presoji delovanja motorja.

Da je npr. vijak L pravilno fino reguliran spoznamo:

- 1/ Da motor potem, ko malo pritismo na petelina za plin, hitro reagira in poveča število obratov, oziroma se veriga sunkovito požene v gibanje.
- 2/ Da motor ne preneha delati, tudi če motorko postavimo v položaj podžaganja ali zaseka.

Da je vijak H pravilno reguliran spoznamo:

- 1 /Da motor potem, ko pritismo na petelina za poln plin, hitro poveča število obratov, da ga ne duši in da, kot pravimo, zapoje.
- 2/ Da ima motorka pri polnem plinu, pri rezanju moč, dim pa pod pogojem, da imamo pravilno mešanico, ni premočan, marveč je lepo plavkast.

Vijak za prosti tek mora biti tako naravnán, da se pri obratovanju motorke pri prostem teku, veriga ne vrti. Skoraj vedno je potrebna kombinacija vijaka za prosti tek in vijaka L.

Grobo reguliranje vijakov vplinjača motork L in H

Stihl Contra, 08, 08 S

- 1/ oba vijaka L in H privijemo najprej do kraja
- 2/ L vijak odvijemo za $3/4$ obrata
- 3/ H vijak odvijemo za 1 obrat

Stihl 040, 041, 045, 050, 051 (navadna in elektronik)

- 1/ oba vijaka L in H privijemo najprej do kraja
- 2/ L vijak odvijemo za 1 obrat
- 3/ H vijak odvijemo za 1 obrat

Stihl 020

- 1/ oba vijaka L in H privijemo najprej do kraja
- 2/ L vijak odvijemo za 1 - $1/4$ obrata
- 3/ H vijak odvijemo za 1 - $1/4$ obrata

Husqvarna 180 S, 280 CD, 380 S

- 1/ oba vijaka L in H privijemo najprej do kraja
- 2/ L vijak odvijemo za $3/4$ obrata
- 3/ H vijak odvijemo za $3/4$ obrata

Jonsereds 75, M 80

- 1/ oba vijaka L in H privijemo do kraja
- 2/ L vijak odvijemo za 1 $1/4$ obrata
- 3/ H vijak odvijemo za 1 obrat.

Priprava bencinske mešanice

Kot pogonsko sredstvo pri motornih žagah služi mešanica navadnega bencina in olja. Vse nove in generalno popravljene motorne žage uporabljajo v začetku, to je prvih 100 obratov. ur, mešanico 1 : 20. To se pravi, da damo na 20 litrov bencina 1 liter olja. Ko se motorka uteče, torej po 100 obratov. urah, uporabljamo manj olja, to se pravi mešanico 1 : 25, kar pomeni, da pride na 25 litrov bencina 1 liter olja. Možna je tudi stalna uporaba mešanice 1 : 20.

Pazite!

Vedno je boljše primešati malo več olja kot premalo! Ob vsakem nalivanju goriva, mešanico premešamo.

Priprava mešanice 1 : 20 (to je 1 del olja in 20 delov bencina):

1	liter	olja	in	20	litrov	bencina
7,5	dcl	olja	in	15	litrov	bencina
5	dcl	olja	in	10	litrov	bencina
2,5	dcl	olja	in	5	litrov	bencina
1	dcl	olja	in	2	litra	bencina
0,5	dcl	olja	in	1	liter	bencina

Priprava mešanice 1 : 25 (to je 1 del olja in 25 delov bencina):

1	liter	olja	in	25	litrov	bencina
8	dcl	olja	in	20	litrov	bencina
6	dcl	olja	in	15	litrov	bencina
4	dcl	olja	in	10	litrov	bencina
2	dcl	olja	in	5	litrov	bencina
0,8	dcl	olja	in	2	litra	bencina
0,4	dcl	olja	in	1	liter	bencina

Jože Kure, dipl. ing.

xxX

PREGLED VSEBINE XII. LETNIKA

S pričujočo številko je XII. letnik našega glasila zaključen. V tem letniku je sodelovalo s svojimi prispevki 24 sodelavcev, ki so v pregledu razporejeni po abecednem vrstnem redu. Arabska številka v oklepaju pomeni stran, rimska pa številko letnika.

Poleg rednih mesečnih obvestil, ki jih vsi zaposleni prejemajo z mesečnimi plačami, so bili v vseh 4 številkah XII. letnika objavljeni obširnejši skleni organov samoupravljanja. Poleg tega je bil v 1. številki objavljen prispevek "Prizadevanja za izboljšanje gospodarjenja", v 2. številki gradivo za razpravo o oblikovanju TOZD in OZK in "Pravilnik o razdeljevanju sredstev za stanovanjsko izgradnjo" v 3. številki pa prispevek "Kako poteka izvajanje programa za izboljšanje gospodarjenja.

Pregled vsebine je naslednji:

1. Bajt Mirko: - Nova metoda pridelovanja smrekovih sejank v drevesnici "Krka" je pokazala dobre rezultate (30-III.)
2. Barič Jože: - Spomini na težke čase dela v gozdarstvu (40-I)
3. Belopavlovič Danica, dipl. ing.: - Vtisi s strokovnega potovanja po ČSSR in Avstriji (13-III).
4. Blažič Janez, dipl. ing.:
 - Dejavnost in nekateri problemi športnega društva "Gozdar" v letu 1975 (43-III)
 - Nova varianta bilančne metode pri urejanju GE Črmošnjice (71-IV)
 - Kegljiaško tekmovanje gozdarjev južne Slovenije (79-IV)
5. Čibej Franc:
 - Drugi Zelenkov memorial (67-I)
 - Ob življenjskem jubileju Staneta Purebra (35-III)
6. Dragišič Milan, dipl. oec.:
 - Poslovanje podjetja v prvem polletju 1975 (3-I)
 - Finančno poslovanje v letu 1975 (53-IV).
7. Falkner Jože, dipl. ing.:
 - Prizadevanja za stabilno gospodarjenje v Trebnjem (53-III)
8. Fric Milena: - Pregled odkupa gozdov v obdobju 1957-1975 (46-III)

- . Hočevar Tone, dipl. ing.: - Poročilo komisije za načrtno usmerjanje gozdnega turizma (41-II)
- Urejanje gozdov v letu 1975 (25-IV)
- 0. Jakab Koloman: - Komerciala v letu 1975 (53-IV)
- 1. Kalinovič Rade, dipl. ing.: - Struktura izkoristka delovnih dni sekačev v letu 1974 (38-II)
- Spravilo lesa v prvem polletju 1975 (47-II)
- Izkoriščanje gozdov v letu 1975 (21-IV)
- Smučarsko tekmovanje za Ericov pokal (74-IV)
- Struktura izkoristka delovnih dni pri naših sekačih (83-IV)
- 2. Klančičar Slavko, dipl. ing.: - Kočevski Rog in turizem (18-I)
- Kako v Avstriji preprečujejo škode, ki jih povzroča divjad (28-I)
- Rezultati zaščite z "Dendrocolom" in dodatni ukrepi na TOZD "Gozdarstvo" Podturn (38-I)
- Nekaj misli o pogozdovanju kmetijskih površin (46-I)
- Vse se opravi, če so le ljudje za to (52-I)
- Vtisi s sindikalnega izleta v Bosno (60-II)
- Časi se spreminjajo (37-III)
- Kdo je kriv? (42-III)
- Humor (65-III)
- 3. Kure Danilo, dipl. ing.: - Gozdne gradnje v letu 1975 (29-IV)
- 4. Kure Jože, dipl. ing.: - Mehanizacija v letu 1975 (37-IV)
- Navodila za vzdrževanje in delo z motorno žago (94-IV)
- 5. Lukšič Jože: - Analiza snemanja sečnje listavcev (36-I)
- Analiza porabe goriva (49-I)
- 6. Markovič Franc: - Od 13 oblikujemo 6 oziroma 7 TOZD in OZK (44-I)
- Samoupravni sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov sprejet (48-I)
- Benificirana zavarovalna doba sekačem in šoferjem (50-I)
- Jakabu Kolomanu ob šestdesetletnici (66-I)
- Beneficirana delovna doba (47-III)
- Naši novi jubilarji (59-III)
- Kadrovske probleme v podjetju (80-IV)

17. Miklič Božo: - Nekatere ugotovitve pri izdelavi gozdnih sortimentov v revirju Rog v devetih mesecih 1975 (26-III)
18. Padovan Ivan: - Gradnja gozdnih cest na območju GG Novo mesto od 1969 - 1975 (32-III)
19. Pavec Vlado, dipl.ing.: - Predstavljamo vam žago Poganci (35-II)
20. Penca Janez, dipl. ing.: - Dolenjski gozdovi in gozdarji med NOB (12-I)
- Novost za sekače (35-I)
- Strokovno potovanje po Severni Italiji - v nadaljevanjih (53-I in 52-II)
21. Petrič Jože, dipl.ing.: - K novi sliki na ovitku (69-I)
- Drevesničarstvo, gojenje in varstvo gozdo v letu 1975 (1-IV)
- Pregled vsebine XII. letnika (101-IV)
22. Rade Jože, - "Timberjack" je moral v Črnomelj (75-IV)
23. Šepec Tone, dipl.ing.: - Vihar je pustošil tudi po naših gozdovih (63-I)
24. Špiletič Bogo, varn. ing.: - Poškodbe + obolenja = boleznine = izpadi z dela = slabši gospodarski rezultat. Kaj storiti? (21-I)
- Našemu Miku ob upokojitvi (40-III)
- Z ekskurzije varnostnikov v Sovjetsko zvezo - v nadaljevanjih (52-III in 86-IV)
- Tovarišici Francki ob odhodu iz kolektiva (78-IV)

